

Комітет Верховної Ради України
з питань аграрної та земельної політики
Кабінет Міністрів України
Міністерство аграрної політики та
продовольства України
Міністерство економіки України
Державна служба якості освіти в Київській області
Національний університет біоресурсів і
природокористування України
Державний університет «Житомирська політехніка»
Поліський національний університет
Класичний приватний університет

До Дня державної служби

МАТЕРІАЛИ ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КРУГЛОГО СТОЛУ

**«ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ
В УПРАВЛІННІ ТА ВРЯДУВАННІ»**

Київ - 2022

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради ННІ неперервної освіти і туризму Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол №10 від 23 червня 2022 р.).

Редакційна колегія:

Приліпка С. М. – в.о. завідувача кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України, доктор наук з державного управління, доцент (*відповідальний редактор*);

Грищенко І. М. – доцент кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України, доктор наук з державного управління, доцент (*заступник відповідального редактора*);

Олійник В. В. – заступник директора ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП, доктор наук з державного управління, доцент;

Витвицька О. Д. – професор кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України, доктор економічних наук, професор;

Галушка В. Ю. – доцент кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва, кандидат наук з державного управління (*відповідальний секретар*).

Від теорії до практики в управлінні та врядуванні : матеріали II Всеукраїнського круглого столу, 21 червня 2022 р. (до Дня державної служби) / за заг. ред. С.М. Приліпка, І.М. Грищенко. Київ : НУБіП, 2022. 144 с.

У матеріалах II Всеукраїнського круглого столу висвітлені результати наукових досліджень з формування сучасного освітнього середовища на засадах практико-орієнтованого та компетентнісного підходів для підготовки здобувачів вищої освіти, актуальних питань публічного управління та адміністрування в умовах сучасних викликів та загроз, процесів розвитку державного управління, регіонального управління та місцевого самоврядування в Україні та світі.

Для наукових, науково-педагогічних працівників, посадових осіб органів публічної влади, теоретиків і практиків у різних сферах публічного управління та адміністрування.

Матеріали друкуються в авторській редакції. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори. Позиція редакції не завжди може збігатися з точкою зору автора.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗАСАДАХ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО ТА КОМПЕТЕНТНІСНОГО ПІДХОДІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	6
Васильєва Н. В. Безпекова компетентність посадових осіб органів місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.....	6
Васильєва О. І. Практико-орієнтоване навчання при підготовці здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» .	9
Витвицька О. Д. Компетентнісний підхід у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти.....	11
Приліпко С. М. Удосконалення компетентностей здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для повноцінного забезпечення кадрового резерву органів публічної влади.....	14
РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ	21
Бабенко Ю. А. Економічна безпека аграрних підприємств.....	21
Басманова А. С. Насилля як атрибут влади від середніх віків і донині.....	23
Ветров К. А. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та перспективи.....	26
Грицай В. С. Розвиток цифрового суспільства в умовах модернізації публічного управління.....	29
Дебкова А. С. Визначення цінностей та цілей в публічному адмініструванні.....	32
Дученко О.В. Управління інноваційною діяльністю інвест агенств в умовах пандемії.....	34
Іщенко А. А. Національна податкова безпека як складова фінансової безпеки	

України.....	37
Kiforenko O.V. Public administration of agro-trade: the international level	40
Ковтун Т. Ю. Державна підтримка України у воєнний час.....	42
Ласа А. С. Тенденції в публічному управлінні та адмініструванні за сучасних умов.....	49
Малюга А. В. Правовий механізм регулювання організації державної служби у період воєнного стану	51
Можаровська К. Є. Актуальність теологічної теорії для відбору кадрів в органи публічної влади сучасної України.....	54
Мельничук Д. О. Теорія підкорення: гноблення українського народу.....	57
Набатова С. А. Теорія гноблення: механізми знищення європейського народу.....	60
Павленко М. Р. Діяльність публічних службовців в умовах воєнного стану.....	63
Петерчук М. С. Митне регулювання у системі економічної безпеки держави.....	66
Процько А. О. Політичне насилля українського народу в 1960-1980 роках.....	69
Роговська Я. І. Інвестиційна безпека як складова економічної безпеки України.....	72
Рябокін Я. В. Економічна безпека Швеції та України: соціальний аспект... ..	75
Сіленко О. С. Теологічна теорія: моральні та розумові чесноти - основа поведінки людини.....	77
Степанова В. В. Держава як природний продукт розвитку суспільних відносин.....	80
Хомініч М. К. Зарубіжний досвід удосконалення організації та функціонування органів публічної влади в Україні.....	83
Чернійчук М. М. Протидія дезінформації органами публічної влади через електронну демократію в умовах воєнного стану.....	86
Ящук Т.О. Регулювання діяльності медіа: поняття дезінформації	88

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ	92
Галушка В. Ю. Механізми випереджаючого державного управління.....	92
Грищенко І. М. Етапи виникнення державного управління.....	95
Кузьменко Т. О. Загальна і спеціальна соціальна ефективність державного управління	98
Муха А. А. Зарубіжний досвід взаємодії бізнесу з органами публічної влади..	100
Омельчук О. М. Теоретико-методологічна характеристика функцій державного управління	104
Райко Б. П. Особливості взаємодії держави та громадського суспільства	108
Сабова Д. М. Формування державного управління на прикладі римської держави	111
Стрійчак-Ковальська Г. К. Самоуправління як базовий процес організації буття і розвитку особистості та людства в цілому	115
РОЗДІЛ 4. РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ	117
Валов О. В. Співпраця органів публічної влади з громадськістю у процесі реалізації реформи децентралізації в Україні.....	117
Дубков А.В. Методи взаємодії органів місцевого самоврядування з суб'єктами підприємницької діяльності.....	121
Лактіонова О. О. Інститут префекта як важливий засіб взаємодії між державною владою та органами місцевого самоврядування	124
Юкіна С. В. Стан та перспективи реформування системи місцевого самоврядування в Україні	128
РОЗДІЛ 5. ПРОГРАМА II ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КРУГЛОГО СТОЛУ «ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ В УПРАВЛІННІ ТА ВРЯДУВАННІ»	132
РОЗДІЛ 6. РЕКОМЕНДАЦІЇ II ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КРУГЛОГО СТОЛУ «ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ В УПРАВЛІННІ ТА ВРЯДУВАННІ»	139

РОЗДІЛ 1. ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЗАСАДАХ ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНОГО ТА КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДІВ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Васильєва Наталія Вікторівна

доктор наук державного управління, професор,
ГО «Інститут міжнародного співробітництва»

БЕЗПЕКОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД

Місцеве самоврядування як явище свідчить про те, що державна влада здійснює свою політику демократичним шляхом та розвиває громадянське суспільство. Конституцією України «визнається і гарантується місцеве самоврядування» (ст. 7), яке «здійснюється територіальною громадою у порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи» (ст. 140). Тобто, в державі закріплюється інститут місцевого самоврядування (розділ XI), який функціонує на базовому (нижньому) адміністративно-територіальному рівні [1].

На рівні територіальних громад потреби й інтереси мешканців задовольняють посадові особи, у т.ч. виборні, органу місцевого самоврядування та депутати місцевих рад. У ХХ ст. американський психолог А. Маслоу сформував модель потреб, які порівняв з інстинктами та їх ієрархію виклав у вигляді піраміди. Фізіологічні та потребу в безпеці можемо віднести до простих, оскільки вони передбачають отримання самого необхідного, а потреби соціалізації, поваги та самореалізації – до таких, що сприяють розвитку, виходячи з особистісних амбіцій людини. Далі розглядатимемо першу групу.

Зазначимо, що з набуттям незалежності Україна постійно перебуває в умовах глобалізаційних (політичних і світоглядних) викликів і загроз, а з

2014 року – ще й у воєнному конфлікті з Російською Федерацією, загострення якого відбулось у 2022 році. Тому питання забезпечення безпечного перебування жителів у місті, селі або селищі набуло надважливої ваги, що потребує формування у посадових осіб і депутатів місцевих рад безпекової компетентності – інтегрованої здатності людини реалізовувати на практиці відповідні знання, вміння й навички. А в деяких випадках ще й зміни способів мислення, морально-етичних цінностей, громадянських і професійних якостей тощо. Вважаємо, що безпекова компетентність є важливою при прийнятті управлінських рішень, оскільки дозволяє більш уважніше ставитись до питання забезпечення воєнної (питання захисту територіальної громади), демографічної, економічної (у т.ч. інвестиційної), гуманітарної, продовольчої, енергетичної, екологічної, інформаційної та інших видів безпеки, зокрема при розробці нормативно-правових актів.

Оскільки «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека – найвища соціальна цінність в Україні» [2], вважаємо, що посадові особи та депутати місцевих рад обов'язково мають проходити навчальні курси з основ національної безпеки, оскільки це про забезпечення «життєво важливих інтересів людини, суспільства та держави, реалізація яких забезпечить державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, безпечні умови життєдіяльності і добробут громадян» [3]. Поняття «безпека» повинно стати базовим принципом при формуванні й реалізації місцевої політики.

Зокрема, стратегічне управління має бути спрямоване на створення безпекового середовища в територіальній громаді. Для цього потрібно запровадити практику розроблення «Паспорту безпекового середовища територіальної громади», як аналітичного документу, де фіксується весь комплекс безпекових проблем, потенціал і спроможність всіх зацікавлених сторін у створенні й розвитку такого середовища. Паспорт має узгоджуватись із Стратегією розвитку та Програмою соціально-економічного та культурного розвитку територіальної громади. Такий підхід дозволить виявляти слабкі місця

в конкретній територіальній громаді та будувати ефективні моделі співробітництва з іншими громадами (горизонтальні відносини), району, регіону, держави (вертикальні відносини), що сприятиме забезпеченню сталого розвитку та своєчасному виявленню, запобіганню й нейтралізації реальних і потенційних загроз.

При прийнятті та реалізації управлінських рішень з питань містобудування, громадського транспорту, благоустрою тощо обов'язково мають враховуватись прості (фізіологічні та безпеки) потреби мешканців. Для цього потрібно проводити соціологічні опитування, громадське обговорення, «діалогові майданчики» із залученням всіх зацікавлених осіб, а також впроваджувати громадський контроль за дотриманням всіх визначених у процесі обговорення вимог і стандартів. Заохочувати населення до створення безпекових місцевих ініціатив. І така норма має бути забезпечена не лише у міських, а й у сільських територіальних громадах.

Якщо говорити про територію об'єднаної територіальної громади, то безпекове середовище має створюватись не лише в «центральної садибі», а й у віддалених населених пунктах. Питання задоволення потреб мешканців, особливо маломобільних груп населення, та інтересів територіальної громади повинні враховуватись при укладанні інвестиційних та інших договорів щодо здійснення підприємницької діяльності, ремонту дорожньо-транспортної мережі, функціонування інфраструктурних об'єктів житлово-комунальної та соціально-гуманітарної сфер, впровадження технологій «smart-city» тощо.

Таким чином, вважаємо, що безпекова компетенція посадовців місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад посилить їх відповідальне ставлення до питань розвитку територіальної громади.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 року. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 27.05.2022).

2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 верес. 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» : Указ Президента України від 14 верес. 2020 р. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text> (дата звернення : 14.04.2022).

3. Про національну безпеку : Закон України від 21 червня 2018 року № 2469-VIII. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#n355> (дата звернення: 27.05.2022).

Васильєва Олександра Іллівна

доктор наук державного управління, професор,
експерт з питань публічного управління
(служби в органах місцевого самоврядування)

Програми USAID «Децентралізація приносить кращі
результати та ефективність» (DOBRE)

**ПРАКТИКО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ
281 «ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»**

Практико-орієнтований підхід передбачає застосування практичної компоненти разом із теоретичною, що дозволить посилити професійну складову навчального процесу. Тобто змістова структура освітньо-професійної програми має сприяти адаптації випускника до його майбутньої діяльності у сфері публічного управління та адміністрування. Впровадження такого підходу вимагає створення відповідного середовища, в якому збалансовані академічна та практична складові професійної підготовки, і де студенти залучаються до створення практико-орієнтованих проєктів, як результат індивідуальної / колективної діяльності за чітко визначеними правилами [1].

Впроваджуючи практико-орієнтований підхід варто ретельно ставитись до встановлення співвідношення лекційних, практичних та індивідуальних

занять, щоб це не призвело до неспроможності майбутнього фахівця вірно виконувати поставлені завдання. Викладення дисциплін має будуватись у форматі кейсів, оскільки кейсові завдання передбачають розгляд практичних ситуацій і вирішення поставлених проблем. Навчання на основі кейсів поєднує теоретичний матеріал із конкретною практичною ситуацією, використовує наочний матеріал, забезпечує активну співпрацю викладача та студента, формує у студентів навички самоменеджменту (вміння опрацьовувати матеріал) і розвиває їх сильні сторони [2, 3]. Крім того, в освітньому процесі варто використовувати метод проєктів, який передбачає застосування інтерактивних, евристичних, проблемно-орієнтованих, розвивальних (ігрових) та інших технологій, які сприятимуть розвитку колективної взаємодії, критичного мислення та інше. Навчальний матеріал дисципліни повинен мати дослідницький характер, бути структурованим у проблемні блоки, поєднувати теоретичну й практичну складові, передбачати варіативність методів, форм і засобів навчання, що дозволить наприкінці його опанування отримати конкретний проєктний продукт [4].

На наш погляд, на кожному курсі, починаючи з першого, навчальний процес має передбачати проведення функціональної практики (стажування), у т.ч. виїзних занять. Спілкування й співпраця з практиками (проведення тренінгів, залучення студентів до виконання практичних завдань) дозволить здобувачам набути професійних вмінь і навичок, які можуть бути корисними у майбутній їх діяльності. А також дослідницькі роботи, передбачені конкретною освітньо-професійною програмою, повинні передбачати отримання конкретного продукту (проєкту, управлінського рішення тощо), який рекомендовано впровадити у сфері публічного управління та адміністрування.

Таким чином, практико-орієнтоване навчання формує у студентів професійні компетентності та дозволяє майбутньому фахівцю більш ефективно діяти у різних ситуаціях у публічній сфері.

Список використаних джерел

1. Стражнікова І. В. Підготовка фахівців для закладів вищої освіти: практико-орієнтований підхід. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.) [у 2 т.] / ХНПУ ім. Г.С. Сковороди. Харків: «Стиль-Издат», 2021. Т.2. С. 194-198.

2. Костюченко О. Є. Практико-орієнтоване навчання як інструмент розвитку юридичної освіти в Україні. Нове українське право. 2021. Вип. 4. С. 138-143. URL : <https://doi.org/10.51989/NUL.2021.4.21>

3. Ковальова С. М. Технологія застосування кейс-методу в професійній підготовці вчителя в Україні. Вісник Житомирського державного університету ім. І. Франка. Серія: педагогічні науки. 2017. Вип. 3(89). С. 100-104.

4. Антонова О. Є. Практико-орієнтований підхід у формуванні професійної майстерності майбутнього вчителя. Теорія і практика професійної майстерності в умовах цілежиттєвого навчання: монографія / за ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во Рута, 2016. С. 262-285.

Витвицька Ольга Данилівна,

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри публічного управління,

менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сучасний освітній простір ґрунтується на індивідуалізації і диференціації, варіативності й альтернативності освітніх систем і вищих навчальних закладів її прогностичності й адаптованості до умов, що змінюються, до індивідуальних інтересів і здібностей студентів та слухачів, вимагає нових оцінок можливості

стандартизації і цілісної системи освіти та компонентів, що входять до неї. Тобто, формуються орієнтири і стандарти, що визначають стратегію і тактику управління вищою освітою на всіх рівнях: суспільства в цілому, навчального закладу і викладацької діяльності.

Швидка і постійна інформатизація, необхідність інновацій в управлінні на різних рівнях зумовлюють нові вимоги до випускників вищих закладів освіти, серед яких все більший пріоритет надається вимогам системно організованих інтелектуальних, комунікативних, самоорганізованих, моральних засад, які забезпечують успішну організаційну діяльність в широкий соціальний, економічний, культурний контекстах.

“Soft skills” (“гнучкі навички” – комплекс неспеціалізованих надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі і високу продуктивність. Вони умовно розподіляються на: Hard skills – професійні навички. Soft skills – навички XXI ст. (креативність, колаборативність, критичне мислення, когнітивна гнучкість). Digitalskills – основи програмування, комп’ютерної грамотності.

В напрямі реформування освіти у багатьох економічно розвинених державах відбулася розробка ключових документів, що стали орієнтирами для освітян, серед яких розроблена та представлена в країнах ЄС Рамка цифрової компетентності для освітніх організацій (DigCompOrg), DigCompEdu В листопаді 2020-го Мінцифри з партнерами запустили бета-версію національного тесту на цифрову грамотність «Цифрограм». В основі методології — Рамка цифрових компетентностей для громадян України. Цей документ було створено українськими експертами на основі Рамки цифрових компетентностей для громадян ЄС (DigComp 2.1.). Завдяки цьому в тесті визначено 30 цифрових компетентностей, які вимірюються за трьома базовими та шістьма підрівнями. [2]. Основна увага зосереджена не на технічних навичках, а на деталізацію того, як цифрові технології можуть бути використані для розвитку та використання інновацій у сфері освіти та навчання.

Компетенція у сфері цифрових технологій повинна сприйматися не лише як

знання, що мають відношення до технічних навичок, а і як знання, більшою мірою зосереджені на когнітивних, соціальних та емоційних аспектах роботи і життя в сучасному середовищі.

STEM-освіта сьогодні демонструє потужний науковий потенціал. Для її ефективної реалізації потрібно запровадити пошуково-дослідницькі підходи в процесі викладання навчальних дисциплін і розробити стандарти STEM-орієнтованого освітнього контенту [3].

Професійна компетентність фахівця включає сукупність здатностей, якостей і властивостей особистості, необхідних для успішної професійної діяльності в конкретній галузі господарства, області або напрямку роботи.

До основних груп професійних компетенцій сучасного фахівця можна віднести: *комунікативні* – володіння навичками взаємодії із оточуючим середовищем, вміння працювати в команді, знайомство із різними соціальними ролями; *етична компетентність* - професійні цінності, спроможність приймати основані на цьому рішення у виробничих ситуаціях; *мета-компетенції*, що відносяться до спроможності справлятися із невпевненістю, критикою, повчаннями; *компетенції інтеграції* – постійне, систематичне, комплексне розширення накопичених знань; *компетенція пізнавальної діяльності*, до яких відноситься прийняття нестандартних рішень, вирішення проблемних ситуацій, дослідження, інтелектуальна діяльність тобто інноваційна діяльність та ін [1].

Масштабні зміни в освіті є неминучими в найближчі роки, тому освіта виступатиме, як неперервний, людино орієнтований процес, представлений значною кількістю форм, які сприятимуть розвитку компетентнісного підходу.

Ефективність інноваційних освітніх програм буде залежати від сумісності цілей, рівня взаємних зобов'язань і відповідальності, балансу результатів і ресурсів всіх суб'єктів, що беруть участь в освітньому процесі: замовників (абітурієнти, студенти, роботодавці), виконавців (викладачі, кафедри, факультети, ННЦ, ННІ), координаторів (ректорат, Міністерство освіти і науки).

Список використаних джерел

1. Управління інноваційною діяльністю: теорія і практика: колективна монографія/ за заг. ред. д.е.н., професора Витвицької О.Д. Київ: ТОВ «АГРАР МЕДІА ГРУП», 2021. 450 с.
2. Іонан В. Цифрограм 2.0. Цифрова грамотність українців у режимі реального часу [Електронний ресурс]. <https://ua.interfax.com.ua/news/blog746/434.html>
3. Кізіченко Л.І. Самоосвіта як безперервний процес саморозвитку та самовдосконалення педагогів Режим доступу: <https://naurok.com.ua/metodichna-rozrobka-samoosvita-yak-bezperervniy-proces-samorozvitku-tasamovdoskonalennya-pedagogiv-60845.html>

Приліпко Сергій Михайлович

доктор наук з державного управління,
в.о. кафедри публічного управління, менеджменту
інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

УДОСКОНАЛЕННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ 281 «ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ» ДЛЯ ПОВНОЦІННОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КАДРОВОГО РЕЗЕРВУ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

За дослідженням Національного агентства України з питань державної служби станом на 1 травня 2022 року кількість посад державної служби за штатним розписом складає майже 205 тис. осіб, з них 168,2 тис. осіб – фактична кількість працюючих, що становить 82,0% від необхідної кількості.

З 24 лютого 2022 року, початку повномасштабного вторгнення РФ в Україну, через ряд вагомих причин виникнула додаткова потреба у залученні нових претендентів для роботи на посадах державної служби. Статистичні дані свідчать, що з міркувань безпеки 5281 державних службовців виїхали за кордон,

у т.ч. 5051 осіб жіночої та 230 осіб чоловічої статі. Кількість державних службовців, які перебувають на окупованій території України, складає 5393 осіб, з яких 947 осіб або 17,6% продовжують працювати у штатному режиму та 1642 осіб або 30,5% – виконують свої посадові обов'язки дистанційно. На жаль, маємо невтішні дані: з числа державних службовців вважаються зниклими безвісти – 141, кількість загиблих – 39, поранених – 56 осіб. Наразі 3144 посадовців проходять службу у Збройних силах України. З початку 2022 року, переважно через початок війни, було звільнено 5971 державних службовців. На даний час 32 803 посад державної служби є вакантними, з них: 70 – категорії «А», 7062 – категорії «Б» та 25 671 – категорії «В» [1].

У зв'язку із гострою необхідністю забезпечити потребу у заповненні вільних вакансій на посади державної служби та в органах місцевого самоврядування з 20 травня 2022 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» від 12 травня 2022 року № 2259-IX [2]. Відповідно до його положень у період дії воєнного стану спрощується порядок прийняття на роботу публічних службовців, керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, комунальних підприємств, установ та організацій. На зазначені посади претенденти призначаються керівником державної служби або суб'єктом призначення, сільським, селищним, міським головою, головою районної, районної у місті, обласної ради, начальником відповідної військової адміністрації без конкурсного відбору, обов'язковість якого передбачена законом, на підставі заяви, заповненої особової картки встановленого зразка, документів, що підтверджують наявність у таких осіб громадянства України, освіти та досвіду роботи згідно з вимогами законодавства, встановленими щодо відповідних посад. Перед призначенням на посади з претендентів знімаються зобов'язання подання декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, передбачену Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII [3], та документа про

підтвердження рівня володіння державною мовою відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII [4]. Проте, у подальшому це не спрощує процедуру перебування працівників на зазначених вище посадах, оскільки мова йде не про скасування зазначених норм законів, а про відтермінування подання декларації та документа про підтвердження рівня володіння державною мовою протягом трьох місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану, у разі якщо такі документи не були подані ними раніше. У випадку не подання таких документів публічними службовцями у встановлений термін вони звільняються із займаних посад протягом трьох робочих днів.

Для прискореного заповнення вакансій під час воєнного стану не проводиться спеціальна перевірка стосовно осіб, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища та посад з підвищеним корупційним ризиком, передбачена Законом України «Про запобігання корупції» від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII [3], перелік яких затверджується Національним агентством з питань запобігання корупції. Також знято вимогу на проходження перевірки претендентів на зайняття посад, щодо яких здійснюються заходи з очищення влади (люстрації), яка передбачена Законом України «Про очищення влади» від 16 вересня 2014 року № 1682-VII [5]. Проте, як і з поданням декларації та документа про підтвердження рівня володіння державною мовою, виконання норм цих законів також не скасовується, а відтермінується на визначений період. Організація проведення таких перевірок здійснюється протягом трьох місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану, крім випадку звільнення такої особи до дня припинення чи скасування воєнного стану або закінчення проведення зазначених перевірок під час дії воєнного стану.

Після призначення державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування за спрощеною процедурою вони не можуть бути переведені на інші посади. Ця вимога не застосовується при призначенні на посади державної служби, за якими спеціальним законом встановлено порядок виконання

обов'язків у разі відсутності керівника державного органу (у тому числі у разі припинення його повноважень чи звільнення з посади), крім випадків, якщо встановлений спеціальним законом порядок неможливо застосувати через відсутність осіб, на яких може бути покладено виконання обов'язків керівника державного органу.

Граничний строк перебування призначених посадових осіб за спрощеною процедурою становить 12 місяців з дня припинення чи скасування воєнного стану. В той же час, не пізніше шести місяців з дня його припинення чи скасування на посади державної служби, в органах місцевого самоврядування, керівників суб'єктів господарювання державного сектору економіки, керівників комунальних підприємств, установ, організацій оголошується конкурс. Національним агентством України з питань державної служби доручено публічним службовцям з питань управління персоналом провести моніторинг та оновити інформацію про вакансії, які потребують термінового заповнення в органі місцевого самоврядування. До таких посад належать ті, без виконання обов'язків за якими функціонування органу у період дії воєнного стану є неможливим. При цьому сільські, селищні, міські голови, голови районних, районних у містах, обласних ради, повинні зважати на потенційні ризики, приймаючи рішення про заповнення цих посад претендентами за спрощеним порядком без проведення конкурсу [6].

З урахування виробничої необхідності та спрощення вимог до зайняття вільних вакансій на період дії воєнного стану випускники за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» мають бути готовими долучитися до відбудови і подальшого розвитку країни, розпочинаючи свою професійну діяльність на посадах державної служби та в органах місцевого самоврядування. Для відповідності їх кваліфікації займаним посадам у сучасних умовах формування та реалізації державної політики вони повинні володіти вагомою сукупністю додаткових компетенцій, необхідних для забезпечення повноцінного виконання посадових обов'язків у воєнний і післявоєнний час. Для цього гарантам і групам забезпечення освітніх програм 281 «Публічне управління та

адміністрування» необхідно звернути увагу на перегляді й удосконаленні змісту освітніх компонентів для набуття майбутніми фахівцями важливих компетенцій в умовах постійних змін під час дії військового стану та після його завершення.

Науково-педагогічним працівникам під час проведення занять зі здобувачами вищої освіти необхідно звернути увагу на формування та розвиток таких компетентностей майбутніх випускників: організація цивільного захисту населення та забезпечення власної безпеки життєдіяльності в умовах дії воєнного стану; психологія спілкування, конфліктологія, стресостійкість, комунікація з постраждалими особами внаслідок втрати майна, заподіяння шкоди здоров'ю громадян та їх близьким особам; налагодження взаємодії органів державної влади й органів місцевого самоврядування з комунальними службами та іншими суб'єктами господарювання для відновлення пошкоджених об'єктів житлової, виробничої, сервісної, інженерної інфраструктури внаслідок проведення бойових дій; національна ідея та патріотичне виховання, захист національних інтересів, забезпечення національної безпеки; волонтерська діяльність, гуманітарна місія, надання медичної допомоги; гендерна політика та соціальний захист населення; механізми протидії інформаційній атаці на інформаційно-комунікаційному просторі й інструменти їх реалізації; удосконалення дистанційних форм роботи, впровадження суцільної цифровізації публічних послуг та електронного документообігу, вчасне реагування на запити громадян; міжнародне співробітництво, європейська та євроатлантична інтеграція, залучення грантових коштів і міжнародних інвестицій; проектна й експертна види діяльності тощо.

Крім того, під час удосконалення змісту освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» необхідно також враховувати індивідуальні потреби державних службовців за результатами звіту Національного агентства України з питань державної служби, які є пріоритетним у 2022 році та спрямовані на вдосконалення таких компетентностей для державних службовців:

– категорії «А»: управління змінами, професійні знання, комунікація та взаємодія, лідерство, управління ефективністю та розвиток людських ресурсів, прийняття ефективних рішень;

– категорій «Б» та «В»: професійні знання, цифрова грамотність, впровадження і сприйняття змін, комунікація та взаємодія, командна робота.

Системний та комплексний підхід до планування професійного й особистісного розвитку державних службовців, зокрема визначення потреб у професійному навчанні за результатами оцінювання службової діяльності, проведення самооцінки компетентностей, складання та моніторинг виконання індивідуальної програми, матиме значний позитивний вплив на якість роботи державних службовців, підвищення продуктивності діяльності державних органів та професіоналізацію державної служби в Україні [7].

Таким чином, випускники освітніх програм 281 «Публічне управління та адміністрування», з урахування спрощеної процедури призначення на посади публічних службовців, є потужним кадровим резервом для зайняття вакантних посад державної служби та служби в органах місцевого самоврядування. На даний час їм необхідно зосередитись на вдосконаленні вже набутих та оволодінні нових компетентностей, які є важливими для роботи на посадах під час воєнного та післявоєнного станів держави. Гарантам і науково-педагогічним працівникам, які здійснюють підготовку здобувачів, варто постійно здійснювати моніторинг, виявляти необхідні компетентності публічних службовців для повноцінного виконання ними посадових обов'язків та адаптувати змістове наповнення освітніх компонентів під їх розвиток і вдосконалення.

Список використаних джерел

1. Голова НАДС Н. Алюшина: Майже шість тисяч держслужбовців звільнилися через війну. URL: <https://bit.ly/3MZ1LKc> (дата звернення: 28.05.2022).

2. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану:

Закон України від 12 травня 2022 року № 2259-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text> (дата звернення: 28.05.2022).

3. Про запобігання корупції: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1700-VII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text>

4. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення: 28.05.2022).

5. Про очищення влади Закон України від 16 вересня 2014 року № 1682-VII (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1682-18#Text> (дата звернення: 28.05.2022).

6. Запитання та відповіді щодо служби посадових осіб місцевого самоврядування у період дії воєнного стану відповідно до Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану. URL: <https://bit.ly/3lUhdLy> (дата звернення: 28.05.2022).

7. Звіт про узагальнення індивідуальних потреб у професійному навчанні державних службовців на 2022 рік : Національне агентство України з питань державної служби. URL: <https://bit.ly/3LXWjWG> (дата звернення: 28.05.2022).

РОЗДІЛ 2. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ ТА ЗАГРОЗ

Бабенко Юлія Анатоліївна

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»,
3 курс, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Сільське господарство України є однією з найважливіших галузей України. Україна займає друге місце у світі за експортом всіх зернових культур. Згідно з офіційними даними в Україні за рахунок сільського господарства забезпечується 11 % ВВП, з яких 7,7% припадає на продукцію рослинництва. Роль сільського господарства в економіці країни або регіону показує її структуру і рівень розвитку, але сільське господарство має більший вплив на природне середовище, ніж будь-яка інша галузь господарства.

Ефективне функціонування аграрного сектору забезпечує продовольчу безпеку України, а розвиток зовнішньої та внутрішньої торгівлі, покращує рівень життя українського народу. З позиції захисту від загроз В. Коласс зазначає, що економічна безпека підприємства характеризується як стан захищеності життєво важливих економічних інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх джерел небезпеки, який формується адміністрацією та персоналом шляхом реалізації системи заходів правового, організаційного та інженерно-технічного характеру. поняття економічної безпеки підприємства [1].

Головна мета економічної безпеки сільськогосподарського підприємства полягає в тому, щоб гарантувати його стабільне та максимально ефективне

функціонування тепер і високий потенціал розвитку в майбутньому. Економічна безпека підприємства досягається в тих випадках, коли воно є фінансово стійким, здатне запобігати негативному впливу внутрішніх та зовнішніх ризиків, а його ресурсний потенціал, організаційна та управлінська структури відповідають цілям і завданням статутної діяльності. [2]. Функціонування і розвиток сільськогосподарського підприємства залежить від низки зовнішніх і внутрішніх факторів. Декілька загроз призведе до негативних наслідків у вигляді порушення платоспроможності та фінансової стійкості. Забезпечення економічної безпеки підприємств є основою для сталого розвитку аграрних підприємств

В Україні процеси реформування аграрного сектору відбувається непросто. Виникають різні проблеми та ризики. Основними проблемами є обмеження власних фінансових коштів, низький рівень ресурсно-технологічного забезпечення, відсутність капіталовкладень, брак кваліфікаційних працівників та інше. Стабільне функціонування підприємства залежить від наявності надійної системи економічної безпеки. Своєчасне виявлення, попередження і нейтралізація різних видів загроз, які дестабілізують діяльність підприємства і загрожують його економічним інтересам, визначення шляхів формування ефективної системи економічної безпеки, механізмів та інструментів її ефективності повинні стати важливими завданнями у діяльності кожного підприємства. [2].

Отже, сьогодні аграрний сектор України характеризується масштабністю кризових явищ, йому притаманні висока ризиковість та інвестиційна непривабливість. Передумовою стійкого розвитку сільськогосподарського підприємства є формування ним власної системи економічної безпеки.

Список використаних джерел

1. Сарафін О.В. Загрози та шляхи зміцнення економічної безпеки аграрних підприємств України URL: <http://global-national.in.ua/archive/13-2016/72.pdf> 4418 (дата звернення: 09.05.2022).

2. Качанівська Ю. А. Економічна безпека сільськогосподарських

підприємств URL: https://www.lvduvs.edu.ua/documents_pdf/visnyky/nvse/01_2015/15kyuibsp.pdf (дата звернення: 09.05.2022).

Басманова Аліна Станіславівна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва
НУБіП України

НАСИЛЛЯ ЯК АТРИБУТ ВЛАДИ ВІД СЕРЕДНІХ ВІКІВ І ДОНІНІ

Теорія підкорення заснована на тому, що виникнення та функціонування держави є результатом завоювання сильнішими групами людей гірше організованих та слабших спільнот. Згідно теорії, держава є тією силою, яку утворюють завойовники для утримання в покорі завойованих народів і зміцнення певної влади над переможеними. Теорія підкорення розкриває зовнішні, політичні фактори виникнення держави, але не враховує соціальних причин виникнення і функціонування держави.

Елементи теорії підкорення використовувалися з давніх давен. Так, приниження народу за національною ознакою можемо спостерігати у багатьох державах. У 1290 р. англійським королем Едуардом I було видано закон, який під страхом смертної кари наказував усім євреям покинути межі Англії. У XIV-XV ст. євреїв виганялися з Франції, Іспанії та Португалії.

У XIV ст. з'являється епічна поема «Осада Єрусалима», де з відтінком зловтіхи описується, як євреї покарані руками язичників-римлян за те, що свого часу не прийняли християнство.

У XVI ст., спочатку в Італії (папа Павло IV), потім і в усіх країнах Європи, євреям було наказано жити в особливих кварталах – гетто, які б їх відокремлювали від решти населення. У цю епоху особливо лютував

клерикальний антиюдаїзм, який проповідувався насамперед у церковних проповідях. Основними розповсюджувачами подібної пропаганди були домініканський та францисканський чернечі ордени.

Ще більш похмурою сторінкою історії католицької церкви була інквізиція. Вона переслідувала як «єретиків» християн. Репресіям піддавалися і звернені (часто насильно) у християнство євреї (мarrани), і християни, які нелегально зверталися до юдаїзму, і єврейські місіонери. Широко практикувалися на той час, так звані, християнсько-єврейські «диспути», участь у яких для євреїв була примусовою. Закінчувалися вони або примусовим хрещенням, або кривавими розправами (в результаті було вбито тисячі євреїв), конфіскацією майна, вигнанням, спаленням релігійної літератури, повним знищенням цілих єврейських громад.

В Іспанії та Португалії було введено суто расистські закони про «споконовічних християн». Були, однак, і християни, які з усією рішучістю виступали проти цих законів. Серед них були святий Ігнат Лойола (бл. 1491-1556) – засновник Ордена єзуїтів, свята Тереза Авільська – реформаторка Кармелітського ордену, засновниця орденської гілки «босоногих кармеліток», одна з найосвіченіших жінок свого часу.

Церква та світська влада в епоху Середньовіччя діяли як союзники, постійно та активно переслідуючи євреїв. Щоправда, деякі папи та єпископи захищали, найчастіше безрезультатно, євреїв. Релігійні переслідування євреїв мали і трагічні соціальні та економічні наслідки. Навіть звичайна («побутова») зневага, релігійно мотивована, призводила до їх дискримінації в громадській та господарській сферах. Євреям заборонялося вступати в гільдії, займатися низкою професій, обіймати низку посад, сільське господарство для них було забороненою зоною. Вони обкладалися спеціальними високими податками та зборами. При цьому євреї невпинно звинувачувалися у ворожості до того чи іншого народу та підриву громадського порядку.

Іван Грозний заборонив будь-яке перебування євреїв на Русі і стежив за ретельним дотриманням заборони. У 1545 р. були спалені товари єврейських

купців з Литви, які приїхали до Москви. Коли польський король Сигізмунд II Август у 1550 р. нагадав російському цареві, що раніше московські великі князі вільно впускали всіх купців з Польщі, християн та євреїв, Іван Грозний відповів: «Жиди... людей від селянства (тобто християнства) відводили й отруйні зілля у нашу державу привозили... І ти б, брате наш, вперед про жидів нам не писав!». Після взяття міста Полоцька військами Івана Грозного в лютому 1563 р. близько 300 місцевих євреїв, які відмовилися перейти в християнство, згідно з легендою, були втоплені в Двіні.

Цар Олексій Михайлович виганяв євреїв навіть із тимчасово зайнятих російськими військами литовських та білоруських міст.

Багато дослідників зазначають, що у 2000-ті роки антисемітизм у світі досяг максимального рівня від часу закінчення Другої світової війни. Це стосується як відкритих виступів антисемітського характеру, так і завуальованих заяв. Зокрема критика Ізраїлю, яка не враховує, що ті, хто прагне його знищити, роблять це лише тому, що Ізраїль є єврейською державою. Так пише у червні 2003 року оглядач «Німецької хвилі» Гасан Гусейнов у коментарі до Міжнародного конгресу у Відні, присвяченому проблемі антисемітизму.

Допоки антисемітизм буде основною частиною антиізраїльської політики, у застереженнях на кшталт «я – не антисеміт, але дайте мені покритикувати Ізраїль» завжди буде чутисть «він непогана людина, хоч і єврей».

Дослідники відзначають різке зростання кількості антисемітських акцій у світі у 2009 р. Так, у Канаді кількість інцидентів у 2009 р. зросла на 11,4 %, у порівнянні з попереднім роком, і досягла найвищого показника з будь-коли зареєстрованих за останні 28 років спостережень. Майже вдвічі зросла кількість антисемітських акцій у Франції і на 55% – у Великій Британії.

Таким чином, теорія підкорення у різних своїх проявах продовжує крокувати по світу, забезпечуючи приниження і підкорення різних народів з метою задоволення загарбницьких амбіцій правителів чи країн-агресорів.

Список використаних джерел

1. Грищенко І.М. Теорії підкорення: причини та наслідки застосування в Україні та світі. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в післявоєнний період в Україні: матер. Всеукраїнської наук.-практ. конф. (Київ, 26 квіт. 2022 р.). Т. 2. 172 с. С. 42–44.

Ветров Кирило Артемович

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»,
3 курс, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Насамперед, давайте зрозуміємо, що таке інвестиція та інвестиційна діяльність і яка їх роль в державі. Інвестиція – це майнові та інтелектуальні цінності, що вкладаються в об'єкти діяльності, в результаті якої створюється дохід та досягається соціальний та екологічний ефект. Інвестиційна діяльність - це сукупність практичних дій фізичних, юридичних осіб та держави щодо реалізації інвестицій. Це забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проєктів. Інвестиційна діяльність в країні регламентується Законом України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 року № 1560-ХІІ, останні зміни до якого було прийнято 01.07.2021 року.

Для залучення прямих іноземних капіталовкладень Україна пропонує великі інвестиційні проєкти, серед яких: сільськогосподарський комплекс з рибною спеціалізацією, комплекс з переробки та зберігання зернових, тваринницькі комплекси, технологічні лінії з неперервного розливу сталі в металургійній промисловості та багато інших [1].

Дані таблиці 1 показують, що надходження прямих іноземних інвестицій в

Україну за період з 2002 до 2018 року значно коливається та суттєво залежить від стану та зміни політичної й економічної ситуації в країні та світі. Так, у 2005 році, сподіваючись на позитивні зміни після подій 2004 року, іноземні інвестори вклали в економіку України 7808 млн. дол. США, що у 4,6 рази більше, ніж у попередньому році. Найбільший обсяг надходжень іноземних інвестицій в Україну відбувся у 2008 році – 10913 млн. дол. США, що було в 6,4 рази або на 9198 млн. дол. США більше, ніж у 2004 році [1].

Таблиця 1.
Надходження прямих іноземних інвестицій в Україну

Роки	Прямі іноземні інвестиції, млн. дол. США	Показники динаміки (до попереднього року)		
		абсолютний приріст (зменшення), млн. дол. США	індекс динаміки, %	темп приросту (зменшення), %
2002	693	...	...	...
2003	1424	731	205,5	105,5
2004	1715	291	120,4	20,4
2005	7808	6093	455,5	355,5
2006	5604	-2204	71,8	-28,2
2007	9891	4287	176,5	76,5
2008	10913	1022	110,3	10,3
2009	4816	-6097	44,1	-55,9
2010	6495	1679	134,9	34,9
2011	7207	712	111,0	11,0
2012	8401	1194	116,6	16,6
2013	4499	-3902	53,6	-46,4
2014	410	-4089	9,1	-90,9
2015	2961	2551	722,2	622,2
2016	3130	169	105,7	5,7
2017	2202	-928	70,4	-29,6
2018	2355	153	106,9	6,9

Дані за 2014-2018 роки наведено без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополя та без частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях.

З метою активізації іноземних інвестицій та внутрішнього інвестування необхідно здійснити заходи, які підвищили б інвестиційну привабливість підприємств держави в цілому.

Враховуючи досвід більшості зарубіжних країн, необхідно розробити комплексну програму залучення інвестицій, яка повинна передбачати наявність стабільної законодавчої бази, забезпечення фінансування пріоритетних галузей економіки України, державну підтримку реструктуризації об'єктів господарювання з метою підвищення їх інвестиційного потенціалу, зміну

податкової політики. Також необхідно створювати на території України спільні страхові компанії створювати сприятливі податкові умови для розвитку малого і середнього бізнесу з метою подальшої їх участі в процесі інвестування; залучати до активної інвестиційної діяльності підприємства всіх форм власності та господарювання [2].

Одна з альтернатив це створення вільних економічних зон. Це сприяє залученню іноземних інвестицій, активізація спільно з іноземними інвесторами підприємницької діяльності, що у результаті спонукає до нарощування експорту товарів і послуг, поставок на внутрішній ринок високоякісної продукції та послуг.

Висновки. Таким чином, проаналізувавши стан інвестиційної діяльності в Україні, можна стверджувати, що в останні роки темпи росту інвестиційної діяльності в Україні прогресує. Аналіз динаміки надходження прямих іноземних інвестицій показав, що будь-яке загострення політичної ситуації викликає не тільки значне скорочення надходження інвестицій, а й відтік коштів із країни.

Залучення іноземних інвестицій в Україну сприяє політична, економічна та фінансова стабільність, гарантії, вдосконалення законодавчих актів з регулювання інвестиційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Самоєнкова О. В. Інвестиційна діяльність в Україні: тенденції та перспективи. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2019/48.pdf (дата звернення: 10.05.2022).

2. Івахненко І. С. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та можливості її активізації URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/2_2010/4.pdf (дата звернення: 11.05.2022).

Грицай Вікторія Станіславівна

студент 2 курсу, спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

РОЗВИТОК ЦИФРОВОГО СУСПІЛЬСТВА В УМОВАХ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Актуальність питання розвитку цифрового суспільства зумовлено пошуком шляхів удосконалення теперішньої системи публічного управління в Україні. В умовах швидкого розвитку цифрового суспільства, інформаційно-комунікаційні технології вважаються основою реформування практичної діяльності державних установ, а їх активне використання є гарантія ефективного і цілісного сектору публічного управління.

Метою нашої роботи є теоретичний аналіз існуючого стану розвитку цифрового суспільства в сучасних умовах, що прагнуть до модернізації публічного управління. Реалізація мети передбачає розв’язок таких завдань: аналіз нормативних та стратегічних документів щодо запровадження у сферу публічного управління інформаційно-комунікаційних технологій, з’ясувати досвід європейських практиків у сфері електронного урядування.

В Україні розроблено десятки законопроектів і вже існує перелік прийнятих законів, які стосуються впровадження інформаційно-комунікаційних технологій та цифровізації у сфері публічного управління, що засвідчує про громадську потребу впровадження реформ. Нині є актуальними наукові дослідження цього напрямку та потребують огляду й аналізу теперішнього стану цифровізації українського суспільства, дослідження передової зарубіжної практики.

Наразі в Україні наявні передумови для формування і підтримки цифрового суспільства як передового пріоритету перспективи розвитку демократичного суспільства та держави. Упровадження технологічних інновацій

у діяльність органів публічного управління направлене на виконання завдань та досягнення цілей державними інституціями, сприяє ефективності їх використання, відповідності викликам часу та утворення модерної системи у сфері публічного управління та адміністрування.

Зараз термін "цифровізація" можна розглядати як інструмент цінностей, який за системного державного підходу суттєво стимулює розвиток інформаційного суспільства як одного з істотних чинників розвитку демократії в Україні, підвищення продуктивності, економічного зростання, створення робочих місць, а також підвищення якості життя громадян України тощо [2].

Цифрові технології стали основою для створення нових продуктів, цінностей та отримання конкурентних переваг на більшості ринків, що приводить до появи нових, унікальних систем і процесів, чим суттєво змінюють усі суспільні відносини з державними інститутами. Водночас цифрові технології сприяють становленню нового інформаційного, цифрового суспільства.

Цифровий розвиток завбачає виконання комплексу завдань для досягнення цілей, що позитивно вплинуть на різні сфери життя суспільства (економічна, громадська, освітня, бізнес та життєдіяльність країни в цілому).

Головними цілями цифрового розвитку є:

- прискорення економічного зростання та притягнення інвестицій у країні;
- перетворення секторів економіки держави у більш конкурентоспроможні та ефективні;
- технологічна та цифрова модернізація промисловості та створення високотехнологічних виробництв;
- доступність для громадян передових та пріоритетних можливостей цифрового світу;
- реалізація людського ресурсу, розвиток цифрових індустрій та цифрового підприємництва [1].

Важливо зазначити, що сектори економіки, які використовують цифрові технології, зростають скоріше, дешевше та якісніше. Сфери життєдіяльності,

наприклад освіта, медицина, транспорт, при модернізації завдяки цифровим технологіям, стають більш ефективніші та мають вищу цінність та якість.

Успішний досвід європейських практиків показав, що новітність електронного урядування забезпечує для нормативно-правових документів, які мають організаційно-технічний характер, встановленої чіткої організації і технічної вимоги до проектів і систем органів влади у сфері е-урядування. Орієнтуючись на європейські стандарти, чинні українські нормативно-правові акти і розроблені нові власні документи суттєво покращаться, що стане запорукою глобального розвитку електронного урядування в Україні. Тому, можна вважати, що ключем до реформ в Україні є законодавчі та технічні норми, при впровадженні яких забезпечаться цифрові зміни у органах публічної влади та управління [3].

Отже, сьогодні процес цифровізації в Україні не завершений, а продовжується втілення засад якісного технічного та інформаційного забезпечення. Аналіз наукових публікацій щодо модернізації публічного управління в умовах розвитку цифрового суспільства та цифрової економіки дозволив зауважити таке: цифровізація у сфері публічного управління є однією з головних умов розвитку цифрової економіки та цифрового суспільства. Європейський досвід показує, що якісне електронне урядування є запорукою для створення та утвердження демократичного громадянського суспільства.

Список використаних джерел

1. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 №67-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text> (дата звернення: 04.05.2022)

2. Юдін В. Ю. Трансформація суб'єктів господарювання в умовах цифровізації економіки. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2022. Випуск 6, том 2. с. 53-60. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2020/6/tom_2/12.pdf

(дата звернення: 04.05.2022)

3. Польовий П. В. Модернізація публічного управління в умовах розвитку цифрового суспільства. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2021. №2(29). с. 37-43. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/jspui/handle/123456789/4418> (дата звернення: 04.05.2022)

Дебкова Анастасія Сергіївна

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»,
3 курс, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

ВИЗНАЧЕННЯ ЦІННОСТЕЙ ТА ЦІЛЕЙ В ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ

Проблема цінностей Українського суспільства належить до найважливіших і дискусійних проблем. Насамперед, пов'язано це з тим, що Україна проходить дуже складний етап історичного розвитку, коли йде перехід від традиційного суспільства з елементами авторитаризму, від держави, хворої корупцією, до соціально орієнтованого суспільства і демократичної та відкритої держави. Тому йде зміна кількох ціннісних систем, які склали основу суспільства і держави. На зміну радянській системі декларації сурогатно–колективних, патерналістських цінностей, яка існувала кілька десятиліть, формується нова система цінностей, яка передбачає чітку орієнтацію українців на європейські цінності, на значні ціннісні досягнення українського народу, на моральне оздоровлення суспільства, зростання значення цінностей та культури громадянського суспільства в загальному розвитку української політичної нації порівняно з цінностями держави. Нормальний розвиток держави передбачає акцентування на розвитку, насамперед, цінностей суспільства і громадського життя людини. [1, с. 56]

Це пов'язано з тим, що тільки контроль за державою з боку громадянського суспільства може забезпечити оздоровлення держави і державного управління. На нашу думку, в сучасній українській державі потрібні зміни в акцентах виховання людини. Нині слід формувати не стільки сентиментального патріота, скільки діяльного громадянина, який любить свою Батьківщину й бере активну участь у модернізації суспільства і держави.

Значно загострила проблему цінностей “помаранчева революція”, яка сама базувалася на загостреній потребі мільйонів громадян України в гуманізмі, оприлюдненні держави та державного управління. “Помаранчева революція” є тим ключовим моментом в розвитку України, яка перервала моральну деградацію держави, мобілізувала й підштовхнула суспільство на оволодіння сучасною європейською моральною системою. Вона є своєрідною ціннісною закваскою майбутнього України.

Актуальність вивчення проблеми цінностей зумовлена: по–перше, тим, що цінності грають виключно важливу роль в житті держави; по–друге, українське суспільство живе в умовах ціннісних змін: переходу від авторитарної системи цінностей до демократичної, посилення орієнтації на європейські цінності.

Цінності виконують найважливіші регулятивні функції в суспільстві. Важливість цих функцій важко переоцінити, оскільки ціннісна предметність є засобом існування людини, адже вона живе в середовищі, яке ми своєю практичною діяльністю наділяємо властивістю бути цінністю, і тільки в цьому середовищі людина здатна жити саме як людина. Власне, за великим рахунком, суспільство і культура в самому узагальненому вигляді можна розглядати як саморегулюючу систему цінностей. [2]

Нині зростає роль цінностей в державному управлінні, які виконують функції соціалізації, оцінювання, контролю, зразка, цілепокладання, регулювання, комунікації, інтеграції, прогнозу і конфлікту.

Виникає необхідність формування цілого пласта культури ціннісної культури суспільства та його найважливішої складової ціннісної системи влади.

Істотною проблемою поки залишається оздоровлення ціннісних аспектів державного управління, боротьби з корупцією, а також розробки і реалізацій технологій ціннісної трансформації державного управління в аспекті європейської інтеграції.

Список використаних джерел

1. Державне управління в Україні: наукові, правові, кадрові та організаційні засади: навчальний посібник/ ред. Н. Р. Нижник, В. М. Олуйко. Львів: Видавництво Національного ун-ту "Львівська політехніка", 2002. с 250.

2. Дзюндзюк В.Б. Ефективність діяльності публічних організацій: Монографія. Х.: Вид-во ХарРІ УАДУ. 2003. с. 20.

Дученко Олександр Володимирович

магістр ОП «Управління інноваційною діяльністю»

Національний університет біоресурсів і природокористування України

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ІВЕНТ АГЕНСТВ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Для України організація різних заходів, як культурних, спортивних так і розважальних є важливим елементом і частиною життя. Нові враження і емоції від масових заходів які організують різні Івент агентства постійно шукаючи нові способи для вдоволення і зацікавлення нової аудиторії. Але в умовах пандемії і карантину вся сфера зазнала значних змін у зв'язку з обмеженнями які ускладнюють, або ж взагалі унеможливають проведення масових заходів, що практично повністю зупиняє роботу івент агентств.

Тільки в перші 2 тижні карантину Українська івент-індустрія зазнала збитків на 500-700 мільйонів гривень. Перенесено понад 550 заходів, збитки становлять близько 10 млн грн і це цифри лише 1 квиткового сервісу [«Karabas»](#).

Продажі квитків на заходи, заплановані на після карантинний період - впали на 95%. Купівельна спроможність знизилась десь на 70%, адже люди не знають, що буде завтра. Тяжко уявити яких збитків зазнала індустрія за період 2020 року, адже ситуація з пандемією тільки загострюється.

Вся ця ситуація стала рушієм інновацій у сфері організації заходів, пошуком нових способів проведення заходів, використання новітніх технологій, сервісів.

Як і кожен інший бізнес івент-агенства активно почали розвивати сектор онлайн заходів, будь-то виставки, форуми, корпоративні заходи та семінари, рекламні акції та торговельні виставки або музичні й художні події. Карантин прискорив колаборацію онлайн та офлайн-форматів, і в майбутньому це зробить галузь івентів більш прогресивною з точки зору використання діджитал-рішень. Онлайн-формат часто дозволяє вирішити ті ж завдання, що й офлайн, але в рамках меншого бюджету – це вагомий аргумент, щоб перевести в онлайн частково або повністю ряд проєктів.

Нещодавно агентство Motive організували наукове хімічне шоу, учасникам відправляли набори реактивів. Всі дослідження були абсолютно безпечні, а ефект приголомшливий. Агентство проводило віртуальні арт вечірки: все відбувається, так само як офлайн, тільки ведучий і інші учасники взаємодіють дистанційно. Для ефекту повного занурення варто залучити всі органи сприйняття, тут допоможуть VR, сенсорні техніки.

Найшла альтернатива і для концертів: [DoingGreatAgency](#) запустило платформу STAY HOME CONCERTS CLUB для продажу квитків на онлайн-концерти, без надання записів, щоб глядачі дивилися виступи в прямому ефірі. Можливість запропонувати віртуальну відвідуваність – це те, що дасть організаторам заходу тактичну перевагу, особливо коли мова йде про комфорт аудиторії і охопленню спонсорів.

Сфера шукає нові інноваційні технології і способи, багато платформ які були нікому не цікаві до 2020 року в один момент стали неймовірно популярними.

[RunTheWorld](#) (серія А): цифрова платформа для заходів, призначена для проведення всіх типів заходів і володіє всіма функціями, які можуть знадобитися організатору конференції під час пандемії (і після неї). Основна перевага – на відміну від односторонніх вебсемінари або традиційних відеоконференцій, RunTheWorld дозволяє учасникам розмовляти і забезпечує захопливий досвід побудови спільноти. Стартап, якому дев'ять років, став популярним серед споживачів з лютого 2020 року.

[Hopin \(Seed\)](#): платформа для онлайн-заходів, мета якої – відтворити досвід і переваги особистої участі в конференції. Їх ключовою відмінною рисою є те, що вони намагаються зробити відстань неважливою. Незалежно від того, чи проводите ви свій фізичний захід онлайн вже не вперше або будете з нуля, Hopin допоможе вам створити захопиви заходи для вашої глобальної аудиторії (до 100000 учасників).

За 2020 рік в Україні були відмінені 95 відсотків великих музичних фестивалів, а ті що все ж відбулись на межі банкрутства і просять підтримки у своєї аудиторії, прикладом є фестиваль «[Driveforlifefest](#)». В Україні вперше в світі був проведений «вертикальний концерт». Так, замість місць у залі шанувальники купували квитки у готельні номери, на балконах яких і насолоджувалися виступом запальних виконавців. Гурт БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ разом з івент-агенцією [TikhonovAgency](#) вирішили порадувати своїх фанів незвичним форматом безпечних концертів. В Україні також відбувся онлайн-фестиваль [IntercityLive](#). До шоу долучилися близько 50 виконавців. Прямі включення велися з десяти міст України, а також з Польщі, Франції, Німеччини та Австрії.

Цікавим досвідом є проведення концертів в онлайн-грі Fortnite. За шоу спостерігає понад 12 млн людей і 3 млн людей – на стрімінгових сервісах. Була спроба провести фестиваль у грі Minecraft. Організатори очікували 10 тис учасників, а долучилося вдесятеро більше, тож захід довелося перенести. Отже, івент агентства мають змогу триматися на плаву в умовах пандемії, але без інноваційних методів управління це буде просто неможливо. Кожна агенція повинна створювати онлайн заходи і використовуючи різні методи, створити

щось справді нове і цікаве, що сколихне цілу індустрію. Але й офлайн заходи мають розвиватись, навіть в умовах пандемії. Різні обмеження і правила, це платформа для креативних і нестандартних рішень, що може принести нові підходи які будуть використовуватись і в умовах звичайного життя. Індустрії необхідно не менше 2 років, щоб повернутись до попереднього стану, але саме ці 2 роки вирішують якою вона буде в майбутньому.

Список використаних джерел

1. Індустрія заходів під час пандемії URL: <https://sfii.gov.ua/industriya-zahodiv-pid-chas-pandemii/>.
2. Що відбувається з івент-індустрією під час карантину URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/03/23/658412/>.
3. Заросило В. В. Теорія масових заходів та їх вплив на громадську безпеку URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npmaup_2014_3_22.

Іщенко Анна Анатоліївна

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»,
3 курс, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

НАЦІОНАЛЬНА ПОДАТКОВА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Сьогодні держава стикається з великою кількістю зовнішніх та внутрішніх загроз, які негативно впливають на стабільність фінансової системи, стан національної валюти та економіки. Фінансова безпека та її оцінка є ключовим компонентом фінансової безпеки держави в невизначеному і мінливому внутрішньому і зовнішньому економічному середовищі. Розвиток економічних

відносин, з одного боку, призвів до поліпшення умов життя в сучасному суспільстві, а з іншого, – до помітного зниження моральності громадян, що виливається в схильність до податкового шахрайства.

Податки є основним джерелом наповнення дохідної частини бюджету держави, кошти від яких необхідні задля виконання державою покладених на неї функцій – соціальні, економічні, оборонні, правоохоронні тощо. Крім того, роль оподаткування в сучасних економічних умовах є формувати сприятливі фінансові відносини між фізичними та юридичними особами.

В умовах кризових явищ у економіці, ефективність податків та податкової політики загалом спроможні суттєво вплинути на стан фінансової безпеки держави, яка є однією із найважливішою складовою економічної безпеки держави, оскільки без фінансових ресурсів жодне завдання держави не можна буде вирішити.

Проблема реформування системи оподаткування наразі є найбільш актуальною, а для більш ретельного розуміння які саме заходи слід запроваджувати, необхідно детально розглянути взаємозв'язок та взаємовплив податкової безпеки із фінансовою безпекою.

Загалом негативні наслідки податкових злочинів для фінансової безпеки є різноманітними, зокрема це недотримання бюджетом коштів від податкових платежів і, як наслідок, недофінансування важливих суспільних потреб, порушення законів ринкової конкуренції через здобуття підприємствами-неплатниками низки переваг і порушення принципу соціальної справедливості щодо добросовісних платників податків [1].

У суспільній свідомості приховування доходів від оподаткування не завжди оцінюється негативно, більш того, часто вважається, що податки є високими і несправедливими, а податкове законодавство – незрозумілим і непослідовним. Такі обставини зменшують почуття провини в разі ухилення від сплати податків. Водночас податкові злочини можуть становити загрозу для фінансової безпеки держави, оскільки їх масштаби і вплив не лише скорочують податкові надходження, а і змушують інші економічні суб'єкти конкурувати з

компаніями, які не виконують податкові вимоги.

Місцеві податки складають основну частину коштів місцевого самоврядування в розвинутих країнах. Згідно зі статистичними даними найбільшу питому вагу в доходах місцевих бюджетів України сьогодні мають надходження загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів, практично не пов'язаних з власною діяльністю органів місцевого самоврядування, що становлять залежно від року 50–70 % доходів загального фонду [2].

Отже, тінізація економічних відносин в Україні чинить значний деструктивний вплив на економіку України. Наявний масштаб тінізації ринку праці та наявність налагоджених механізмів легкого виведення в «тінь» заробітних плат негативно відбиваються на обсягах надходжень до бюджету.

За таких умов навіть незначні коливання економічної кон'юютури можуть призводити до збільшення масштабів «виведення» заробітних плат у «тінь», що дестабілізуючим чином впливатиме на систему державних фінансів. Крім того, тінізація заробітних плат загрожує стримуванням нагромадження коштів накопичувальної системи та розвитку її інвестиційного потенціалу [3].

Скорочення податкових зобов'язань за допомогою правових інструментів звичайне явище в сучасних країнах. Платники податків порівнюють переваги несплати податків зі своїм ризиком. Вважається, що ризик контролю є невеликим і часто не досягає рівня статистичної значущості, проте значна частина суб'єктів господарської діяльності виконує свої податкові зобов'язання, зокрема і з моральних міркувань. Проте податкове шахрайство являє собою реальну загрозу фінансової безпеки країни, оскільки знижує доходи держави і місцевого самоврядування. Крім того, воно порушує правові основи сучасної демократичної держави.

В Україні порушення податкових зобов'язань проявляється на такому рівні, який може становити загрозу стабільності державної бюджетної політики.

Для того, щоб забезпечити розвиток нашої держави необхідно дотримуватися усх без винятку умов відповідності показників податкової

безпеки вимогам фінансової безпеки держави.

Суттєвою загрозою податкової безпеки є політичний та економічний фактори, з якими постійно стикаються державні органи. Тому необхідне постійне дослідження та моніторинг даних факторів, необхідно виробити дієві методи їх невілювання та вирішення задля досягнення податкової безпеки держави.

Список використаних джерел

1. URL:<http://www.visnuk.com.ua/uk/news/100006350-finansova-bezpeka-ukrayini-klyuchovi-vikliki-ta-zavdannya> (дата звернення: 04.05.2022).
2. Сергієнко Л. К. Регіональні тренди бюджетної політики в контексті євроінтеграції. Культура народів Причорномор'я. 2011. №212. с. 67-71.
3. Чубенко А. Г. Національна податкова безпека та перспективи використання досвіду Податкової служби Сполучених Штатів Америки для боротьби з тіньовою економікою в Україні. Публічне право. 2017. № 1. с. 18-25.

Kiforenko Oksana Volodymyrivna

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Postdoctoral Researcher of the Department of Regional Policy,
Educational and Scientific Institute of Public Administration and Civil Service,
Taras Shevchenko National University of Kyiv

PUBLIC ADMINISTRATION OF AGRO – TRADE: THE INTERNATIONAL LEVEL

Climate change, COVID-19 pandemics, turbulences in the political relations, migration, emergence of crypto currencies and fluctuations on their market, etc. – these are only some of the challenges the humanity is facing nowadays. Thought the challenges mentioned above seem to be quite different threatening different spheres of human activity, in reality, they have one common thing uniting them – they all threaten

food security. To be more precise, they all threaten agriculture and agricultural products trade and, it is a matter of common knowledge, that agriculture is the main source of food for people, forage – for animals and raw materials – for processing industries. Any threat to agriculture, even a potential one, means threat to food security.

Due to different geographical locations, climatic conditions, availability of work force, proximity to water resources and other factors, not all the countries have even preferable conditions for the agricultural production. And here the agricultural products trade come into play. The trade of agricultural products have a vitally important role in providing consumers with necessary products of wider assortment, better quality and, very often, at lower prices. Taking into account everything mentioned above, the proper public administration of agro – trade on the international level appears to be a matter of either survival for people or successful functioning of many countries' economies. Thereby the role of such internationally functioning organisations as the World Trade Organisation (further: WTO) in the effective public administration of agro-export and, accordingly, in the ensuring of food security is more than just important. The WTO is the only global international organization dealing with the rules of trade between nations [5]. The WTO agreements are negotiated and ratified by the countries' parliaments. The main goal of the WTO is to ensure that trade between countries flows as smoothly, predictably and freely as possible [5]. The WTO is the successor to the General Agreement on Tariffs and Trade (further: GATT), which was created in 1947 in the expectation that it would soon be replaced by a specialized agency of the United Nations (further: UN) to be called the International Trade Organization (further: ITO) [1]. Though ITO has never been created, GATT did a good job in monitoring, organising and liberalising the world trade. Since its launch in 1995, the WTO has played a crucial role in regulating global trade and settling international disputes [2]. Among the benefits of the WTO trading system, one should mention the provision of more products of better qualities, the promotion of peace, the incomes increase, the stimulation of economic growth, the protection of governments from lobbying, etc. [3]. The statement expressed in the last sentence is quite logical as the main goal of the WTO is to improve the welfare of people around the world. It is done

through the WTO's founding Marrakesh agreement, which recognizes that trade should be conducted with a view to raising standards of living, ensuring full employment, increasing real income and expanding global trade in goods and services while allowing for the optimal use of the world's resources [4]. Taking into consideration everything stated above, the role of such international organisations as the WTO in the public administration of agro-trade is hard to be overestimated.

References

1. Anderson, K. (n.d.). World Trade Organization. Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/topic/World-Trade-Organization>.
2. Galvin International. (n.d.). Why Is the WTO Important for World Business? URL.: <https://www.galvininternational.com/resources-news/wto-important-world-business/>.
3. WTO. (1999). 10 benefits of the WTO trading system. URL.: <https://depts.washington.edu/wtohist/Research/documents/10benefits.pdf>.
4. WTO. (n.d.). Improving people's lives. URL.: https://www.wto.org/english/thewto_e/whatis_e/who_we_are_e.htm.
5. WTO. (n.d.). The WTO. URL: https://www.wto.org/english/thewto_e/thewto_e.htm.

Ковтун Тетяна Юріївна

аспірантка за ОНП «Публічне управління та адміністрування»,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА УКРАЇНИ У ВОЄННИЙ ЧАС

Після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року США, Європа та ряд інших економічно розвинених країн запровадили нові економічні санкції проти Росії. Вже на сьогодні результати цих санкцій свідчать

про те, що промислове виробництво, споживання та інвестиції зменшаться, а російський ВВП скоротиться на 12,5 -16,5% у 2022 році. Такі цифри є цілком реальні, адже майже весь світ проголосив свій опір Росії шляхом відмови від країни як партнера та виключенні Росії з членства у світових спільнотах.

Вперше з початку розміщення військових ОВДП (далі – облигації внутрішніх державних позик) Мінфін розмістив минулого тижня валютні ОВДП, номіновані в євро, які привернули основний інтерес інвесторів на первинному ринку і в результаті чого бюджет отримав понад 143 млн. євро на додаток до запозичень у національній валюті (див. табл. 1)

На основі аналізу таблиці 1, можемо спостерігати, що із 5,6 млрд. грн залучених коштів валютні облигації забезпечили 143 млн. євро. Щодо попиту на гривневі інструменти, то він склав біля мільярда гривень. Востаннє такий попит на валютні ОВДП спостерігався ще в середині січня, коли безпечно інформаційне тло було відносно спокійним.

Таблиця 1

Облигації, розміщені на аукціоні, млн. грн.

ISIN	Ставка купону, %	Виплата	Кількість, шт	Ціна, грн	Обсяг	По номіналу	Дохідність, %	Усього в обігу
UA4000225791	0	Д	782,704	945,6	740,12	782,7	10	1498,16
UA4000225809	11	ПР	216,615	1031,4	223,41	216,62	11,34	2797,6
Всього UAH			999,319		963,53	999,32		4295,76
UA4000225509	2,5	ПР	142,156	1008,6	4957,03	4557,65	2,51	13149,14
Всього EUR			142,156		4957,03	4557,65		13149,14

Джерело: [1]

Такий великий інтерес до валютних облигацій міг бути обумовлений досить великою перервою у розміщеннях ОВДП, номінованих у євро, – вони пропонувалися лише вдруге у 2022 році. Також попит супроводжувався позитивними новинами про звільнення частини українських територій та

позитивні перспективи у переговорному процесі.

Потужною підтримкою України є також підтримка зі сторони іноземних партнерів, зокрема через «план Маршалла». Проте, важливо розуміти, що цей план не лише про можливість отримання фінансових ресурсів, перш за все, це комплексне розуміння відбудови країни та виведення економіки на якісно новий рівень. Німецьке післявоєнне диво, яке пов'язують з «планом Маршалла», насправді було результатом економічних реформ та розбудови державних інституцій, які дали довгостроковий економічний ефект.

Організація економічного співробітництва та розвитку (далі – ОЕСР) – міжнародна організація, що об'єднує 34 країни світу, а 70 країн мають статус партнерів ОЕСР. За впливом ця організація належить до трійки провідних світових економічних установ, поряд з МВФ та Світовим Банком. ОЕСР заявила, що інвестиційні потреби України будуть «величезними» після широкомасштабної військової агресії Росії через «безпричинне знищення власності, включаючи комерційні та промислові активи та інфраструктуру» [2]. З огляду на доступ до капіталу та ширші фінансові можливості, іноземні транснаціональні корпорації можуть відіграти важливу роль у відновленні необхідної інфраструктури та промисловості.

Україну підтримують майже всі країни світу не лише морально, але й у вигляді інвестицій та різного роду грошової допомоги. Інституції фінансового розвитку та міжнародні фінансові установи вже активно співпрацюють з ЄС та Європейською комісією, щоб залучити свої інвестиції, інші джерела капіталу, включаючи прямі іноземні інвестиції. Проте реально застосувати ці інвестиції можна буде тільки після закінчення війни, коли відбуватиметься відновлення інфраструктури України.

Незважаючи на повномасштабну збройну агресію Російської Федерації проти України, до UkraineInvest звернулися деякі іноземні інвестори, які бачать Україну як місце для своїх інвестицій після війни і вже зацікавлені в можливостях швидкого виходу на ринок. Поки що такі звернення здебільшого від компаній, які працюють у сфері будівництва, будівельного сміття та послуг.

Переважно це звернення компаній США та Великобританії; є також деякі з Бельгії, Туреччини та Індії.

Також український уряд отримує запити від компаній, які раніше не працювали в Україні, і, незважаючи на це, вони гарантують, що вийдуть на український ринок одразу після закінчення війни. Такі звернення надходять із таких країн, як Канада та Ірландія. Більше того, незважаючи на ситуацію, що склалася, деякі інвестори вже виявили бажання записатися на прийом в Києві, приїхати сюди, і вони готові інвестувати в Україну.

Отож на основі статистичних даних визначимо країни, які допомагають Україні в закупівлі зброї та допомагають фінансово (див. рис. 2)

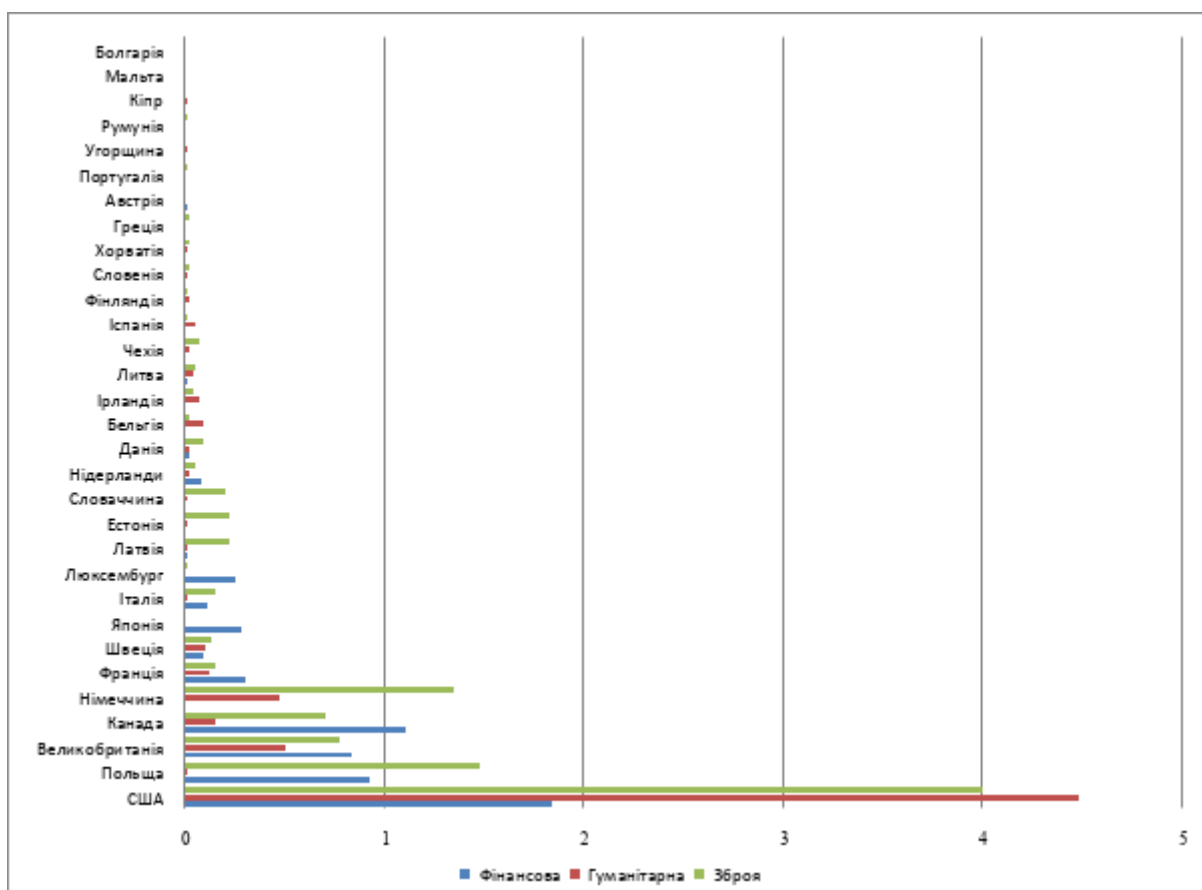

Рис. 1. Державна підтримка Україні за країнами та видом допомоги (у період з 24 січня по 23 квітня 2022 р. млрд євро)

Джерело [2]

На основі даного графіка ми бачимо, що найбільше підтримки Україна отримала від США в розмірі 10,3 млрд євро. За досліджуваний період країнами

світу було надано фінансової підтримки Україні в розмірі 5,8 млрд. євро, надіслано гуманітарної допомоги на 6,1 млрд євро та надано зброї для протистояння агресору на суму – 9,7 млрд євро. Країни світу підтримують не лише українську економіку на населення, але й докладають максимум зусиль для того, щоб Україна перемогла у цій війні.

Дослідження двосторонньої підтримки заходу «Встань на захист України», до якої долучалися жителі всі країн світу (див. рис. 3) дало такі результати.

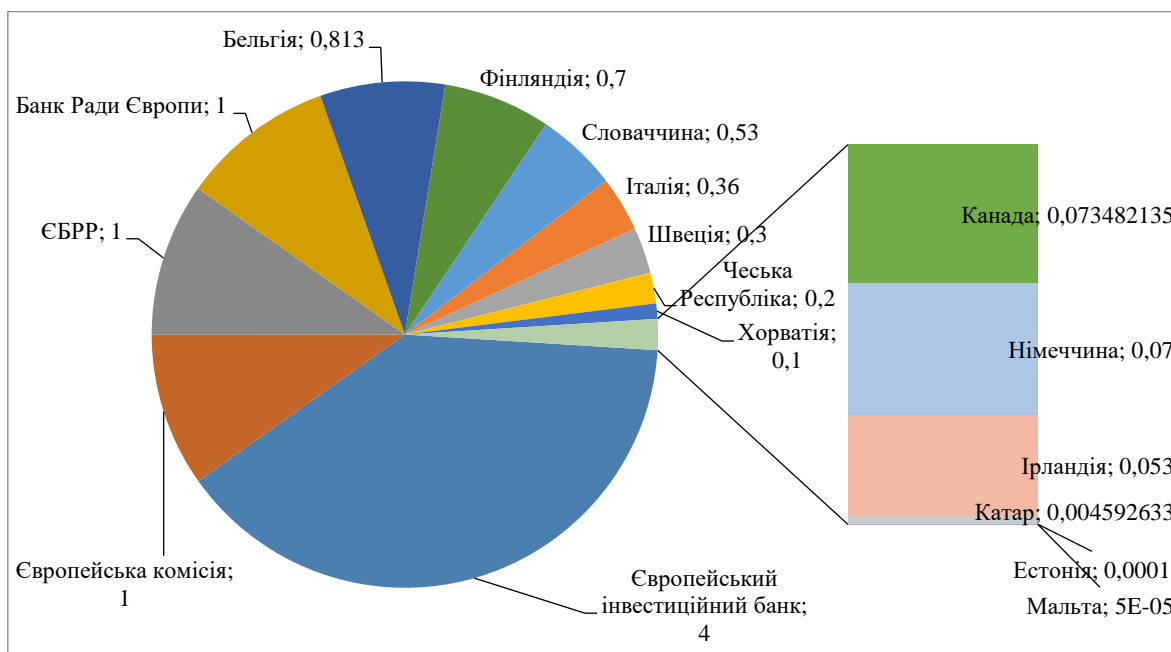

Рис. 2. Фінансова підтримка країнами світу заходу «Встань на захист України», млрд євро

Джерело [3]

Отож найбільші надходження на підтримку заходу «Встань на захист України» були отримані від Європейських банків – 6 млрд. євро з загальної суми – 10,2 млрд. євро, що складає орієнтовно 60%.

Незважаючи на суттєву грошову, збройну та гуманітарну підтримку Україні все ще потрібні мільярди євро на реконструкцію зруйнованої інфраструктури. Сьогодні Європа може зробити «план Маршалла» саме для України не чекати, поки в країні встановиться мир: відновлення має бути

підготовлене зараз. Минулого тижня аналітичний центр Центру досліджень економічної політики опублікував чудову основу саме такого плану.

Досягнення «плану Маршалла» полягає в тому, щоб зробити Україну ще більш процвітаючою, ніж вона була до війни. Як пишуть його автори – «Основою успіху України є радикальна модернізація країни» і щоб досягти цього, потрібно дотримуватись шести принципів [4] (див. рис. 3).

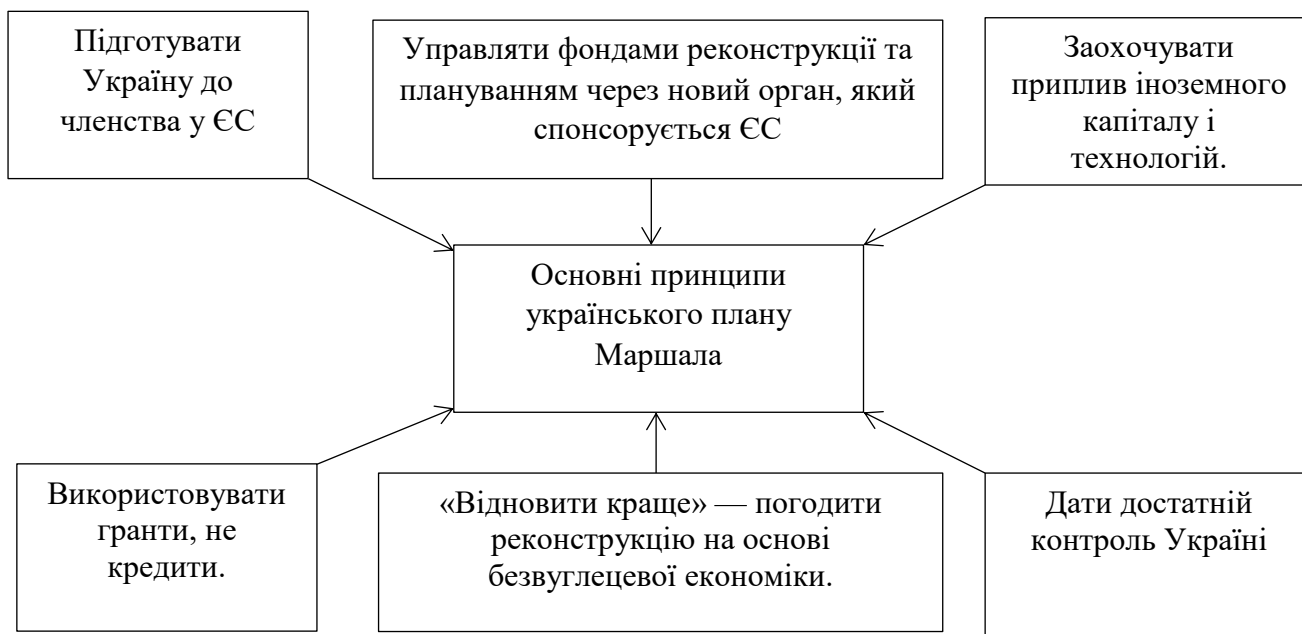

Рис. 3. Основні принципи «плану Маршалла» для відновлення та реконструкції України

Джерело [3]

Щоб фізично відновити те, що зруйнували рашисти, необхідно зачекати, доки припиниться війна, проте інші аспекти реконструкції не потрібні. До прикладу може бути складена інвентаризація, підписані контракти з постачальниками. За правильної підтримки підприємства, які були змушені покинути окуповані території можуть продовжувати діяльність на безпечній частині України. Все це може стати пробною практикою для більш масштабних проєктів.

Якщо дотримуватись основних правил «плану Маршалла», то його реалізація спрямована на дві основні мети: підготувати Україну до членства в ЄС

і вирішити проблеми в державному управлінні. Це також піде на користь економіці: перспектива вирішення інвестиційних суперечок у рамках правової бази ЄС має залучити більше ризикового капіталу.

На нашу думку план є правильним, адже він закликає до повністю зеленої транспортної інфраструктури, житла, перебудованого відповідно до найвищих стандартів ефективності та перепроєктування зруйнованих українських міст для економіки з нульовим викидом вуглецю. План справедливо підтримує відкрите укладання контрактів на реконструкцію; аналогічна прозорість має бути прийнята для реєстрів власності та (як у скандинавських країнах) оподаткування. У плані витрати на реконструкцію оцінюються у 200–500 млрд. євро, проте ЄС, який має взяти на себе більшу його частину не повинен розглядати це як витрати. Компанії з ЄС укладатимуть контракти на інфраструктуру, житлове будівництво, транспорт та багато іншого, але мають передавати навички та технології українцям. Крім цього, це інвестиції у цінності Європи та її безпеку.

Список використаних джерел

1. Оголошення та результати аукціонів. Офіційний сайт Міністерства фінансів України (2022) URL: <https://mof.gov.ua/uk/ogoloshennja-ta-rezultati-aukcioniv?fbclid=IwAR1XJBLmETRe78gsJojYXbXWVOzx12h5IPwwDeNs12XdWrlwXqA3C1PUXys> (дата звернення: 15.05.2022).

2. A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine. Сайт Ifw kiel institute for the world economy (2022) URL: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/?cookieLevel=not-set> (дата звернення: 15.05.2022).

3. A Blueprint for the Reconstruction of Ukraine Torbjörn Becker, Barry Eichengreen, Yuriy Gorodnichenko, Sergei Guriev, Simon Johnson, Tymofiy Mylovanov, Kenneth Rogoff, Beatrice Weder di Mauro 07 April 2022. Сайт VOX.eu(2022) URL: <https://voxeu.org/content/blueprint-reconstruction-ukraine> (дата звернення: 15.05.2022).

Ласа Анастасія Сергіївна

студентка 2 курсу, спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

ТЕНДЕНЦІЇ В ПУБЛІЧНОМУ УПРАВЛІННІ ТА АДМІНІСТРУВАННІ ЗА СУЧАСНИХ УМОВ

Публічне адміністрування є важливим інструментом державного управління, його розвиток можна розглядати як одну з визначних умов удосконалення функціонування всіх органів влади.

Виклики глобалізації та динамічний розвиток світових тенденцій зумовлює процес зросту в управлінській діяльності та специфіку управлінської роботи, а відтак і їх ефективність. Від вибору суспільством системи цінностей залежить напрямок розвитку державного управління та управління. Невідповідність існуючої системи органів виконавчої влади та місцевого самоврядування зумовлює необхідність проведення реформування публічного адміністрування [3].

Також ефективність концепції публічного адміністрування залежить від: 1) доцільності і реальності поставлених задач для досягнення публічних цілей, їх відповідності матеріальним і соціальним можливостям держави; 2) обґрунтованості зв'язку цілей політики і засобів їх досягнення, постільки останні пов'язані з моральними уявленнями суспільства; 3) рівня компетентності посадових осіб, які сполучають в своїй діяльності знання наукової політики з великим практичним досвідом, їх раціонального використання «на всіх поверхах влади»; 4) своєчасного проведення оцінок проектів великих політичних рішень колективами незалежних експертів, а також методами імітаційного моделювання, що направлення на пониження ризику [2].

Україна зазнала значних політичних змін завдяки ринковим і демократичним процесам, оскільки Україна обрала процес демократичних

реформ та об'єктивний процес суспільного розвитку та модернізації, що зазвичай зумовлює перехід від традиційних моделей управління до становлення демократичних механізмів управління [1]. Задля реалізації принципів демократичного врядування політико-інституційна та інституційно-правова форми інституалізації суспільних інтересів мають сприяти створенню відповідної законодавчої бази шляхом коригування діяльності окремих формальних і неформальних інституцій та поліпшення координації їх спільної діяльності для збільшення поінформованість громадськості про державні управлінські та адміністративні форми. Взаємодія держави та громадських структур розвивається завдяки стрімкому розвитку інформаційно-комунікаційних технологій та медіа.

На сьогоднішній день більшість високорозвинених країн Заходу рухаються в напрямку розширення державного управління: з демократії участі, лібералізацією державної влади, партнерською взаємодією між владними структурами на всіх рівнях управління. Відповідно до Європейської Білої книги з управління, державне управління забезпечує реалізацію державної політики, що є результатом переходу від політики підзвітності лідерів до індивідуальної участі кожного громадянина та інституту громадянського суспільства. Погоджуючись з цією концепцією, у майбутньому необхідно буде переглянути всю структуру державного управління України з використанням існуючих механізмів управління.

На сьогодні пріоритетним шляхом координації державної політики та управління є насамперед формування національної ідентичності, яка є ключовим елементом у визначенні соціального прогресу та національних інтересів, а також у створенні політико-правових механізмів. Не дозволити особистим і корпоративним інтересам стати пріоритетом над державними. Крім того, одним із найактуальніших питань залишається створення балансу між адміністративною та політичною складовими системи управління, а також створення політико-правової бази для забезпечення деполітизації та професіоналізації державної служби.

Список використаних джерел

1. Публічне управління в Україні: стан, виклики та перспективи розвитку: матеріали щоріч. Всеукр. наук. – практ. конф. За міжнар. Учасстю, присвяч. 100-річчю держ. служби в Україні: у 5 т./ за ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петрос. Київ: НАДУ, 2018. Т.1. с. 120.
2. Публічне управління та адміністрування в умовах інформаційного суспільства: вітчизняний і зарубіжний досвід: монографія / За заг. ред. Сергія Чернова, Валентини Воронкової, Віктора Банаха, Олександра Сосніна, Пранаса Жукаускаса, Йоліти Ввайнхардт, Регіни Андрюкайтене; Запоріз. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2017. с. 602.
3. Жовнірчик Я. Ф. Модернізація державної влади в умовах глобалізації // Міжнародний науково-практичний журнал «Економіка та держава». 2016. № 3. с. 13-16.

Малюга Анжела Володимирівна

керівник Секретаріату Комітету Верховної Ради України
з питань організації державної влади, місцевого самоврядування,
регіонального розвитку та містобудування

ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ РЕГУЛЮВАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ У ПЕРІОД ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах війни гострою стала потреба у швидкому реагуванні на виклики, прийняті управлінських рішень і проведені необхідних заходів. Зазначимо, що народними депутатами у посиленому режимі розробляються законопроекти, норми яких спрямовані на вирішення проблем, що виникають у сфері організації державної влади. Для забезпечення належного й безперебійного функціонування органів публічної влади та діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки важливим є вирішення кадрових питань.

З'ясовано, що нагальною є боротьба з колабарантами й зрадниками. З цією метою Верховною Радою України прийнято закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» і «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність» [1, 2]. Законотворцями в черговий раз пропонується провести очищення влади (законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» щодо розширення переліку критеріїв здійснення очищення влади (люстрації)», реєстр. № 7391), щоб вищезгадані особи в майбутньому не мали змогу займати посади в органах публічної влади, створювати політичні партії, балотуватись на виборах тощо [3].

Сьогодні трудові відносини відбуваються на підставі положень Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану», яким введено певні обмеження конституційних прав і свобод людини та громадянина, а Законом України «Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану» відповідальність за організацію призначення на посади покладається на державний орган [4, 5]. Однак, з одного боку, спрощена процедура пришвидшує вступ і забезпечує безперервне функціонування державної служби, а з іншого, - позначається на якості підбору кадрів, бо за неї не можна оцінити рівень знань, вмінь і навичок особи, яка претендує на займання певної посади.

В умовах війни перед державою постали виклики ефективної організації державної служби. Національне агентство України з питань державної служби (НАДС) постійно надає роз'яснення законодавчих норм з цього питання. Станом на 01.05.2022 року встановлено 32803 вакантних посад, з них 70 – категорії «А», 7062 – категорії «Б» і 25671 – категорії «В». Серед питань проведеного 02-15.05.2022 року НАДС опитування було з'ясування мотивації особи продовжувати працювати на державній службі. З'ясовано, що бажання продовжувати роботу виявили 33,7% осіб, які перебувають за кордоном, 63,4%

внутрішньо переміщених осіб і 76,7% респондентів, що не змінювали своє місцезнаходження. Щасливими державними службовцями вважають себе 59,3%, «частково» – 35,0% і «не щасливими» – 5,7% опитаних. Найбільший відсоток щасливих службовців виявлено в Запорізькій (73,9%), Луганській (67,2%), Сумській (63,5%), Одеській (63,0%) областях і м. Києві (63,2%). В умовах воєнного часу виявили бажання продовжувати працювати на державній службі 90,9% опитаних, а після війни – 86,4%, проте значне навантаження спонукає багатьох змінити роботу в повоєнний період [6].

Зазначимо, що величезні фінансові витрати на утримання державного апарату та значну руйнацію економіки поставили перед державою задачу оптимізації органів державної служби через призму запровадження нового функціонально-компетентнісного підходу, що, на думку урядовців, з одного боку, скоротить кількість державних відомств, а з іншого, – підвищить ефективність роботи державних інституцій. Хоча питання створення професіонального інституту публічної служби в умовах війни виглядає сумнівним.

Таким чином, повномасштабна воєнна агресія з боку Росії внесла корективи у пріоритетність і змістовне наповнення законотворчих ініціатив. Верховна Рада України швидко реагує на виклики сьогодення та приймає рішення, які дозволяють на місцях оперативно приймати й ефективно впроваджувати управлінські рішення. Сьогодні – в умовах воєнного стану – закладаються законодавчі підвалини для створення нової моделі державної служби. Проте, ключовим, на нашу думку, залишається питання забезпечення реалізації права громадян на рівний доступ до державної служби в Україні.

Список використаних джерел

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність : Закон України від 03.03.2022 р. № 2108-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2108-20#Text>

2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення відповідальності осіб, які здійснювали колабораційну діяльність : Закон України від 03.03.2022 р. 2107-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2107-20#Text>

3. Про внесення змін до Закону України «Про очищення влади» щодо розширення переліку критеріїв здійснення очищення влади (люстрації) : проект закону від 18.05.2022 р. № 7391. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/39628>

4. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 р. № 2136-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>

5. Про внесення змін до деяких законів України щодо функціонування державної служби та місцевого самоврядування у період дії воєнного стану : Закон України від 12.05.2022 р. № 2259-IX. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2259-20#Text>

6. Офіційний сайт Національного агентства України з питань державної служби. URL : <https://nads.gov.ua>

Можаровська Каміла Єрмамадівна
здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та
адміністрування», кафедра публічного управління, менеджменту
інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

АКТУАЛЬНІСТЬ ТЕОЛОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ДЛЯ ВІДБОРУ КАДРІВ В ОРГАНИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ СУЧАСНОЇ УКРАЇНИ

Зі становленням незалежної України, ми все більше звертаємо увагу на підбір кадрів для органів публічної влади, оскільки, надзвичайно важливо, щоб особи, які представляють державу і надають послуги громадянам володіли

чеснотами та демонстрували людиноцентричний підхід у своїй роботі.

Людські чесноти – це усталені й тривкі досконалості розуму та волі, що керують вчинками, впорядковують пристрасті і спрямовують поведінку людини згідно з вірою та розумом.

З погляду Фоми Аквінського, чесноти – це особливі стани душі, наставляючи нас на добрі вчинки протягом тривалого часу. Мудрість, поміркованість, справедливість і розсудливість – це чесноти, які Фома назвав кардинальними, основними, а також віра, надія та любов. Віра і надія показують нам шлях до Бога як причину буття і блага, а любов, найвища з них, – наводить нас до самого Бога. Етика схоласта так само покоїться на важливому поділі – інтелекту і волі, тобто розуму і бажання. Все ж якщо повернутися до попередньої чесноти, можна розглянути цікаве питання, яке має багато заперечень, а саме чи можна вірити в щось неправдиве?

В першому запереченні сказано, що вірити в щось хибне можна, так як надія та віра пов'язані, але все ж надія може бути помилковою. На нього Фома Аквінський відповів так, що «Оскільки істина є благом розуму, а не бажаною здібності, то з цього випливає, що всі досконалі розум чесноти повністю виключають помилковість, оскільки чеснота за своєю природою має відношення тільки до добра» [1].

В наступному запереченні йдеться про те, що в хлібові святого причастя укладено справжнє тіло Христове, але цілком можливо, що той хліб не був належним чином освячений і не став тілом Христовим, а залишився простим. Тому можна сказати, що об'єктом віри може бути щось хибне. Але філософ і на це має відповідь, а саме те, що віра людини визначена не до тих чи інших акцидентних станів хліба, а до того факту, що за видимістю належним чином освяченого чуттєвого хліба приховано справжнє тіло Христове. Отже, обставини не правильно освяченого хліба зовсім не впливають на те, що об'єктом віри може бути щось хибне. Тепер можемо сказати, що ніщо неправдиве не може бути об'єктом віри людини.

З самого дитинства ми знаємо, що існує 7 головних чеснот, такі як: скромність або смиренність, щедрість, чистота, доброзичливість, поміркованість, лагідність, працелюбність, але ні слова про віру. Ось тут і виникає наступне питання: чи є віра взагалі чеснотою?

Здається, що віра не є чеснотою, тому що вона визначена до істини, а чеснота – до блага, але, на жаль, це не так і Фома Аквінський прокоментував це як: «істина, будучи досконалістю розуму, є його благом, і тому віра має відношення до деякого добра в тій мірі, якою вона визначає розум до істини. Крім того, якщо формою віри є любов, вона має відношення до того добра, яке є об'єктом волі» [1]. Також якщо розглядати живу та неживу віру, то вона відноситься до одного і того ж виду, але нежива віра не є чеснотою. Отже, відповідно жива також не є чеснотою. Якщо ж детально поринути в це, то можна побачити, що жива і нежива віра не відрізняються на вигляд так, як якби вони відносилися до різних видів, але вони відрізняються як досконале від недосконалого в межах одного і того ж виду. Таким чином, нежива віра, будучи недосконалою, не задовольняє умову досконалості чесноти, оскільки «чеснота є деякою досконалістю» [1].

Наступне заперечення: розуміння не є даром Святого Духу так, як дари благодаті відмінні від дарів природи. Розуміння – це природні навички душі, завдяки яким нам відомі самоочевидні начала. Отже не потрібно його зараховувати до дарів Святого Духу. Але, через те, що людина визначена до надприродного щастя, їй треба осягати й інші, більш піднесені істини, що недосяжне без розуміння.

В наступному питанні я хочу висвітлити одне заперечення, в якому йдеться про те, що з усього, що пов'язане зі знанням, тільки віра необхідна для спасіння (Христос вірою вселяється в наші серця). Але дар розуміння є не в кожній віруючій людині. Тому, дар розуміння не є потрібним для спасіння і, таким чином, володіють не всі з тих, що перебувають у стані благодаті. Теолог Фома Аквінський відповів на це чітко і коротко: «Хоча не всі віруючі цілком розуміють усе те, що запропоновано їм для віри, проте вони розуміють, що їм слід у це

неухильно вірити».

Можна зробити висновок, що віра та розум є основними людськими чеснотами, які спрямовані на пізнання однієї й тієї ж істини – Бога, але здійснюються різними шляхами. Саме віра та розум є, на мою думку, основними чеснотами, які повинні бути притаманні публічним службовцям, оскільки виконуючи свої обов'язки державний службовець чи посадова особа місцевого самоврядування мають бути освіченими і розумно користуватися наданими їм повноваженнями, а віра повинна бути заснована на вірному служінні народу України.

Список використаних джерел

1. Фома Аквінський. Сума теологій. Ч. II-II. Питання 1-46. Київ. Ніка-Центр, 2011. 576 с.

Мельничук Дарія Олександрівна

здобувач першого рівня вищої освіти

за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»,

кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної

діяльності та дорадництва НУБіП України

ТЕОРІЯ ПІДКОРЕННЯ: ГНОБЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Наразі багато хто говорить, що за малим 300 років, які Україна і Росія входили в єдину державу, Україна піднялася культурно, економічно, розширила свої кордони, проте, якщо детально дослідити історію, то гноблення українського народу, культури, політики, заборона мови та ін. відбувалася протягом всіх цих 300 років.

Звичайно, гноблення застосовують по відношенню до багатьох народів світу, але ми детально відслідкуємо інструменти та механізми гноблення росіянами українців.

Пригнічення, підкорення, нав'язування ідеології меншовартості українців реалізується Росією дуже багато років і продовжує впроваджуватися донині. Росія хоче відібрати українські землі, підкорити собі українців, або знищити. Віками український народ виборює свою свободу і незалежність, відстоює право говорити українською, мати свою культуру і зберігати свої традиції.

Одним із найбільш показових інструментів гноблення, який використовувався Росією в межах теорії підкорення України був Валуєвський циркуляр (1863 р.), який представляв собою таємне розпорядження міністра внутрішніх справ Російської імперії Петра Валуєва територіальним цензурним комітетам. У цьому розпорядженні наказувалося призупинити видання значної частини книг, написаних «малоросійською», тобто українською мовою.

Згідно з указом заборонялась публікація релігійних, навчальних і освітніх книг, однак дозволялась публікація художньої («изящной») літератури. Валуєвський циркуляр був ударом по усьому загалу українофілів. Процитоване в циркулярі твердження голови Київської археологічної комісії Михайла Юзефовича та його однодумців, що «ніякої окремої малоруської мови не було, немає й бути не може», а «наріччя, яке вживається простолюдом, є та ж російська мова, тільки зіпсована впливом на неї Польщі» [1], стало офіційним поглядом на мовні й національні проблеми українців у Російській імперії. Причиною видання Валуєвського циркуляру, як зазначалося в тогочасних офіційних джерелах, було загострення питання про українську мову й літературу через «обставини чисто політичні» [2], поширення серед українців «сепаратистських задумів» [2].

Впровадження Валуєвського циркуляру призвело до зниження, на деякий час, української громадянської активності на Наддніпрянщині, Утім, це був результат не тільки мовної заборони. Ефективність цього документу пояснювали слабкістю українського руху, малочисленністю в той час його прихильників. Дію Валуєвського циркуляру було розширено у 1876 р. так званим Емським указом імператора Олександра II.

Цей указ був спрямований на витіснення української мови з культурної

сфери шляхом заборони використання мови у багатьох сферах життя: публічних виступах, богослужіннях, театрах, книгодрукуванні, а також заборонялося ввозити на територію імперії книжок, надрукованих українською мовою. Таким чином українською можна було розмовляти лише в побуті, тобто, Емський указ став механізмом шовіністської політики російського самодержавства, спрямованим на посилення національного гноблення українського народу.

З поміж знакових подій, що передували Емському указу та Валуєвському циркуляру з часу приєднання частини українських земель до Російської імперії варто також виділити: Указ Павла I про встановлення в Україні будівництва церков у московському синодальному стилі і заборона церковного будівництва у стилі козацького бароко (1800 р.); скасування царським урядом Магдебурзького права на українських землях (1831 р.); закриття українських недільних і безплатних шкіл для дорослих (1862 р.); Укази царської адміністрації (1869 р. 1886 р.) про доплати за успіхи в русифікації України чиновникам «в десяти Юго-Западних губерниях лицам русского происхождения, исключая, однако, «местных уроженцев» [2].

Наприкінці 1874 р. до Санкт-Петербурга з Києва від Юзефовича поступив меморандум, у якому звинувачувалися діячі українського руху в тому, що вони прагнуть «вільної України у формі республіки з гетьманом на чолі» [1].

Йшлося про масовий похід українських кріпосних селян до Перекопу з метою поселитися в Криму і отримати волю від кріпацької залежності. Похід був спрямований на відновлення соціальних і національних прав українців. Селяни, які залишалися на місцях, відмовлялися виконувати панщину. Цей рух показав, що українці готові боротися за свої права. Частині переселенців таки вдалося залишитися на території півдня сучасної Херсонської області та Криму, там кріпосне право було не таке жорстке як в центрі України.

Також, як протидія російському гнобленню, у 1855 р. сформувався український селянський рух «Київська козаччина» – масовий селянський рух у Київській та Чернігівській губерніях.

Отже, проводячи історичні паралелі в поведінці сучасної Росії та періоду

Російської імперії можемо констатувати, що гноблення українського народу, української мови та культури було і залишається незмінним. Але український народ незламний і завжди боровся за свою свободу. І сьогодні, в черговий раз ми, українці, маємо відстоювати свою Батьківщину, можливість розмовляти своєю рідною мовою, читати книжки українською, співати українських пісень та і взагалі бути Українцями. І я знаю, що ми зможемо подолати ворога і «запанувати у своїй сторонці».

Список використаних джерел

1. Сторінки нашої історії. URL : <https://svyat.kyivcity.gov.ua/news/8131.html>
2. Лукянюк В. Валуєвський циркуляр.
URL : <https://www.jnsm.com.ua/h/0730N/>

Набатова Софія Андріївна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

ТЕОРІЯ ГНОБЛЕННЯ: МЕХАНІЗМИ ЗНИЩЕННЯ ЄВРЕЙСЬКОГО НАРОДУ

Проблема насилля та підкорення цікавила мислителів з давніх часів. Як правило, насилля представлялося, з одного боку, як необхідний атрибут політичної влади, з іншого, – як знаряддя революційної боротьби. Однак ґрунтовно політичне насилля починає досліджуватися у XIX столітті. Значну увагу цьому питанню у своїх роботах приділяли теоретики анархізму, фашизму, представники теорії еліт та ін. Водночас у політичній думці тих часів виникає окремий напрямок, відомий як теорія насилля, який відводить насиллю провідну роль у політичних і, зокрема, державотворчих процесах. Прихильники цих

поглядів розуміють політичне насилля як головний фактор виникнення держави та державного управління.

Даний підхід об'єднав погляди науковців, що представляли різні ідейні течії, дотримувалися різних політико-ідеологічних доктрин. Але у питанні походження держави їх поєднувало те, що вони підкреслювали і навіть абсолютизували роль насилля у процесах державотворення.

Відомий представник теорії внутрішнього насилля, німецький філософ та економіст Карл Євген Дюрінг доводив, що політичне насилля виступає первинним фактором суспільно-політичного устрою [1].

Прикладами такого політичного насилля може бути, зокрема, геноцид єврейського народу у часи Другої світової війни, внаслідок якого загинуло приблизно 6 мільйонів євреїв; переслідування, масове знищення євреїв та ромів, у Німеччині під час Другої світової війни; гоніння під час війни на гомосексуалів, свідків Єгови, масонів, безнадійно хворих тощо.

Загалом, період Другої світової війни став найбільш кривавим та жорстоким періодом історії людства. Саме у той час зароджувалися та удосконалювалися механізми гноблення народів, зокрема щодо повного фізичного знищення євреїв німці застосовували наступну схему «вирішення єврейського питання»:

- концентрація єврейського населення у великих міських районах – гетто;
- відокремлення євреїв від неєврейського населення – сегрегація;
- повне витіснення євреїв з усіх сфер суспільного життя;
- конфіскація майна євреїв, їх розорення та витіснення з економічного життя;
- доведення євреїв до стану, коли рабська фізична праця стане єдиною можливістю для виживання;
- масові розстріли.

Єврейське населення Радянського Союзу під час Другої світової війни знищувалося, як правило, безпосередньо у місцях його проживання айнзацгрупами і колаборантами. Айнзацгрупи – це оперативні військово-

розвідувальні частини Служби безпеки, створені німецьким нацистським керівництвом як структура військ СС для ліквідації населення. Айнзацгрупи діяли в тилу за лінією фронту. Створені у вересні 1938 року, діяли на окупованій німецькими військами території Чехословаччини, Польщі, СРСР. Кожна така айнзацгрупа налічувала до 1200 спеціально навчених осіб здійснювати каральні операції щодо великих груп людей.

На території Балтії, України, Білорусі майже біля кожного невеличкого містечка та села знаходилися ями або яри, куди зганяли і розстрілювали євреїв (жінок, дітей, чоловіків). Уже наприкінці липня 1941 р. в Каунасі були вбиті німцями тисячі євреїв. З 60 тис євреїв, які мешкали у Вільнюсі близько 45 тис загинули під час масових обстрілів у ярах поблизу Понар. Хвиля вбивств прокотилася по всій Литві. З польських євреїв вижило близько 300 тис: 25 тис врятувалися у Польщі; 30 тис повернулися з таборів примусової праці, а інші – це ті, хто повернувся з СРСР. Знищення єврейського життя, розруха і вибух антисемітизму, пік якого припав на погром в Кельце (Kielce) у липні 1946 року, змусили більшість польських євреїв залишити країну (здебільшого нелегально), відправившись до Центральної Європи.

Були знищені не тільки люди – була знищена унікальна місцева єврейська культура, знищена пам'ять про те, що ця культура століттями була невід'ємною частиною культури Східної Європи. Свідчень цьому практично не збереглося. Євреї на цих землях, які колись були центром світового єврейства, перетворилися на маргінальну меншість. У певному сенсі, нацисти зі своїми завданнями щодо остаточного вирішення єврейського питання впоралися успішно.

Отже на прикладі вище викладеного хочу зазначити, що я бачу подібність у ставленні до українського народу з боку Росії, неприязнь до всього українського, намагання знищити історію та народ. Мабуть з усіх багаточисельних теорій походження держави та державного управління росіяни засвоїли лише теорію підкорення тому і абсолютизують роль насилля у відносинах з усіма державами з якими межує їх територія.

Список використаних джерел

1. Дюрінг Євгеній. Єврейське питання, як питання про расовий характер і його шкідливий вплив на існування народів, на традиції і культуру. Переклад 5-го видання. URL : <http://maxima-library.org/mob/b/91799>

Павленко Марія Романівна

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»,
2 курс, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

ДІЯЛЬНІСТЬ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Виклики, що постали перед незалежною Україною, надзвичайно сильно вплинули на все суспільне, економічне та політичне життя всього українського народу. Неприхована, відкрита агресія Російської Федерації поставили під питання існування й функціонування всієї держави та її управлінського апарату – державних службовців. Військові дії суттєво вплинули на функціонування державного управління в Україні.

Разом з тим, публічні службовці отримали новий виклик щодо здійснення діяльності, прийняття нестандартних та інноваційних рішень в рамках своїх повноважень.

У 2015 році, зважаючи на збройну агресію Російської Федерації на сході України в межах Донецької та Луганської області, а також у зв'язку з анексією Автономної Республіки Крим, Верховна Рада України прийняла Закон України «Про правовий режим воєнного стану», яким визначено, що воєнний стан - це особливий правовий режим, що вводиться в Україні або в окремих її місцевостях у разі збройної агресії чи загрози нападу, небезпеки державній незалежності

України, її територіальній цілісності та передбачає надання відповідним органам державної влади, військовому командуванню, військовим адміністраціям та органам місцевого самоврядування повноважень, необхідних для відвернення загрози, відсічі збройної агресії та забезпечення національної безпеки, усунення загрози небезпеки державній незалежності України, її територіальній цілісності, а також тимчасове, зумовлене загрозою, обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина та прав і законних інтересів юридичних осіб із зазначенням строку дії цих обмежень [1].

Таким чином, даний нормативно-правовий акт заклав підґрунтя для діяльності публічних службовців в умовах, коли їх діяльність повинна бути спрямована на захист незалежності України, при цьому, деякі права та гарантії громадян України, які гарантовані Конституцією України [2], можуть бути суттєво обмежені.

У зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України, прийнято Указ Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» [3]. Цим Указом Президента України визначено, що у зв'язку із введенням в Україні воєнного стану тимчасово, на період дії правового режиму воєнного стану, можуть обмежуватися конституційні права і свободи людини і громадянина, передбачені статтями 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 Конституції України, а також вводиться тимчасові обмеження прав і законних інтересів юридичних осіб в межах та обсязі, що необхідні для забезпечення можливості запровадження та здійснення заходів правового режиму воєнного стану, які передбачені частиною першою статті 8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану».

Основним документом, що регулює діяльність публічних службовців, є Закон України «Про державну службу», який визначає принципи, правові та організаційні засади забезпечення публічної, професійної, політично неупередженої, ефективної, орієнтованої на громадян державної служби, яка функціонує в інтересах держави і суспільства [4].

Таким чином, виникає досить аргументовані протиріччя, які фактично поставили Конституцію України, Закони України, Укази Президента України у

таку ситуацію, що необхідно вкрай точно врегулювати діяльність публічних службовців під час воєнного стану.

Необхідно зважати і на той факт, що дії публічних службовців, які чітко не визначено у нормативно-правових актах та підзаконній нормативній базі, можуть бути оскаржені у судовому порядку.

В інформаційному полі вже з'явилися перші ознаки того, що діяльність публічних службовців під час воєнного стану потребує врегулювання. Так, 16 квітня 2022 року Херсонський міський голова Ігор Колихаєв звернувся до Президента України, Керівника Офісу президента України тощо з питаннями необхідності отримання роз'яснень стосовно дій як посадових осіб місцевого смоврядування, так і дій державних службовців територіальних органів центральних органів виконавчої влади [5].

Є і інші повідомлення від посадових осіб різного рівня щодо неоднозначного трактування чинних норм законодавства, що може стати підставою для притягнення публічних службовців до дисциплінарної відповідальності, а у окремих питаннях, при порушенні прав фізичних та юридичних осіб, і до кримінальної та адміністративної відповідальності.

З огляду на вищевикладене, потребує деталізації порядок дій публічних службовців під час проходження державної служби, під час здійснення ними повноважень, під час здійснення ними функцій у дистанційному режимі, вибір публічними службовцями інформаційно-аналітичних продуктів й платформ для надання послуг через мережу Інтернет, захист баз даних та службової інформації, питання оплати як державних й адміністративних послуг, так і заробітної плати й надбавок публічним службовцям тощо.

Тобто, нагальним питанням на сьогодні є розробка стандартів та правил, що чітко регламентуватимуть діяльність публічних службовців в умовах воєнного стану на кожному етапі здійснення ними функцій.

Список використаних джерел

1. Закон України “Про правовий режим воєнного стану” від 12 травня 2015

року № 389-VIII // Офіційний веб-портал Верховної Ради. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/389-19#Text>.

2. Конституція України прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний веб-портал Верховної Ради URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

Петерчук Мар'яна Сергіївна

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»,
3 курс, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

МИТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ У СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Необхідність у захищеності пов'язані із бажанням уряду досягти стабільного і безпечного середовища і включають потребу захисту від загроз, починаючи із соціально-економічних до екологічних. Таким чином, ціллю безпеки є систематичний вплив на потенційні та фактичні ризики, досягнення стабільного функціонування у хитких зовнішніх і внутрішніх умовах, гарантія зменшення, розпізнання і послаблення факторів ризику, що практично позначаються на діяльності. Загрозами конкретно митній безпеці є незаконне ввезення товарів у країну (товари, які заборонені законодавством у зв'язку з небезпекою для життя і здоров'я людей, предмети порнографічного змісту, наркотичні засоби, тютюнові вироби та ін.). Відповідно до українського законодавства дане порушення визначається як "дії, спрямовані на переміщення товарів через митний кордон України з приховуванням від митного контролю" [1], або ж – товарна контрабанда.

Митна безпека спрямована на задоволення економічних інтересів держави

і є важливою у системі її економічної безпеки. Під митною безпекою розуміється стан захищеності економічних інтересів держави в митній сфері, який, незважаючи на будь-які загрози, дає можливість у різних зовнішніх й внутрішніх умовах забезпечити:

- а) переміщення товарів і транспортних засобів через митний кордон;
- б) здійснення митного регулювання, пов'язаного із встановленням і стягненням податків і зборів;
- в) застосування процедур митного контролю та митного оформлення із застосуванням заходів митно-тарифного та нетарифного регулювання;
- г) здійснення контролю за контрабандою та порушеннями митних правил, а також виконання інших завдань, покладених на митні органи ефективним здійсненням митної справи [2, с. 74–85].

У межах економічної безпеки держави, Державна митна служба виступає елементом першої. Вона включає у себе дії для досягнення безпеки громадян, зовнішньоекономічну діяльність, забезпечення роботи митного контролю та митного оформлення товарів тощо. Стаття 5 Митного кодексу України декларує, що державна митна політика – це система принципів та напрямів діяльності держави у сфері захисту митних інтересів та забезпечення митної безпеки України, регулювання зовнішньої торгівлі, захисту внутрішнього ринку, розвитку економіки України та її інтеграції до світової економіки. Державна митна політика є складовою частиною державної економічної політики. А у статті 6 цього кодексу встановленні такі визначення:

1. Митні інтереси України - це національні інтереси України, забезпечення та реалізація яких досягається шляхом здійснення митної справи.

2. Митна безпека - це стан захищеності митних інтересів України [1].

Протягом здійснення стратегічної лінії митної діяльності необхідно враховувати діяльність органів державної влади в рамках єдиного інституційного механізму, спрямовуючи їх на виконання конкретних завдань власне у даній царині з єдиною метою забезпечення національної безпеки та захисту національних інтересів України. Становище митної безпеки України

можна охарактеризувати лише при чіткому визначенні оцінки діяльності митних органів, у перспективі – це встановлення критеріїв та категорій за якими здійснюватиметься об'єктивне оцінювання.

Ця оцінка може стати основою для розробки плану дій митної адміністрації та підготовки аналітичних матеріалів і пропозицій уряду щодо коригування його діяльності. Ці органи покликані захищати економічні інтереси суб'єктів національної економіки на всіх рівнях, від загальнодержавного рівня до економічної безпеки особистості.

Пріоритетним завданням митних органів є захист національних інтересів. Визначення пріоритетів у діяльності надасть можливість ефективної взаємодії митних органів із правоохоронними органами країни та максимально підвищить ефективність наповнення державного бюджету. Таким чином, митні органи потребують вирішення досить складних завдань у сфері митної безпеки та захисту національних економічних інтересів, які потребують швидкого реагування.

Отже, можна зробити висновок, що митна безпека є невіддільним компонентом економічної безпеки, насамперед, завдяки спрямованості охороняти державну економічну залученість. Митна безпека є однією із найголовніших складових у системі економічної безпеки держави, тому необхідно ясно розуміти напрям її функціонування і прерогативи. Лише правильне застосування засобів функціонування митних органів дозволить підвищити митну безпеку, а разом із цим й економічну безпеку України.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України: Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>
2. Пашко П.В., Пісной П.Я. Митна політика та митна безпека України. Фінанси України. 2006. № 1. с. 74–85.

Процько Альона Олександрівна
здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та
адміністрування», кафедра публічного управління, менеджменту
інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

ПОЛІТИЧНЕ НАСИЛЛЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ В 1960-1980 РОКАХ

Триває повномасштабна війна в Україні, яку розв'язала росія, апелюючи тим, що такої держави як Україна не існує, є лише окраїна росії. Розуміючи повне безглуздя даних висловлювань, спробуємо дослідити, що стало причинами такої поведінки сусідньої країни?

Одним із перших представників теорії зовнішнього насилля був польсько-австрійський соціолог Людвіг Гумплович. Політичному насиллю він надавав статус соціального закону, який полягає у «прагненні кожної соціальної групи підкорити собі кожну іншу соціальну групу, яка зустрічається на її шляху, прагненні до поневолення, до панування» [1].

Наша країна протягом всього періоду своєї історії боролася за українську мову, за культуру, за незалежність від агресивних сусідських держав. Навіть сьогодні росія намагається знищити нашу мову та культуру, відібрати нашу історію, знищити все, що нагадує про тисячолітню історію України.

В даному дослідженні ми проаналізуємо період російсько-українських відносин у частині мовного питання з 1960-х по 1980-ті роки. На ці роки припав період політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні. Інша назва цього періоду – це період «застою».

Наприкінці 60-х років посилюється ідеологічний тиск на українське суспільство, в ньому також починає розвиватися дисидентських рух. Коли у 1972 році відбулася зміна політичного керівництва УРСР, була проведена нова політика посиленої русифікації та вірнопідданого виконання вказівок центру. Ця

політика набувала різних форм – від повного управління українськими підприємствами з Москви до скорочення сфери вживання української мови, практично усі державні та партійні заходи проводили російською мовою. Конституція УСРС 1978 року ще раз підтвердила одну з рис тодішнього режиму – обдурювання українського народу шляхом декларування привабливих гасел і реалізацію жорсткої, антигуманної політики щодо народу.

Зросійщення відбувалося і у сферах культури і духовного життя. Все більше українських дітей навчалося у російських школах (близько 60%). Українську мову витіснили з вищої школи, кінотеатрів, наукових закладів, театрів, державних і партійних органів, тобто зросійщення, або ж як по іншому називають русифікація, посилювалася. Також застій в Україні відбувався у галузі суспільних наук. Тих учених, які відрізнялися від радянських стандартів неординарним мисленням, прагнули критично осмислювати минуле і дійсність, пригноблювали та позбавляли можливості працювати. Це були такі науковці як О. Апонович, М. Брайчевський, Ф. Шевченко та ін., радянська влада позбавляла їх можливості працювати.

Щодо української літератури, то навесні 1968 року почалося цькування та гноблення українського письменника О. Гончара за роман «Собор», у якому висвічуються важливі соціальні та національні проблеми, що розглядаються під кутом зору вічних гуманістичних істин, якими мусить керуватися людська цивілізація, щоб не прийти до свого остаточного знищення та руйнування, що не сподобалося радянській владі. Були піддані несправедливій радянській критиці твори Р. Іваничука «Мальви», В. Дрозда «Мертва зона» та ін. Ліна Костенко 16 років не могла видати жодної книги, лише у 1979 році, вийшов її роман «Маруся Чурай», який наразі успішно ставлять на сцені Київського національного академічного театру оперети.

Щодо мистецтва, то ще гірша ситуація відбувалася в українському кінематографі. З 20-ти фільмів кіностудії ім. О. Довженка українською мовою знімали 2-3, з 6-ти Одеської кіностудії – жодної. Але все ж таки попри супротив радянської влади, у світ вийшов український поетичний фільм «Тіні забутих

предків» С.Параджанова, «Камінний хрест» Л. Осики, «Вавилон-XX» І. Миколайчука. Попри все гноблення, все ж таки змогли зберегти творчий потенціал хор ім. Г. Верьовки, ансамбль танцю ім. П. Вірського.

У 1972 р. радянська влада здійснила ще один геноцид щодо українських діячів, почалася друга хвиля масових арештів дисидентів, за ґрати потрапили понад 100 діячів опозиційного руху. У 1975 р. СРСР підписав Гельсінські угоди, де йшлося і про права людини, проте, права людини продовжували ігнорувати. У відповідь на це у 1976 р. у Києві виникла Українська гельсінська група – перша легальна правозахисна організація в опозиційному русі України. Вона ставила собі за мету акредитування в Україні представників зарубіжної преси; ознайомлення широких кіл української громадськості з Декларацією прав людини та інше. Незважаючи на цілковиту законність діяльності УГГ, було не дивиною, що її членів постійно переслідували, майже всі вони були заарештовані. У таборах загинули В. Стус, В. Марченко, Ю. Литвин, О. Тихий. Також шалена антирелігійна кампанія кінця 50-х початку 60-х рр. спричинила зародження та зростання релігійного дисидентського руху.

Отже, протягом усіх років до набуття Україною незалежності, радянська влада здійснювала геноцид проти українського суспільства, у всіх течіях суспільного життя. Зараз у нас йде вирішальна боротьба за наше майбутнє, за нашу свободу, нашу мову та культуру. Ніщо і ніколи не зламає наш патріотичний дух, адже Україна – це країна свободи і ніхто не має права здійснювати такі протиправні дії до нашого народу і нашої рідної землі.

Список використаних джерел

1. Гумплович Л. Боротьба рас (1883). URL : <https://scicenter.online/teoriya-poznaniya-ontologiya-scicenter/rasovaya-borba-gumplovich-22470.html>

Роговська Яна Іванівна

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»,
3 курс, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

ІНВЕСТИЦІЙНА БЕЗПЕКА ЯК СКЛАДОВА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Забезпечення економічної безпеки є найважливішим завданням будь-якої країни, в тому числі й України. Закон України «Про національну безпеку України» визначає національну безпеку як захист національного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших важливих національних інтересів від реальних і потенційних невійськових загроз [1].

Аналіз літературних джерел показав, що питанням національної безпеки, зокрема інвестиційної безпеки, присвячена велика кількість наукових досліджень таких вітчизняних і зарубіжних вчених, як: О. Єрмак, В. Кириленко, О. Барановський, Н. Нижник, В. Олуйко, В. Базилевич, С. Мошенський та інші.

У наукових працях вчених поняття національної безпеки пояснюється в різних термінах, які можна спростити так: під безпекою слід розуміти захист найважливіших інтересів особи, суспільства, країни від певних загроз. Але в той же час їхня сутність загалом відповідає поняттям, закріпленим в «Законі про національну безпеку України».

Тому поняття національної безпеки є багатограним, що включає такі види безпеки: політика, економіка, суспільство, інформація, навколишнє середовище, наука і технології тощо. [1].

Рівень інвестиційної безпеки суттєво залежить від розвитку зовнішньоторговельних відносин, особливо, з країнами ЄС. Більшість продукції,

що експортується, має сировинну і напівсировинну спрямованість. Тому іноземні інвестори продовжують фінансувати дані експортоорієнтовні підприємства, формуючи, таким чином, сприятливе інвестиційне середовище. Проте варто враховувати, що вартість капіталу, що надходить в Україну перевищує середній рівень, за яким кредитують у розвинених країнах світу. Це пов'язано, передусім, із ступенем ризикованості. Таким чином, на рівень інвестиційної безпеки негативно впливатиме і зростання ціни залучення грошей та капіталів. З великою вірогідністю, можна спрогнозувати, що вартість кредитів для української держави та підприємств зросте, а обсяг їх пропозиції може зменшитись за будь-якого, навіть найсприятливішого, варіанта розв'язання проблем українського державного боргу. З точки зору потенційних кредиторів це буде не що інше, як плата за ризик. [2].

Згідно статті 19 Закону України «Про інвестиційну діяльність» держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Про це заявив і Президент України В. Зеленський під час зустрічі з виконавчим директором австрійської компанії Head «...захист інвестицій, які надходять в Україну, є пріоритетом для української влади...» [3].

Інвестиційна сфера – це система економічних відносин, що виникають між її суб'єктами з приводу руху інвестицій і є однією з найчутливіших складових економічного розвитку, яка здатна миттєво реагувати на дію зовнішніх та внутрішніх чинників впливу.

Згідно інформації прес-центру Державної служби статистики України у першому кварталі капітальні інвестиції в економіку України склали 76,9 млрд грн, що на 35,5% менше порівняно з аналогічним періодом 2019 року. Зазначається, що зниження інвестицій було зафіксовано у всіх галузях, за винятком сфери «Інформація та телекомунікації», де зростання склало 8,7% [4].

До основних країн-інвесторів України належали Кіпр, Нідерланди, Британія, Німеччина, та Швейцарія. Найбільші обсяги надходжень прямих інвестицій на звітну дату (за накопичувальним підсумком) були спрямовані до підприємств промисловості, оптової та роздрібною торгівлі, ремонту

автотранспортних засобів та у сферу операцій з нерухомим майном [5].

Для України питання інвестицій стоїть вкрай гостро. Дефіцит інвестицій став однією з причин кризового стану економіки України. Головним пріоритетом для інвесторів у першу чергу є безпека їхніх ресурсів.

Світова економіка історично сформувала вагомість інвестицій для забезпечення економічної безпеки країн. Ті з них, яким вдалось підтримати інвестиційну привабливість і не допустити інвестиційного краху в період глобальних криз досягли значно кращих результатів власного розвитку. В Україні інвестиційна безпека досить хитка, що суттєво погіршило готовність іноземних інвесторів вкладати кошти у розвиток вітчизняної економіки, наслідком чого стало вимивання інвестиційного потенціалу. На сьогоднішній день нема чинників, за рахунок яких вдалося б помітно посилити інвестиційну безпеку України.

Список використаних джерел

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 р. №2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19> (дата звернення: 12.05.2022).
2. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення): монографія.: Київ. Нац. торг.-екон. ун-т, 2004. с. 759.
3. Ми захищатимемо інвестиції, що надходять в Україну – Зеленський. URL: <https://ua.interfax.com.ua/news/economic/623253.html> (дата звернення: 12.05.2022).
4. Інвестиції в економіку України суттєво скоротились – Держстат. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2020/05/26/novyna/ekonomika/investycziyi-ekonomiku-ukrayinu> (дата звернення: 12.05.2022).
5. Прямі іноземні інвестиції в Україну у 2019 році зросли на 8,8%. URL: <http://finpost.com.ua/news/16885> (дата звернення: 12.05.2022).

Рябокінь Яна Василівна

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»,
3 курс, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА ШВЕЦІЇ ТА УКРАЇНИ :

СОЦІАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Загальновідомим фактом є те, що економіка Швеції є однією із тих з якої варто брати приклад Україні. Це можна обґрунтувати низкою аргументів. По-перше, економіка орієнтована на експорт, а це забезпечує неабиякий дохід в державу, по-друге, диверсифікація гарантує стабільний та одночасний розвиток зовсім протилежних за своєю суттю галузей, по-третє, країна економічно орієнтована на добробут та задоволення потреб суспільства, відповідно суспільство, у свою чергу, забезпечене усім необхідним для високого рівня життя.

Хоча, історія Швеції мала свої економічні злети та падіння, близько ста років тому вона вважалась однією із найбідніших країн Європи, яка була орієнтованою на аграрний сектор. Але спільними зусиллями мудрих державних службовців та свідомих громадян у Швеції з'явився шанс на пришвидшення економічного розвитку, а за ним і соціального.

Економічна безпека - системна підтримка та стабілізація основних складових економічної безпеки країни від внутрішніх та зовнішніх чинників. Уряд Швеції ставить в пріоритет підтримку своїх громадян та захист їх прав в усіх основних складових, що стосуються економічної безпеки: макроекономічна, фінансова, зовнішньоекономічна, інвестиційна, соціальна, науково-технологічна, енергетична, демографічна та продовольча галузі мають задовольняти національні інтереси суспільства.

Наша держава також за весь період своєї незалежності намагається організувати роботу всіх складових економічної безпеки на достатньому рівні, але беручи до уваги нестабільність та недосвідченість деяких державних службовців ситуація, яка склалась бажає залишатися кращою, особливо у соціальній сфері.

Україна, прагнучи інтегруватися до європейського простору та будуючи власну стратегію розвитку, має чітко усвідомлювати як свої можливості, так і зовнішні чинники впливу. Вибір можливих альтернатив є надто складним завданням, але провідною ідеєю соціальної політики має залишатися прагнення до більшої справедливості суспільства та забезпечення сталого розвитку, який не погіршує умови та можливості для прийдешніх поколінь. Сьогодні Україна перебуває у надто складних умовах (військові події на Сході, погіршення економічної ситуації, значна соціальна напруга), які суттєво ускладнюють можливості реалізації соціальної політики та формують поле невизначеності. У зв'язку з цим особливої актуальності набувають дослідження, які спрямовані на створення наукового підґрунтя для розроблення та реалізації дієвої політики соціального захисту та підтримки населення [1].

Варто підкреслити той факт, що кожна країна орієнтується на власні можливості створення моделі соціальної політики, враховуючи свої економічні, політичні та соціокультурні потреби. Розвинуті країни намагаються побудувати суб'єкт- суб'єктну модель управління, тим самим, даючи можливість громадянам брати участь у прийнятті рішень шляхом прямої демократії. Я маю намір припустити, що такий підхід також чудово впливає на побудову стійкої соціальної системи захисту всіх верств населення. Тому що саме такий спосіб впливу суспільства на прийняття рішень дає гарантію того, що соціальна політика держави буде забезпечена на найвищому рівні.

Особливістю шведської моделі є державне регулювання економіки, що має чітко виражену соціальну спрямованість. Гарне здоров'я та самопочуття, право на належний догляд найменш захищених громадян є головними цілями соціальної політики Швеції. Ця політика включає турботу

про дітей, людей літнього віку та інвалідів, підтримку та догляд за особами, які потребують різних видів соціальної допомоги (особи із психо соціальними проблемами, жінки, які зазнали домашнього насилля тощо) [2].

Отже, Україна є соціальною державою, в якій права та соціальний захист гарантуються Конституцією, але реалізовувати у повній мірі досвід Швеції нам, поки що, не під силу. Аналіз соціальної політики демонструє діаметральну протилежність між рівнем життя та добробуту цих країн. Отож, Україні слід не тільки на законодавчому рівні реформувати соціальну систему, але намагатися впроваджувати реальні зміни у життя.

Список використаних джерел

1. Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В. Макарова; Ін-т демографії та соціальних досліджень ім. М.В. Птухи НАН України. К., 2015. 405 с.

2. Красота О.В. Досвід реалізації соціальної політики у Швеції: уроки для України. Економічна стратегія та політика реалізації європейського вектору розвитку України: концептуальні засади, виклики та протиріччя: тези доп. всеукр. наук.-практ. конф. (м. Київ, 25 трав. 2018 р.). Київ, 2018. с.106-109.

Сіленко Олена Сергіївна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

ТЕОЛОГІЧНА ТЕОРІЯ: МОРАЛЬНІ ТА РОЗУМОВІ ЧЕСНОТИ – ОСНОВА ПОВЕДІНКИ ЛЮДИНИ

В Україні триває війна – війна, яка назавжди змінила відношення людей до роботи, до стосунків з найближчим оточенням, до бачення ролі держави і ролі

міжнародних інституцій. А все це відбулося тому, що внутрішній світ людини, сповнений вірою, почав переважати всі зовнішні впливи. Є мудрий вислів: віра веде до перемоги, а сумніви – до поразки. Через сумніви людина часто програє, оскільки її дії стають слабкими та нерішучими. Віра надихає на повні зусилля. Необхідна віра в себе, віра в інших, віра в долю і в Бога. Проте віра не повинна бути сліпою. В доброму серці живуть сила, мудрість, прощення. Розуміючи і приймаючи інших такими як є, добра людина не має поганих почуттів. Доброта допомагає людині легко відмовитись від власних вигод заради того, щоб комусь допомогти. Саме ці чесноти досліджував Фома Аквінський у своїй теологічній теорії. Він довів, що людські чесноти – це міцні позиції, сталі схильності, постійне вдосконалення розуму й волі, які керують вчинками, впорядковують пристрасті й спрямовують поведінку людини згідно з розумом і вірою. Чеснотлива людина – це така людина, яка добровільно чинить добро. Моральні чесноти набуваються зусиллями людини.

Що таке людина? Це жива істота, яка відрізняється від тварини тим, що має мову, писемність, вміє мислити, будувати, творити тощо. Людина має душу, духовність, яка обмежує її діяльність певними правилами і нормами поведінки, яка створила цілу систему цінностей. Така система часто діє на рівні підсвідомості: ми не замислюємося, чому, наприклад, не можна красти. Не можна, і все. Звичайно, це записано у Біблії, та хтось може і не знати Святе Письмо, але ніколи і не подумає про крадіжку. Жити за цими нормами, цією мораллю, на мою думку, – це і значить бути людиною.

Чесноти Фома Аквінський поділяв на розумові, моральні (як і Арістотель) і богословські. Розумові чесноти поділяв на інтелектуально-умоглядні і практичні. Характеризуючи моральні чесноти, доводив, що вони належать до частини душі, яка прагне і жадає, і є якостями характеру людини. Істотно відрізняючись від розумових чеснот, вони не можуть існувати без розуму. Моральні чесноти він поділяв на ті, що виражають стосунки між людьми (насамперед справедливість) і чесноти, які характеризують ставлення людини до себе, своїх пристрастей.

До головних моральних чеснот зараховував розсудливість, справедливість, помірність, мужність, адже їх наявність забезпечує людині блаженство, яке полягає не в чуттєвій, а в інтелектуальній діяльності, точніше в найвищій її формі спогляданні. Йдеться не про опосередковане пізнання, що досягається шляхом осмислення створеного Богом світу, а про безпосереднє його споглядання. Найвищими вважав такі богословські чесноти, як віра, надія і любов.

Стосовно моральних чеснот, варто зауважити, що розсудливість є чеснотою, яка робить наш практичний розум здатним пізнавати в усяких обставинах наше правдиве добро і вибирати властиві засоби до його виконання. Розсудливість безпосередньо керує судженням сумління. Розважлива людина приймає рішення і впорядковує свою поведінку, йдучи за цим судженням. Завдяки цій чесноті ми безпомилково застосовуємо моральні принципи в кожному окремому випадку і долаємо сумніви стосовно добра, яке треба вчинити, чи зла, якого треба уникати. Бо зло дуже часто, практично завжди, маскується під добро. Воно не приходить явно і не показує себе, що воно є зло. Воно намагається показати себе добром, що так треба робити, бо всі так роблять, і таким чином змусити людину чинити зло.

Справедливість є моральною чеснотою, яка полягає в постійному і твердому бажанні віддати Богові і ближньому те, що їм належить. Справедливість стосовно Бога називається «чеснотою релігійності». Стосовно людей вона вчить поважати права кожного і в стосунках між людьми встановлювати гармонію, яка сприяє рівності стосовно осіб і спільного добра. Справедлива людина, часто згадувана у Святому Письмі, вирізняється постійною правотою своїх думок і правотою своєї поведінки з ближнім. За Платоном, справедливість – це найвища чеснота, що утримує мужність, поміркованість та мудрість в повній рівновазі й гармонії («кожному своє»). За Платоном саме справедливість державного устрою породжує у нього «однодушність» і дружбу співгромадян, жінок і чоловіків. Чимало філософсько-правових концепцій розглядають справедливість, як найвищу, навіть передумовну правову цінність та морально-етичну цінність.

Справедливість загалом є елементарною властивістю людини, як моральної істоти у її ставленні до інших людей. Правова справедливість є категорично-безумовним моральним обов'язком влади – вищим від будь-яких її прогресистських намірів та устремлінь. Справедливість є принципом адекватності суспільних зусиль, спрямованих на відновлення священної рівноваги світу, порушеної внаслідок діяльності чи бездіяльності члена (членів) суспільства чи суспільної інституції (в загальному випадку – суб'єкта, особи).

Отже, після вивчення теологічної теорії я зробила висновок, що людиною не можна вважати ту особу, яка немає чеснот. Головних чеснот лише чотири: розсудливість, справедливість, мужність, стриманість, дотримання кожної спрямоване на уникнення злочинів, тому якщо кожна людина буде дотримуватися їх, то в світі не буде зла, а буде лише добро.

Список використаних джерел

1. Фома Аквінський. Сума теологій. Ч. II-II. Питання 1-46. Київ. Ніка-Центр, 2011. 576 с.

Степанова Валерія Вадимівна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

ДЕРЖАВА ЯК ПРИРОДНИЙ ПРОДУКТ РОЗВИТКУ СУСПІЛЬНИХ ВІДНОСИН

Є багато теорій походження держави та розвитку державного управління. З появою цих теорій будь-яка сукупність людей, які взаємодіють, стала розглядатися як система, що складається з формальних і неформальних організацій, структур, статусів, ролей, внутрішніх і зовнішніх умов, які пов'язані

між собою. Предметами дослідження стають зв'язки між елементами, процеси прийняття рішень, комунікації, формування мети і цілей, самоорганізація, механізми управління, зворотний зв'язок як головний з них, різноманітність суб'єкта і об'єкта, здатність до встановлення рівноваги з оточуючим середовищем.

Неісторична теорія походження та розвитку державного управління, описана в праці Арістотеля «Політика». Держава, за Арістотелем, є продуктом природного розвитку. Людина за своєю природою істота політична, й лише в державі завершується ця генеза політичної природи людини. Арістотель під сім'єю розуміє сім'ю патріархальну, де є домашні раби, а глава сім'ї уподібнений монарху.

Раб абсолютно безправний перед паном. У своїй «Політиці» Арістотель докладно розглядає питання рабства, те що рабами мають правити вищі за них і фізично і духовно істоти. Він знаходить відповідним законом природи те, що греки тримають варварів у рабстві, тому що дух призначений панувати над тілом. Раб – власність пана. Від міркування про рабство «Політика» Арістотель зайнявся вивченням права власності, володіння, користування. На його думку, розмір власності не повинен перевищувати те, що необхідно для дотримання розумних вимог.

Жінки як і раби є розумово відсталими: хоча вони й мають здатність мислити, вони не є «самостійними» [1], тому що легко можуть бути охоплені пристрастями. Арістотель погоджується з тим, що жінкам, які становлять половину вільного населення, варто давати освіту і що їх роль в економіці домашнього господарства є важливою; але він завжди виступав проти того, що їх необхідно вважати громадянами або ж надавати їм якісь політичні права.

На мою думку, Арістотель не до кінця розібрався з роллю жінки в родині та суспільстві я не згодна з думкою Арістотеля з приводу того що, жінка не самостійна особа в суспільстві і вважаю що жінкам потрібно надавати рівні права з чоловіками.

Для Арістотеля, в такий спосіб, виключення жінок із сфери громадського

засновано частково на нерівному володінні вільним часом. Проте найважливішою причиною, чому Аристотель виключає жінок із сфери громадського, є недолік вміння довести свої міркування. Жінка, на думку Аристотеля, не може бути повноцінним учасником життя поліса. Держава регулюватиме шлюби і народжуваність і, що найважливіше, вона має визначати систему виховання і навчання малюків, дітей та молоді. Вона має керувати всією системою освіти.

Ставлення чоловіка до дружини, на думку Аристотеля, засновано на вільному моральному союзі, в якому влада управління належить чоловікові, тому що природа чоловіка вища за природу жінки; але дружина – вільна учасниця домашнього побуту. Менш вільне ставлення дітей до батьків. З особливими подробицями Аристотель говорить про ставлення сина до батька. Син – частина батька, бо безправний перед батьком; але батько повинен дбати про благо сина.

За вченням Аристотеля про державу, людина живе не для себе одного, але за природою людина створена для суспільного життя – статеві та кровні зв'язки, мова, уроджені моральні інстинкти пов'язують людину з іншими людьми. Людина, вчить Аристотель, потребує спілкування з подібними собі.

Загалом, неісторична теорія, що ґрунтується на дослідницькій праці Аристотеля, є надзвичайно актуальною навіть у наш час, хоча й утримує деякі твердження, які є неприйнятними у демократичному суспільстві, як то меншовартісність жінок та дітей для суспільства чи необхідність рабства.

Список використаних джерел

1. Аристотель. Політика [пер. з давньогр. та передм. О. Кислюка]. К.: Основи, 2000. 239 с.

Хомініч Марія Костянтинівна

студент 2 курсу, спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД УДОСОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

Міжнародні стандарти – це міжнародно-правові норми, що регламентують основні форми і методи здійснення місцевого самоврядування. Ці норми держави світу приймають в межах міжнародних, міждержавних органів та організацій. Такими міжнародними органами та організаціями є: Всесвітній союз органів місцевого самоврядування, Комітет регіонів, як інституція Європейського Союзу.

У Раді Європи функціонують інституції, зокрема Парламентська Асамблея, Комітет міністрів, Європейська комісія “За демократію через право” тощо. Ці міжнародні органи розробляють та приймають документи правового характеру, які є обов’язковими для додержання і виконання країнами-учасницями. Такими документами є: хартії, декларації, конвенції, резолюції, рекомендації, що безпосередньо стосуються різних сфер місцевої демократії й муніципальної діяльності.

Розвиток європейських стандартів муніципальної демократії низка вчених, а саме О. Батанов, М. Баймуратов, В. Погорілко, вбачає у транскордонному співробітництві, застосуванні принципу субсидіарності, участі уповноважених з прав людини (омбудсманів) на місцевому та регіональному рівнях у захисті прав громадян, фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, участі громадян у місцевому політичному житті, комунальної власності відповідно до принципів Європейської хартії місцевого самоврядування, неурядових організацій в системі місцевої та регіональної демократії, участі громадськості у справах місцевого значення .

Проблема вдосконалення правового регулювання системних процесів динамічного розвитку місцевої демократії постала в контексті завершального етапу політичної модернізації України, реалізації вектора інтеграції в європейську спільноту. Це зумовило потребу певної оптимізації забезпечення децентралізації публічної влади на місцях.

Міжнародно-правові стандарти місцевої демократії, як влучно зазначив М. Пухтинський, є основоположними для подальшого розвитку конституційного процесу щодо децентралізації публічної влади та демократизації врядування в Україні.

До основних міжнародноправових документів, що становлять основу децентралізації місцевого самоврядування в Україні, варто зарахувати:

- 1) Всесвітню декларацію місцевого самоврядування від 25.09.1995 р.;
- 2) Європейську хартію місцевого самоврядування від 15.10.1985 р.

Від імені України Верховна Рада України у 1996 р. підписала Європейську хартію місцевого самоврядування, у преамбулі якої наголошено на розбудові Європи на засадах демократії та децентралізації влади [2].

Узагальнюючи зазначеноможливо виокремити основні принципи децентралізації публічної влади, що задекларовані у цих міжнародно-правових стандартах. До них варто зарахувати:

- відмову від децентралізації публічної влади у державі;
- формування спроможного місцевого самоврядування;
- створення ефективної системи територіальної організації влади в унітарних державах;
- реалізацію правових положень Європейської хартії місцевого самоврядування; функціонування на засадах субсидіарності, повсюдності та фінансової самодостатності тощо.

Досліджуючи міжнародні аспекти децентралізації влади, окремі науковці, а саме Л. Козлова, К. Герасимюк, зауважили, що взаємодія між органами публічної влади з питань прийняття управлінських рішень і стратегії реалізації державної політики здійснюється не лише між ними, а й з іншими суб'єктами,

що зацікавлені в співпраці з органами місцевого самоврядування, тобто громадським та приватним сектором.

Такий підхід дає підстави для виокремлення нових суб'єктів децентралізації публічної влади, таких як громадські організації, незалежно від сфери спрямування їхньої діяльності, а також підприємства, установи, організації приватного сектору економіки.

Для України в умовах державотворчої практики такі суб'єкти децентралізації публічної влади є якісно новими.

Досліджуючи становлення та сучасний стан нормативного закріплення міжнародних стандартів місцевої публічної влади, сформульовано висновок, що цей процес має динамічний характер, а тому недостатньо формально їх визнати, є необхідним їх реальне впровадження в організацію та функціонування органів місцевої публічної влади в Україні.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Закон України від 28 черв. 1996 р. No 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80?find=1&text=%D0%B2%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%BD#w1> (дата звернення 8.05.2022).
2. Європейська хартія місцевого самоврядування: Рада Європи; Хартія, Міжнародний документ від 15.10.1985 URL:
3. Авер'янов В. Б. Адміністративна реформа і правова наука. Право України. 2002. № 3. С. 20–27.
4. Бандурка О. М. Управління в органах внутрішніх справ України: підручник. Харків : Унт внутр. справ, 2018. 480 с.

Чернійчук Микита Михайлович

студент 2 курсу, спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

ПРОТИДІЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ЧЕРЕЗ ЕЛЕКТРОННУ ДЕМОКРАТІЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Розповсюдження фейкової інформації сьогодні стало новою проблемою сучасності, котра набрала ще більших обертів в умовах повномасштабного вторгнення Російської Федерації на територію України. У зв'язку з чим постає гостра потреба в протидії дезінформації органами публічної влади в нинішніх умовах, в тому числі під час воєнного стану. На основі цих засад згідно з Указом Президента України про «Питання Центру протидії дезінформації» було затверджено Положення про Центр протидії дезінформації.

Центр протидії дезінформації (далі – Центр або ЦПД) є робочим органом Ради національної безпеки і оборони України, утвореним відповідно до рішення Ради національної безпеки і оборони України від 11 березня 2021 року "Про створення Центру протидії дезінформації", уведеного в дію Указом Президента України від 19 березня 2021 року № 106. Центр забезпечує здійснення заходів щодо протидії поточним і прогнозованим загрозам національній безпеці та національним інтересам України в інформаційній сфері, забезпечення інформаційної безпеки України, виявлення та протидії дезінформації, ефективної протидії пропаганді, деструктивним інформаційним впливам і кампаніям, запобігання спробам маніпулювання громадською думкою. Центр здійснює свою діяльність відповідно до Конституції і законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України, міжнародних договорів України, цього Положення, а також розпоряджень Секретаря Ради національної безпеки і оборони України [1].

Ми можемо побачити здійснення протидії дезінформації ЦПД та іншими

органами публічної влади на практиці через створення національного телемарафону єдиних новин [5] та через електронне врядування. Розглянемо останнє детальніше.

На початку запровадження воєнного стану кожне офіційне джерело інформації органів публічної влади розповсюдило перелік усіх офіційних джерел інформації кожного органу публічної влади. На деяких громадських державних ресурсах виділені конкретні джерела, зокрема в застосунку Київ Цифровий для киян можна знайти посилання на офіційний канал КМДА, Офіс Президента України, Канал мера та Генеральний штаб ЗСУ. Окрім цього, кияни можуть отримати інформацію про мапи укриттів, евакуаційні рейси, прихисток; отримати допомогу чи послуги стосовно здоров'я, надати свідчення про руйнування, воєнні злочини або повідомити про ворожі війська [4]. Ще одним прикладом електронного врядування можуть бути створені ЦПД канали інформування в застосунках Telegram та Viber [2,3].

Інформаційна безпека стала важливим аспектом державного управління. На даний час зберігається високий рівень зовнішніх загроз у вітчизняному інформаційному просторі, викликаних активною пропагандистською діяльністю з боку РФ. Наразі здійснюються спроби впливати через інформаційну сферу на політичні та соціально-економічні процеси в нашій державі, підривати авторитет легітимної української влади з метою деморалізації суспільства та посилення невдоволень та протестних настроїв. Також російською стороною активно впроваджуються технології розміщення в мережі Інтернет та ЗМІ тенденційної інформації, поширення якої спрямоване на місцеве населення на окупованих територіях, громадян РФ та міжнародної спільноти [6].

Можна дійти висновку, що боротьба з фейками є не тільки потребою нових часів. Інформаційна війна це новий фронт, котрого раніше не існувало та котрий варто брати до уваги. Саме завдяки активним діям з боку органів публічної влади та громадян, Україна змогла отримати таку підтримку та допомогу в такі важкі часи. І продовжує отримувати, так само як і продовжує діяти інформаційний фронт.

Список використаних джерел

1. Питання Центру протидії дезінформації : Указ Президента України від 7 травня 2021 р. № 186/2021. URL: <https://www.rnbo.gov.ua/ua/Ukazy/4889.html> (дата звернення 8.05.2022).
2. Офіційний канал Центру протидії дезінформації у Viber. URL: <https://invite.viber.com/?g2=AQBtLvRmzbx6oE53T9uSM%2FPcHd6rzd2vBUXWoYJxTSaaUY5JP2QhUyO7fGopSCyn> (дата звернення: 8.05.2022)
3. Офіційний канал Центру протидії дезінформації у Telegram. URL: <https://t.me/CenterCounteringDisinformation> (дата звернення: 8.05.2022).
4. Застосунок Київ Цифровий. URL: <https://kyiv.digital/start> (дата звернення: 8.05.2022).
5. Де дивитись національний телемарафон єдиних новин #UАразом українською, англійською, російською : Офіційний сайт Міністерства культури та інформаційної політики України. URL: <https://mkip.gov.ua/news/6951.html> (дата звернення: 8.05.2022).
6. Новицький В.Я. Інформація і право. Стратегічні засади забезпечення інформаційної безпеки в сучасних умовах. 2022. № 1(40). с. 113.

Ящук Тетяна Олександрівна

аспірантка кафедри регіональної політики

ННІ публічного управління та державної служби,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ МЕДІА: ПОНЯТТЯ ДЕЗІНФОРМАЦІЇ

Відповідно до загальнонаціонального дослідження «Медіаспоживання в Україні: зміна медіапотреб та програш російської пропаганди» проведеного на замовлення ГО «Детектор медіа» Фондом «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з соціологічною службою Центру Разумкова у період з 17 по 22

грудня 2021 року, найпоширенішим джерелом інформації для українців про події в Україні та світі залишаються традиційні засоби масової інформації, а саме загальнонаціональні телеканали. Частка глядачів українського телебачення серед опитаних — 67%. У 68% українців періодично виникають сумніви щодо правдивості інформації, яку вони отримують зі ЗМІ або соціальних мереж. Лише 6% повідомили, що у таких випадках звертаються до організацій, які перевіряють факти. Серед громадян немає одностайності, що важливіше, — свобода слова чи захист держави від дезінформації: 41% вважає, що свобода слова, 42% – захист держави, 17% – не визначилися. Що ж до дезінформації, то чверть схиляється до того, що держава має законодавчо врегулювати роботу тих, хто може розповсюджувати дезінформацію. 23% вважають необхідним, щоб держава переслідувала дезінформаторів за законом. 21% респондентів готові підтримати державу у боротьбі проти дезінформації, якщо держава спрямує свої зусилля на фіксацію дезінформації та її розвінчування. Варто звернути увагу, що коли респондентів запитували виключно про методи боротьби проти дезінформації, лише 9% сказали, що держава не повинна вдаватися до будь-яких цілеспрямованих дій, бо це може зашкодити свободі слова [4].

Свобода вираження поглядів, передбачена статтею 11 Хартією основних прав ЄС (CFREU) та статтею 10 Європейською конвенцією з прав людини (ECHR), є необхідною умовою для ухвалення правильних рішень у вільних та демократичних суспільствах. Свобода вираження поглядів поширюється на друковані медіа, медіа у сфері телерадіомовлення й Інтернет та включає в себе право дотримуватися власних поглядів, отримувати та передавати інформацію та ідеї «без втручання органів державної влади та незалежно від кордонів», а також невід’ємні додаткові цінності у вигляді свободи медіа та медіа плюралізму.

Заходи, які вживаються ЄС, країнами-членами та іншими зацікавленими сторонами, повинні обмежувати обсяг та вплив дезінформації на громадянське суспільство, а також відповідати нормативно-правовим вимогам, що передбачені, зокрема, Хартією основних прав ЄС (CFREU) та Європейською конвенцією з прав людини (ECHR).

Вплив на громадян великих обсягів дезінформації, що вводять в оману чи є очевидно неправдивими, становить серйозну проблему для України.

Аналізуючи чинне українське законодавство, а саме Закони України «Про інформацію», «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» і «Про телебачення та радіомовлення», де одним із принципів інформаційних відносин визначається достовірність та повнота інформації, а обов'язком журналістів і творчих працівників – це лише подання об'єктивної та достовірної та перевіреної інформації, відсутнє юридичне визначення дезінформації та жодного регулювання дезінформація як явище не має.

Для регулювання саме дезінформаційних процесів, реагування на них і впровадження відповідальності Міністерство культури та інформаційної політики розробило проєкт закону «Про протидію дезінформації», у якому юридично визначалося поняття дезінформації, впроваджувалася відповідальність за її поширення, утворювалися нові інституції. Проте законопроект так і не було зареєстровано у Верховній Раді.

Дезінформація залишається одним із важливих викликів, який постає перед державами, громадянським суспільством та населенням країн (як менш розвинених, так і високорозвинених). Огляд прикладів дезінформації підтверджує, що її вплив не можна переоцінити: вона відображається на суспільній думці, виборах, безпеці держави і людей, здоров'ї та житті, кар'єрі тощо. Розвиток інформаційних технологій хоч і дає нові можливості у розвитку державного управління, інформування населення, залученості громадян у розбудову держави, проте підвищує ризики дезінформації. За допомогою алгоритмічних систем і штучного інтелекту фейки можуть бути більш переконливими і призначатися саме для тої аудиторії яка має більшу ймовірність повірити в них [2].

У рамках протидії розповсюдженню необ'єктивної, неточної та недостовірної інформації (дезінформації) електронними медіа Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення підписала Меморандум про взаєморозуміння, співпрацю та обмін інформацією між Національною радою

України з питань телебачення і радіомовлення та Громадською організацією «Центр медіареформи» (ГО «Стопфейк») [1]. Метою цього Меморандуму є консолідація зусиль сторін, спрямованих на створення механізмів, які сприятимуть поширенню телерадіоорганізаціями об'єктивної та достовірної інформації, а також для забезпечення захисту телерадіоінформаційного простору України від розповсюдження інформації, яка може нести загрозу для суспільного інтересу та української державності в цілому.

Актуальність даної теми визначається постійною необхідністю в розробці та реалізації нових заходів спрямованих на боротьбу з дезінформацією та захисту країни від дестабілізації інформаційного простору. При цьому і законодавчі практики не можуть стояти на місці, адже технології змінюються, розвиваються та вдосконалюються. Нові механізми регулювання протидії дезінформації мають бути чіткими та закріплюватись на законодавчому рівні, але при цьому не порушувати право на вільне вираження поглядів. Для ефективної протидії дезінформації в Україні необхідне вдосконалення законодавства, виконання європейських рекомендацій щодо підвищення медіаграмотності, розвиток інституцій у сфері боротьби з дезінформацією.

Список використаних джерел

1. Відстеження дезінформації в медіа. URL: <https://www.nrada.gov.ua/vidstezhennya-dezinformatsiyi-v-media/>
2. Епідемія дезінформації: чому фейки стали частиною нашого життя і як «вакцинуватися». URL: <https://cedem.org.ua/analytics/epidemiya-dezinformatsiyi/>
3. Заява медійників щодо законопроекту про дезінформацію. URL: <https://detector.media/community/article/174234/2020-01-27-zayava-mediynykiv-shhodo-zakonoproiektu-pro-dezinformatsiyu-vidkryta-do-pidpysannya/>
4. Медіаспоживання в Україні: зміна медіапотреб та програш російської пропаганди. Аналітичний звіт. Січень 2022. URL: <https://detector.media/infospace/article/196442/2022-02-15-mediaspozhyvannya-v-ukraini-zmina-mediapotreb-ta-progrash-rosiyskoi-propagandy/>

РОЗДІЛ 3. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Галушка Вікторія Юрївна

кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління,

менеджменту іноваційної діяльності та дорадництва

Національний університет біоресурсів і природокористування України

МЕХАНІЗМИ ВИПЕРЕДЖАЮЧОГО ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Проблеми та підходи випереджаючого державного управління висвітлені у багатьох дослідженнях зарубіжних вчених, серед яких П. Анохін, Г. Атаманчук, Х. Бекер, Р. Бен, І. Василенко, Д. Грін, П. Друкер, Д. Кауфман, Д. Кетл, Дж. Клер, Е. Максон-Браун, П. Ромер, Р. Роудз, Л. Сморгунов, П. Сондерс, Г. Пітерс, Р. Фатхутдинов, Ф. Фукуяма, Г. Хаберленд, Л. Юзьков та ін.

Розвиток державного управління характеризується прагненням до створення універсальних теорій. Виникли такі напрями, як біхевіоризм (Р. Саймон, Д. Макгрегор, Ф. Герцберг, Д. Томпсон), структурний функціоналізм, системний та ситуаційний підходи до наукових досліджень в галузі державного управління (Р. Мертон, Т. Парсонс, Ф. Фукуяма). Проблеми розвитку соціальної відповідальності знайшли відображення в наукових роботах Т. Хайнеса, Л. Девіса, Б. Каліські, Т. Росса та ін.

«Випереджаюче управління», «випереджаюче навчання», «випереджаючі дослідження»... - ці терміни стали одними з найбільш вживаними на початку ХХІ століття. Аспіранти і докторанти захищають за цими темами дисертації, письменники пишуть книги, проводяться тренінги в середовищі бізнесу. Посилання на джерела рясніють іменами зарубіжних авторів, і це вже стало доброю традицією і показником компетентності менеджерів та викладачів

менеджменту у теорії та практиці управління.

Серед теоретиків, науковців, які досліджують проблеми, розвивають філософію і теорію випереджаючого управління називаються такі імена, як J. A. Clair, H. G. Becker, P. Drucker, G. Haberland та ін., але в жодному з досліджень немає посилання на П. К. Анохіна. Петро Кузьмич Анохін (1898 - 1974) – видатний фізіолог, який задовго до появи кібернетики досліджував явище зворотного зв'язку в живих системах, ввів поняття і розробив концепцію «випереджаючого збудження/відображення», що пояснює, за рахунок яких ресурсів і якими способами живі системи зберігають свою життєдіяльність в умовах змін.

Сучасну систему демократичного врядування в умовах випереджаючого державного управління необхідно змінити як інструмент цілковитого забезпечення існування держави та обов'язкового досягнення її цілей і мети. При цьому публічна влада та вся система публічного управління, що перебуває в межах однієї держави, може впливати як на суспільні процеси, так і поведінку різних окремих соціальних груп за допомогою створених спеціальних органів, які є складовими єдиного цілісного механізму влади та її органів. Дослідження системи управління, виокремлення організованого, здатного до регулювання інтегрованого випереджаючого впливу на суспільну життєдіяльність здійснюється безпосередньо чи опосередковано лише через саму державу, її самоврядні структури, створені партії [1, с. 8].

Сьогодні і політики, і економісти, і менеджери говорять про необхідність системного підходу у вирішенні виникаючих проблем. Але без виділення системо утворюючого критерію поняття «система» просто втрачає сенс. Ідеї П. К. Анохіна знайшли свій розвиток, на жаль, тільки в працях вузьких фахівців – фізіологів і психологів В. Б. Швиркова (1939-1994), Ю. І. Александрова, К. В. Анохіна (онука П. К. Анохіна), К. В. Судакова [2, с. 42].

Основними проблемами державного управління в історії України, що заважали підвищенню його ефективності, були центризм, формальність, безвідповідальність посадових осіб, а також уніфікованість, що безпосередньо

негативно впливали на забезпечення стійкості, стабільності та активного розвитку. Нестійкість у державному правлінні проявлялася у постійній та, іноді, в недоречній зміні, що відбуваються в управлінських підходах. Тим більше, що така нестійкість може відбуватися і через те, що при уніфікованості більшості елементів в управлінській діяльності державні органи охоплюють досить адекватно лише деякі її аспекти, в той час, коли інші прояви, зазвичай, просто втискаються в штучно створені спеціально для них структури, форми або методи. Все штучно створене не надає можливості державній владі якісно здійснювати свої професійні обов'язки. Таке управління стає перепорою у реалізації суспільно необхідних управлінських функцій.

Сформульовано визначення випереджаючого державного управління, як частини державного управління, що спрямована на формування майбутнього держави і суспільства. За іншими словами, це програмно-цільове та стратегічне планування, прогнозування, а також передбачення довгострокових та середньострокових системних впливів державної влади, спрямованих на формування майбутніх станів держави і суспільства. Виявлення та успішне вирішення проблем суспільного розвитку є основним завданням випереджаючого державного управління.

Список використаних джерел

1. Мельник А.Ф. Державне управління. К. : Знання-Прес, 2003. 343 с.;
2. Серьогін С. Консесусна демократія в інтегрованих системах публічного управління / С. Серьогін // Актуальні проблеми державного управління: Зб. Наук. Пр.. Д.: ДРІДУ НАДУ, 2007. № 2. с. 3-14.

Грищенко Ірина Миколаївна

доктор наук з державного управління, доцент кафедри публічного управління,
менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва,
Національний університет біоресурсів і природокористування України

ЕТАПИ ВИНИКНЕННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

При підготовці майбутніх державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування вкрай необхідно дати їм ґрунтовні знання щодо основ державного управління, основоположних теорій та концепцій, оскільки все більш актуальними постають питання професіоналізму, патріотизму та порядності, принципи забезпечення яких закладені в теоріях державного управління.

Формуючи інтегральну компетентність здобувачів першого рівня вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» варто звернути увагу на розвиток здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері публічного управління або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та наукових методів відповідної галузі і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Знайомлячи студентів з етапами виникнення державного управління варто виокремлювати наступні етапи:

Перший етап пов'язаний із виникненням державного управління як деякого тотального управління, коли держава виступала єдиним суб'єктом, примушуючи населення до виконання законів. Таке управління повністю базувалося на політичній владі. Воно являло собою систему впливів органів і чиновників на суспільство. Громадяни зобов'язані були надавати державі послуги, які забезпечують її управлінські функції. Серед основних форм впливу на населення переважав примус.

Другим етапом становлення державного управління є відмежування державного управління від політики. Починають діяти два суб'єкти управління:

суб'єкти політики, які отримують владу після перемоги на виборах у вигляді можливості формулювати цілі та завдання розвитку суспільства та держави, і чиновники, які реалізують поставлені цілі та завдання на основі застосування законів і відповідних адміністративних, публічних і електронних технологій. Державне управління на цьому етапі являє собою складну систему управлінських впливів, які формуються і набувають легітимності завдяки політичній демократії. Тут відбувається доповнення обов'язків громадян перед державою значним комплексом послуг, які надає їм сама держава. Державне управління розвивається через вдосконалення, з одного боку, діяльності політиків шляхом розвитку багатопартійної системи, їх відповідальності перед виборцями, а з другого – діяльності чиновників за допомогою підвищення ефективності технологій адміністрування, публічних та електронних комунікацій, якості державно-управлінських послуг, що забезпечує також скорочення чиновницького апарату.

Третій етап в еволюції державного управління пов'язаний із логічним продовженням розвитку сучасних його характеристик. Для нього властиво додаткове збільшення типів суб'єктів, знаковими серед яких є громадяни та інституції громадянського суспільства як суб'єкти самоврядування. Найбільш концентровано третій етап розвитку державного управління знаходить прояв у новому публічному адмініструванні в англосовітських країнах, насамперед у Новій Зеландії, для якого характерні: орієнтація на потреби громадянина і клієнта; цілісний менеджмент якості; необхідність зниження витрат і підвищення результативності; орієнтація управління на кінцевий продукт, а не на ресурси на вході; розмежування стратегічного та оперативного рівнів; розмежування функцій надавача послуги і фінансиста послуг; створення структур управління, близьких за характером до концерну; замовлення на послуги (контракти) структур, які дають послуги з метою реалізації економічних завдань у загальних інтересах; великий контроль на відповідність критеріям якості та результативності (контролінг); практика немонітарних стимулів та оплати праці за результатами.

Подібна методологічна структура нового публічного управління свідчить про те, що воно сформувалося в результаті послідовного розвитку класичної та посткласичної методології, що базуються на принципах раціональності і результативності, які підпорядковані гуманістичному принципу орієнтації на якість послуг для громадян.

Державне управління на цьому етапі являє собою систему узгоджених один з одним управлінських впливів, взаємодій і самоврядної діяльності. Остання означає перерозподіл управлінської діяльності від чиновників до громадськості, яка нерідко отримує своєрідний «контрольний пакет акцій» в управлінні у вигляді, наприклад, контролюючих процедур. Це створює важливі соціальні умови для скорочення управлінського апарату за допомогою навчання самоврядній діяльності населення.

Таким чином, знання етапів розвитку державного управління, їх основних характеристик, дають слухачам не лише знання, але й орієнтують самовдосконалюватися, рівняючись на вимоги третього етапу розвитку державного управління. Також принципово важливо підкреслити для студентів, що самоврядна діяльність не зводиться до місцевого самоврядування в територіальних громадах, а включає практично відсутній нині самоврядний аспект власне державного управління у вигляді діяльності експертних спільнот, аналітичних центрів, референдумів щодо з'ясування ступеня підтримки громадянами прийнятих управлінських рішень тощо.

Список використаних джерел

1. Дюрінг Є. Цінність життя / пер. Ю. М. Антоновського. 2018. 282 с. (Серія "Антологія думки»). URL : <https://books.google.com.ua/books?id=gCFZDwAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=uk#v=onepage&q&f=false>
2. Грищенко І.М. Теорії підкорення: причини та наслідки застосування в Україні та світі. Публічне управління та адміністрування в умовах війни і в післявоєнний період в Україні: матер. Всеукраїнської наук. -практ. конф. (Київ, 26 квіт. 2022 р.). Т. 2. 172 с. С. 42-44.

Кузьменко Тамара Олексіївна

Студентка 3 курсу, спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

ЗАГАЛЬНА І СПЕЦІАЛЬНА СОЦІАЛЬНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Формування соціально-демократичної держави, орієнтованої на задоволення соціальних потреб населення, зумовило необхідність визначення сутності ефективності державного управління соціальною сферою та розробки комплексу показників її оцінки.

Питання про ефективність управління є питанням життєво практичним, тому що стосується усіх сфер, видів, форм, методів організації життєзабезпечення людини. У широкому розумінні ефективність управління – це результативність керування, що показує, якою мірою реалізується мета й досягається запланований результат. Частіше ефективність управління визначають як співвідношення отриманого результату з витратами діяльності підприємства; співвідношення отриманого результату з наміченими цілями. Аналізу ефективності державного управління присвячено чимало наукових робіт в різних галузях гуманітарного знання. В Україні дослідженням окремих аспектів визначення показників та критеріїв оцінки ефективності державного управління займалися такі вчені, як Г. Атаманчук, В. Бакуменко, В. Вакуленко, В. Дзюндзюк, А. Гошко, О. Кілієвич, О.Кулиніна, М. Лесечко, П. Надолішній, С. Наумкіна, Н. Нижник, В. Мельниченко, О. Оболенський, Г. Одинцова, І. Пахтусова, В. Сороко, В. Цветков, А. Чемерис.[1]

Ефективність державного управління – це поняття, яке позначає співвідношення результатів і досягнутих суспільних цілей, результатів і використаних державних ресурсів, тобто є діяльністю з найкращими з можливих

результатів задоволення суспільних потреб та інтересів в умовах регламентації ресурсів державою.

Соціальна ефективність державного управління розкриває результати функціонування системи, тобто сукупності суб'єкта і об'єктів державного управління, має комплексний характер. Беручи до уваги зазначене, розрізняють три основних поняття ефективності державного управління: – загальну соціальну ефективність державного управління; – ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління; – ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Критерії загальної соціальної ефективності державного управління — це ті, які дають можливість бачити і вимірювати досягнутий через державне управління рівень задоволення назрілих потреб, інтересів і цілей суспільства, окремої соціальної групи, конкретної особи. На їх основі можна визначити найголовніше: зв'язок державного управління і суспільства.[2]

Критерії в управлінні - мірила оцінки, найбільш суттєві, часто комплексні показники, які дозволяють визначити, класифікувати, оцінити ті чи інші суттєві аспекти управлінської діяльності, охарактеризувати ту чи іншу якість управління [3, с. 309].

А. Мельник та О. Оболенський виділяють три рівні ефективності: загальна соціальна ефективність (рівень держави та усієї системи державного управління), спеціальна соціальна ефективність (ефективність функціонування суб'єктів державного управління), конкретна соціальна ефективність (ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб). [4]

Оцінка ефективності роботи повинна складатися з двох складових, одна з яких відображала б зовнішню, а друга – внутрішню сторону діяльності. Таким чином, оцінка внутрішньої частини роботи системи буде відображати її злагодженість, недопущення порушень законодавства, охоплення послугами різних категорій громадян, виявлення кращих в установі й т. ін. Цю оцінку система може давати собі сама, тобто визначати кращі відділення, управління, установи.

Спираючись на вище сказане можемо зробити висновки що насамперед соціальна ефективність діяльності кожного управлінського органу і посадової особи, кожного одиничного управлінського рішення, дії, впливу в оцінці ефективності державного управління грає важливу роль. Ефективність державного управління необхідна розглядатися з точки зору задоволеності суб'єктів, на яких спрямована соціальна політика держави і суб'єктів, що реалізують її.

Список використаних джерел

1. Ярошенко Я. О. Соціальна політика сучасного українського суспільства: Київ, 2018. с. 259.
2. Холод В. В Державне та Регіональне Управління навч.-метод. рек. К.: Знання, 2015. с. 402.
3. Мельник А.Ф., Оболенський О.Ю., Васіна А.Ю., Гордієнко Л.Ю. Державне управління: 2–ге вид., випр. і доп. К.: Знання, 2004. с. 342.
4. Мельник А.Ф. Державне управління: підручник. К.: Знання, 2009. с. 582.

Муха Анна Андріївна

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»,
3 курс, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВЗАЄМОДІЇ БІЗНЕСУ З ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

З 90-х рр. минулого століття державне управління ряду розвинених демократичних країн, таких як США, Англія, Нова Зеландія та ін., переживаючи кризу традиційної моделі управління, дедалі більше орієнтуються

на ідеї пост-бюрократичної організації, що припускає відмову від традиційної ієрархічної структури управління на користь горизонтальних відносин партнерства, кооперації, переходу від «логіки установи» до «логіки обслуговування», до розвитку нового державного менеджменту, що виключає жорсткі вертикальні форми «панування-підпорядкування».

Зміна парадигми державного управління, що полягає в розгляді державних органів як керуючих структур, що надають специфічні послуги, у розвинених країнах в значній мірі відбувається завдяки реалізації концепції «Електронного уряду», коли підвищення ефективності функціонування державного апарату і поліпшення його взаємодії з бізнесом забезпечується за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.[1, с.62].

Крім цього, у світі все більше укріплюється і інституційно оформлюється ідея соціально-відповідального бізнесу, активно структуруючого соціальний простір у напрямку суспільного служіння. В Україні корпоративна соціальна відповідальність в останні роки починає розглядатися як новий фактор взаємодії бізнесу і держави.

Процес управління взаємодією держави та бізнесу в сучасних умовах складається із створення сприятливих інституційних умов державно-приватного співробітництва з урахуванням їх високої диференціації в різних соціально-економічних системах; вибору, оцінки, організації реалізації та розвитку найбільш ефективних форм і технологій взаємодії суб'єктів з державного та комерційного секторів; стимулювання та регулювання розвитку суб'єктів взаємодії в напрямі узгодження їх економічних інтересів та посилення організаційного, фінансового, інформаційного, кадрового потенціалу для зміни якісних і кількісних характеристик і результатів взаємодії.

Протягом ХХ ст. взаємини держави і бізнесу зазнавали в різних країнах істотних змін. Так, з початку минулого століття в США активно розвивалося анти-монопольне законодавство, а в період Великої депресії президент США Ф. Рузвельт проводив політику «Нового курсу», значно обмеживши свободу великих корпорацій,

що істотно загостило взаємини між державою і бізнесом. Поступово відбувалася формалізація відносин бізнесу з політичними структурами (в 1949 р. був прийнятий закон про лобіювання, новий закон – в 1989 р.).

У Європі після Другої світової війни (зокрема, у Франції, Австрії, Великобританії) сталася націоналізація низки великих компаній, а прихід до влади ліберального уряду Маргарет Тетчер у 90-х рр. ХХ ст. у Великобританії спричинив хвилю роздержавлення власності і значного збільшення числа приватних власників, поклавши початок бурхливому розвитку моделі державно-приватного партнерства. Тоді як в Японії і Південній Кореї у другій половині минулого століття становлення великих корпорацій здійснювалося з ініціативи сильної держави і при її безпосередньому контролі за цим процесом в рамках індикативного планування.

Заслугує на увагу той факт, що державна політика зазначених країн передбачала істотну підтримку окремих галузей національної економіки, орієнтувала великі корпорації на інноваційні технології та розвиток конкурентних переваг в умовах глобалізації, роблячи ставку на мультиплікаційний ефект розвитку великого бізнесу. [2]

Найбільш успішним і показовим на сьогодні є досвід співпраці органів публічної влади із бізнесом у Великобританії. Починаючи з 1990-х років у країні було затверджено та реалізовано близько 600 проектів державно-приватного партнерства, на які припадає 15% загального обсягу капітальних інвестицій усього публічного сектору. Саме ця країна лідирує серед країн «Великої сімки» за кількістю заключених договорів із державно-приватного партнерства: щорічно тут укладається близько 80 нових угод із партнерства, які забезпечують 17% економії державного бюджету. Найбільш популярною формою державно-приватного партнерства у цій країні є «Приватна фінансова ініціатива», розвиток якої пов'язаний із пошуком способів поліпшення послуги для

населення, зменшуючи навантаження на державний бюджет. [3, с.160]

У Китаї система державно-приватного партнерства має значний потенціал у використанні, особливо через такі його форми, як концесії та контракти. Специфікою є переважання ролі державного апарату, особливо в соціальній сфері та галузі бюджетного фінансування. Хоча не можна не зазначити, держава поступається останнім часом приватному капіталу та перекладає відповідальність у реалізації деяких проектів на приватний сектор економіки, наприклад водопостачання, очищення стічних вод тощо.

У Франції та Італії державно-приватне партнерство розповсюджено у формі концесії. За допомогою такої форми взаємодії органів публічної влади з бізнесом утримується баланс між великими і малими державними проектами. Найрозповсюдженішими сферами використання державно-приватного партнерства є сфера надання адміністративних послуг та інфраструктура: водопостачання, спорудження автомагістралей. Подібною є співпраця держави і бізнесу у Швеції, однак особливістю є розподіл повноважень: держава є оператором проектів, а бізнес несе всі ризики.

В Ірландії через механізми державно-приватного партнерства реалізується ціла низка інфраструктурних проектів в енергетиці, транспорті, сфері соціальних послуг на основі прийнятої концепції із централізованим органом у цій сфері – Центральний відділ із державно-приватного партнерства.

Список використаних джерел

1. Митник А. А. Теоретико-концептуальні моделі взаємодії держави та бізнесу. 2015. № 2. с. 62-69.
2. Кисельов В. Взаємодія великого капіталу та державної влади (зарубіжний досвід). Проблеми теорії і практики управління. – 2004. № 1.с. 54–60.
3. Агазарян Н.В. Аналіз світового досвіду застосування механізму державно-приватного партнерства. Державно-приватне партнерство. 2016. Т. 3. № 2. с. 151–172.

4. Кредісов А.І., А.О. Білоус Державно-приватне партнерство: світовий досвід та його використання в Україні. Економіка України. 2016. № 2(651). с. 4–15.

5. Зарубіжний досвід державно-приватного партнерства і можливість його адаптації в Україні / О.О. Шутаєва, В.В. Побірченко, М.О. Грищенко. Економіка: теорія та практика. 2015. № 1. С. 47–54. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econom_2015_1_9. (дата звернення 08.05.2022).

6. Узунов Ф.В. Зарубіжний досвід формування та розвитку державно-приватного партнерства. Інвестиції: практика та досвід. 2013. № 14. С. 124–126. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ipd_2013_14_31. (дата звернення 08.05.2022).

Омельчук Ольга Миколаївна

студентка 2 курсу, спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБІП України

ТЕОРЕТИКО – МЕТОДОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Сукупність теоретико-правових питань, пов'язаних з функціями державного управління, являє собою досить широке поле дослідження. Саме ця галузь є предметом дослідження науковців як у рамках адміністративного права, так і в рамках теорії державного управління, практично нерозривними одне з одним і одночасно у тісному взаємозв'язку з іншими правовими явищами. Дослідження цієї галузі відбувається також через призму менеджменту, управління бізнесу та юридичної науки.

У науковій літературі різні автори при визначенні сутності державного управління, функцій держави, функцій управління, функцій органу управління, функцій органу виконавчої влади вкладають різні змісти у ці поняття. Тому слід зазначити, що на будь-якому рівні методологічних знань обов'язково є достатня

визначеність у пізнавальному об'єкті, тобто у тому, яке саме суспільне явище розуміється як державне управління. Акцент на цьому слід робити тому, що у вітчизняній юридичній літературі тривалий час дискутувалося питання щодо співвідношення так званих «широкого» та «вузького» тлумачень поняття «державне управління». Причому, останніми роками переважала тенденція широкого його розуміння. Проте кожен із цих варіантів є виправданим лише на чітко визначеному теоретико-пізнавальному рівні використання цього поняття. Якщо ж говорити іншими словами, то у кожному випадку те чи інше тлумачення державного управління та відповідно їх функцій повинно мати відповідне методологічне обґрунтування.

Першим в українській науково-пізнавальній літературі виданням, в якому систематично вкладено основні аспекти державного управління та функцій державного управління, став навчальний посібник «Державне управління: теорія і практика за редакцією В.Б. Авер'янова» [1], в якому акцент було зроблено на організаційно-правових особливостях державного управління. При цьому характерною рисою видання є те що в ньому представлено матеріали учених, багато з яких посідають провідні позиції у вітчизняній державно-правовій науці.

У теперішній час в Україні фундаментальні праці присвячуються дослідженню функцій органів виконавчої влади або функцій державного управління у певній галузі, проте системне дослідження на загальнотеоретичному рівні функцій державного управління у контексті реформування державного управління та переосмислення основних положень адміністративного права відсутнє.

Ускладнюється вивчення функцій державного управління тим, що відсутнє чітке концептуальне визначення сутності державної управлінської функції. Як результат, на теперішній час процеси оптимізації функцій органів державного управління не мають достатнього теоретичного обґрунтування.

Отже, не зважаючи на те, що категорія «державне управління» є провідною у науці адміністративного права, досі в рамках цієї науки немає жодного комплексного дослідження, яке відображало би функціональний зміст сучасного

вітчизняного державного управління в цілому. Разом з тим, слід назвати цілу низку робіт, в яких тією чи іншою мірою опосередковано робилися спроби вирішення цієї наукової проблеми. Ці розробки мають, як правило, фрагментарний характер, де управлінські функції розглядаються у загальному контексті розв'язання інших теоретичних задач. Окремі автори вивчали функції управління, що стосувалися лише певних аспектів діяльності суб'єктів державного управління або ж певних функцій державного управління.

У дослідженні В.Я. Малиновського «Оптимізація функцій органів виконавчої влади України: теоретико-методологічні засади» [2] науково осмислено управлінські функції, надано їх визначення та описання, запропоновано їх класифікацію. У роботі А.А. Манжули «Державне управління на місцевому рівні: адміністративно-правовий аспект» [3] на підставі аналізу основних аспектів діяльності органів місцевої виконавчої влади як суб'єктів державного управління сформульовано особливості, функції, задачі, цілі, методи та принципи цього виду державної діяльності.

Загально-теоретичним проблемам державного управління присвячено працю А.М. Волощука «Теоретико-правові аспекти реалізації державного управління в умовах демократизації політичної системи» [4]. Дисертацію присвячено аналізу правових проблем реалізації державного управління в умовах становлення демократичного типу політичної системи. Багато робіт присвячено функції контролю в державному управлінні. Серед них дисертація І.К. Залюбовської «Парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади як засіб забезпечення законності у сфері державного управління» [5]. Дисертація присвячена комплексному дослідженню парламентського контролю за діяльністю органів виконавчої влади як засобу забезпечення законності у сфері державного управління.

Можна навести ще ряд дисертаційних досліджень, в яких висвітлювалися питання функцій державного управління, проте всі вони мають фрагментарний характер та у цілому відображають усталені погляди науковців. Усе вищезазначене свідчить, що запропонована наукова проблема потребує

серйозного осмислення і вивчення у комплексному науковому дослідженні стосовно функції державного управління.

Дослідження функцій державного управління необхідно розпочати з визначення самого державного управління. Державне управління як надзвичайно вагома складова змісту діяльності держави вивчається багатьма науками – загальноуправлінськими, економічними, соціологічними, політичними та юридичними. Поняття державне управління полягає у визначенні державного управління як діяльності держави, здійснюваної органами державної влади та окремими посадовими особами. Слід зазначити, що досліджуючи поняття державного управління, значна кількість науковців пов'язує управлінську діяльність із процесом функціонування виконавчої влади, внаслідок чого відбувається фактично ототожнення державного управління з управлінською діяльністю органів виконавчої влади. Слід відмітити вплив радянської юридичної науки. Так, поняття виконавчої діяльності та державного управління багатьма радянськими науковцями вживалися як практично тотожні. Що стосується сучасних наукових досліджень, на підтримку такого підходу висловлюються такі думки Ю.М. Козлов пропонує таку дефініцію: «державне управління – це виконавча діяльність держави, що здійснюється органами державного управління чи виконавчим апаратом».

У висновку, ми б хотіла зазначити, що здійснений аналіз стану дослідження категорії функцій державного управління свідчить, що відповідні питання входили до предмета не однієї наукової праці. Водночас, у наведених дослідженнях розгляд функцій державного управління, має як правило, фрагментарний характер, де ця категорія розглядається у загальному контексті розв'язання інших теоретичних задач. Тому, таке комплексне дослідження у цій сфері набуває особливої актуальності.

Список використаних джерел

1. Державне управління: теорія і практика / за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. В.Б. Авер'янова. К. : Юрінком Інтер , 1998. 432 с.

2. Малиновський В.Я. Оптимізація функцій органів виконавчої влади України: теоретико-методологічні засади: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: спец. 23.00.02 / В.Я. Малиновський; Українська академія державного управління при Президентові України. Чернівці, 2002. с. 19.

3. Манжула А.А. Державне управління на місцевому рівні: адміністративно-правовий аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата юридичних наук: спец. 12.00.07 / А.А. Манжула; Національний університет внутрішніх справ. Х., 2003. с. 19.

4. Волощук А.М. Теоретико-правові аспекти реалізації державного управління в умовах демократизації політичної системи: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук.: спец. 12.00.07 / Волощук А.М. Х., 2004. с. 24.

5. Залюбовська І.К. Парламентський контроль за діяльністю органів виконавчої влади як засіб забезпечення законності у сфері державного управління: дисертація кандидата юридичних наук: 12.00.07 / Залюбовська І.К.; Одеська національна юридична академія. О., 2002. с.181.

Райко Богдан Павлович

студент 2 курсу, спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ ДЕРЖАВИ ТА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

На сучасному етапі пріоритетним вектором розвитку Української держави є модернізація демократичних процедур та вирішення складних соціальних проблем. Серед іншого, це передбачає вдосконалення способів взаємодії органів державної влади з інститутами громадянського суспільства. Важливою умовою

забезпечення збалансованого соціально-економічного, політичного, духовного та культурного функціонування Української держави є розвиток та ефективна робота інститутів громадянського суспільства.

Питання організації та функціонування суспільства, засобів і шляхів упорядкування суспільних відносин, найбільш доцільних варіантів взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства залишаються актуальними протягом усієї історії людства. Визначення кола необхідних реформ і модернізаційні заходи, які здійснюватимуться на принципах відкритості, прозорості, партнерства, підзвітності, забезпечуватимуть діалог між органами державної влади та інститутами громадянського суспільства, відобразатимуть масштаби викликів, з якими стикається українська держава та громадянське суспільство.

Для забезпечення ефективного розвитку громадянського суспільства основним і незмінним стратегічним напрямом державної політики України має стати посилення принципу прозорості публічної влади з урахуванням позитивних аспектів євроінтеграційних та глобалізаційних процесів.

З метою подолання структурно-логічної невизначеності прозорості треба доцільно проаналізувати основні наукові підходи вітчизняних вчених щодо її змісту. Такими підходами є визначення прозорості публічної влади як комплексного явища, можливості доступу до публічної інформації, відкритої діяльності, тощо. Наведені підходи визначають пріоритетні напрями наукової розробки цієї проблеми.

На думку вітчизняних дослідників Є. Афоніна та А. Сушія, які досліджують питання прозорості в контексті науки державного управління, прозорість слід розуміти як основну властивість політичної влади, що забезпечує розвиток демократії та громадянського суспільства. через відкритість дій різних гілок влади, процедур прийняття політичних рішень, посилення громадського контролю за діяльністю органів державної влади та управління. Науковці наголошують, що поняття прозорості суттєво поєднує в собі і «підзвітність», і «відкритість», часто ці терміни вживаються як рівнозначні й поряд із поняттям

публічності [1]. На думку авторів, поняття прозорості часто асоціюється з доступом до інформації про соціальні, економічні, політичні та інші процеси. Але, водночас, дослідники наголошують, що недоцільно зводити взаємодію влади та громадян до отримання чи надання інформації.

М. Пашковська застосувала інтегрований підхід до розуміння сутності поняття прозорості з позиції державного управління, та визначила його як сукупність компонентів, що формують належний рівень розуміння та обізнаності громадян щодо різних аспектів діяльності влади, а також надавати права та можливості доступу до інформації, участі в роботі органів влади, впливу на прийняття рішень та контролю за діяльністю посадових осіб [2]. Такий підхід вченого є виваженим і прийнятним у сучасних умовах розвитку суспільної системи України.

Вивчаючи питання прозорості судової влади, вітчизняний дослідник О. Овсяннікова розуміє під ним стан організації судової системи та правової діяльності суду в демократичному суспільстві, що задовольняє потреби громадськості в отриманні інформації про судочинство. механізму функціонування судів, про рішення, прийняті судами, структурами тощо [3]. У даному випадку мова йде про певне ототожнення прозорості та доступу до інформації, що значно звужує зміст досліджуваного явища.

Створення інституту прозорості є давньою традицією демократичних країн. Ефективність взаємодії громадянського суспільства та органів державної влади значною мірою залежить від ступеня прозорості останніх. Більшість вітчизняних та зарубіжних авторів трактують прозорість у межах однієї складової. Однак такий підхід у розвитку сучасної соціальної системи є дещо обмеженим, оскільки виявляє лише один елемент прозорості, зокрема вільний доступ населення до публічної інформації тощо. Прозорість є фундаментальною ознакою публічної влади, змістом якої є двосторонній політичний взаємозв'язок між державною владою та громадянським суспільством. Прозорість дозволяє сформулювати такі відносини, за яких громадяни повною мірою реалізують своє конституційне право на отримання інформації про діяльність органів державної

влади, вироблення рішень органів державної влади, контроль за діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування тощо. У науковій літературі термін «прозорість» суттєво поєднує такі елементи: відкритість, публічність, підзвітність, доступ до публічної інформації та участь в управлінні державними справами тощо.

Ці компоненти ефективні та дієві лише у своєму взаємозв'язку та взаємодії. Складові прозорості ще мають бути ретельно досліджені в сучасних реаліях, зокрема, з позиції історичної перспективи виникнення та функціонування.

Список використаних джерел

1. Афонін Е.А., Суший О.В. Транспарентність влади в контексті європейської інтеграції України: конспект лекції. 2010. Київ: НАДУ. с. 7–9.
2. Пашковська М.В. Поняття транспарентності в сучасній науці «Державне управління». Ефективність державного управління. 2013, № 34. с. 140.
3. Овсяннікова О.О. Транспарентність судової влади: автореф. канд. юрид. наук. Харків, 2009. с. 14.

Сабова Дар'я Мирославівна

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБІП України

ФОРМУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ НА ПРИКЛАДІ РИМСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Чим більше розвивається людство, чим досконалішими стають процеси управління, тим більше стає зрозуміло, що необхідно повертатися до джерел управління, які передбачали самоорганізацію управління.

Вивчаючи класову теорію походження державної влади ми звертали увагу

на алгоритм організації суспільства, виникнення панівних класів, обов'язки влади та громадян, технологію прийняття рішень тощо. Цікавим для дослідження було виникнення державного управління в Римі.

З історії про заснування Риму відомо, що перше поселення було створено об'єднанням в одне плем'я латинських родів (згідно з переказом, їх було сто), до яких незабаром приєдналось одне сабельське плем'я, також яке нібито налічувало сто родів, а потім складалося з різних елементів і третє плем'я, яке також мало сто родів. Це дослідження свідчить про те, що на племенах лежить печать штучного утворення, однак переважно з родинних елементів і за зразком древнього, що виріс природно, а не штучно створеного племені, при цьому не виключено, що ядром кожного з трьох племен могло служити справжнє старе плем'я. Проміжна ланка – курія, складалася з десяти родів. Курій було тридцять. Кожна курія мала особливі релігійні обряди, свою святиню й своїх жерців. Десять курій складали плем'я (трибу), яке мало старшину – воєначальника і головного жерця. Всі три племені разом складали римський народ – *populus romanus* [1].

Тобто, для того, щоб належати до римського народу, необхідно було бути членом одного з родів і разом з тим членом курії і триби. Суспільний устрій римського народу був такий: урядова влада була в руках сенату, що складалася із старшин 3-х родів; сенатори, як найстаріші в роді, називалися батьками – *patres*; сенат означав – рада найстаріших (*ot senex*, старий).

За звичаєм, кожен рід посилав до сенату членів однієї родини, і через це в Римі утворився клас родового дворянства. Такі родини одержали звання патриціїв і претендували на виняткове право засідати в сенаті і займати всі урядові посади.

Народні зібрання називаються *comitia curiata* (зібрання курій). Народ збирався куріями, а кожна курія- родами. Під час голосування кожна з трицяти курій подавала один голос: *Comitia curiata* ухвалювала або відхиляла закони, вибирала всіх вищих урядовців, починаючи з царя (*rex*), оголошувала війну (а

мир складав сенат) і вирішувала всі кримінальні справи, за які римського громадянина могли присудити на смерть.

Поруч із сенатом і народнім зібранням стояв цар – гех, обов'язки і права якого були тотожними з грецьким базилевсом [2]. Цар був воєначальником, головним жрецем і головою суду у деяких визначених справах. Правом над життям, волею і власністю громадян він користувався остільки, оскільки це виходило із дисциплінарної влади над військом і із права голови суду на виконання судового присуду. Посада царя не була спадкова, його обирала *comitia curiata*, також вона урочисто приводила його до посади. Під час так званого періоду царів, римляни подібно до греків героїчного часу складали військову демократію засновану на родовій спільці. Згодом з'явилися патриції з особливими правами, і царська влада поволі поширилась, але це не змінило головного характеру перших установ.

Населення міста Риму і римської області, яке розширилося завдяки завоюванням, зростало частково за рахунок міграції, частково – за рахунок населення підкорених, переважно латинських округів. Всі ці нові піддані держави стояли поза старих родів, курій і племен та не були складовою частиною римського народу. Вони були особисто вільними людьми, могли володіти земельною власністю, повинні були платити податки і відбувати військову службу. Але вони не могли займати ніяких посад і не могли брати участь у зборах курій, ні в діленні придбаних шляхом завоювань державних земель. Вони складали позбавлений всіх політичних прав плебс. Завдяки зростанню чисельності та озброєння, вони стали грізною силою, що протистоїть старому народу, тепер міцно захищеної від будь-якого приросту за рахунок прийшлих елементів. До того ж до цього земельна власність була майже рівномірно розподілена між народом і плебсом, тоді як торгове і промислове багатство, втім ще не сильно розвинуте, переважно було в руках плебсу.

Законодавство, що приписується Сервію Туллію, подібне до законів Солонових, установило нове народне зібрання, членами якого були всі громадяни (*populus*) і всі плебеї, що відбували військову службу. Все чоловіче

населення, здатне носити зброю, було розподілено, згідно з володінням поземельною власністю на 6 класів. До першої класи належали господарі ділянок землі ціною 100 т. асів, до другої – 75 т., до третьої – 50 т., до четвертої – 25 т., і до п'ятої – 11 т. асів. До шостої класи належали пролетарі, що мали невеликі ділянки землі, вільні від податків і військової служби.

В новому народньому центуріятському зібранні (*comitia centuriata*) громадяни, згідно з розділом класів для відбування військової повинності, засідали й подавали голоси по центуріях. Кожна центурія мала один голос. В 1-й класі було 80 центурій, в 2-й – 22 і в 3-й – 20, в 4-й – 22, в 5-й – 30 і в 6-й – 1, лише заради ввічливості. До цього варто додати 18 центурій вершників з найбагатіших громадян. Всіх центурій було 193; більшість голосів 97. Виходить, більшість була завжди на боці вершників і першої класи, що мали 98 голосів; при їхній одностайності інші центурії навіть не вотували, – остаточне вирішення було постановлено.

Це нове центуріятське зібрання одержало всі політичні права (за винятком деяких неважливих, номінальних) ранішнього куріального зібрання. Всі родові племена було усунуто з державного управління установленням, з наданням певних прав, 4-х місцевих триб, що з них кожна забирала в місті особливий квартал.

Таким чином у Римі, ще до скасування так званої царської влади, був зруйнований стародавній суспільний лад, що покоївся на особистих кровних узах, а замість нього було створено новий, дійсно державний устрій, заснований на територіальному поділу та майнових відмінностях. Публічна влада зосередилася в руках військовозобов'язаних громадян і була спрямована не тільки проти рабів, а й проти так званих пролетарів, відсторонених від військової служби та позбавлених озброєння.

Список використаних джерел

1. Гумплович Л. Загальне вчення про державу.

URL: <https://www.twirpx.com/file/1311386/>

2. Oppenheimer F. The State. Online - Bibliothek: Franz Oppenheimer. Access mode: www.franz-oppenheimer.de/state1.htm#I_d.

Стрійчак-Ковальська Ганна Костянтинівна

аспірантка за ОНП «Публічне управління та адміністрування», Національний університет біоресурсів і природокористування України

САМОУПРАВЛІННЯ ЯК БАЗОВИЙ ПРОЦЕС ОРГАНІЗАЦІЇ БУТТЯ І РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ТА ЛЮДСТВА В ЦІЛОМУ

Актуальність і динамічність розвитку подій глобального масштабу, як фінальних обставини непереборної сили, підвели людину і людство до вирішального рубежу, у якого переосмислення людиною себе, світу та себе у цьому світі, як у поточному моменті, так і в перспективі, через якісь узагальнені чи концентровані теоретичні моделі вже неможливо. Час стиснувся, ущільнився і прискорився кратно. Суспільство змінилося. Дані фактори внутрішнього та зовнішнього середовища, у свою чергу, природним шляхом актуалізували таке поняття як самоуправління.

Підтвердженням цього є робота начальника відділу управління ризиками в офісі директора з інформаційних технологій Каліфорнійського університету – Ріка Букштабера (Rick Bookstaber), під назвою «Кінець теорії» [1], де прямо йдеться про те, що у сфері як національного, так і глобального управління епоха теорій завершена. На теорії нема часу. Їй на зміну вже прийшла і активно використовується як базова інша модель управління, в якій навіть термін «управління» замінено терміном «вплив». Автор детермінує її як «агентно-орієнтована модель». Розвиваючи тему агентно-орієнтованості, варто наголосити, що в глобальній моделі впливу в ролі агента впливу

вищеозначена модель передбачає буквально «аби кого» та\або «аби що». Чинна глобальна модель впливу, по суті, зрівнює у правах вплив академіка, блогера, президента країни, соціального авторитета, бактерію, вірус, газ як суб'єктів впливу. Чий вплив об'єкт впливу прийняв – той і є суб'єктом впливу тут і зараз. Свобода волі, свобода вибору. Що вибрав – те й твоє, включаючи весь спектр наслідків особистого вибору та весь спектр обумовленої вибором відповідальності.

Отже, центральною тезою самоуправління є: «усвідомлюй і осмислюй, рятуй і бережи себе сам». Патерналістська функція вся без залишку в руках людини. Це що стосується об'єкта впливу. Щодо суб'єкта впливу – ситуація симетрична. Всі учасники процесу життєдіяльності урівнені.

Таким чином, синтезувавши поняття: людина, динамічні обставини непереборної сили, вирішальний рубіж, прискорений час, атомізоване суспільство, кінець теорій, глобальний масштаб, агент впливу у вигляді аби кого та\або аби чого, і пропустивши продукт синтезу крізь фільтр переосмислення – приходять висновок про те, що наразі й надалі, найефективнішим інструментом, потенційно здатним забезпечити людині рівновагу в стрімко змінюваному світі є організація людиною симетричної реакції на глобальні виклики шляхом організації самоуправління в широкому сенсі, від самозабезпечення та самоосвіти до самотності.

Тобто людині належить стати агентом впливу, як мінімум, на власне життя, з метою організації базового середовища проживання, власного життєвого простору, міні екосистеми. Інакше людина, зокрема і людство загалом, ризикує бути поглиненим стихією, середовищем існування, згенерованим глобальним порядком денним.

Список використаних джерел

1. Richard, Bookstaber (2017). The End of Theory: Financial Crises, the Failure of Economics, and the Sweep of Human Interaction Hardcover. URL : <https://www.amazon.com/End-Theory-Financial-Economics-Interaction/dp/061169>

РОЗДІЛ 4. РЕГІОНАЛЬНЕ УПРАВЛІННЯ ТА МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Валов Олег Володимирович

аспірант за ОНП «Публічне управління та адміністрування»,
кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної
діяльності та дорадництва НУБІП України

СПІВПРАЦЯ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ З ГРОМАДСЬКІСТЮ У ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

В «Енциклопедії державного управління» поняття «інтеграція» (від лат. «*integrum*» – ціле, «*integratio*» – відновлення, поєднання, взаємопроникнення) визначається як об'єднання у ціле будь-яких окремих частин і координація дій цілісної системи. На думку Г.С. Хаварівської, інтеграція може бути політичною, правовою, економічною та соціальною. Зокрема, політична інтеграція передбачає процес зближення двох і більше політичних структур, які направлені у бік їх взаємної співпраці; правова – ґрунтується на засадах об'єднання певних частин (національних правових систем) у єдине ціле (регіональні чи універсальні міждержавні правові системи); економічна – є об'єктивним процесом розвитку глибоких, стійких взаємозв'язків та поділу праці між національними господарствами, створення міжнародних господарських комплексів у межах держави; соціальна – безпосередньо пов'язана із процесом встановлення оптимальних зв'язків між відносно самостійними недостатньо пов'язаними між собою соціальними об'єктами (індивідуумами, групами, соціальними класами, державами) і подальшого їх перетворення в єдину, цілісну соціальну систему, в якій її частини узгоджені та взаємозалежні на основі спільних цілей та інтересів, сприяють забезпеченню рівноваги у розвитку суспільних відносин [1, с. 326].

Для забезпечення розвитку політичної, правової, економічної, соціальної

та інших видів інтеграції в межах окремої території, регіону чи країни постає необхідність у створенні окремого суб'єкта управління та взаємоузгоджене його функціонування для вирішення поставлених завдань. У зв'язку з цим виникає поняття «інтегрованого органу публічного управління», який включає у себе суб'єктів владних відносин і громадянського суспільства, утворюється та функціонує на тимчасовій або постійній основі для вирішення важливих проблем формування й реалізації публічної політики на різних рівнях управління. У термінологічному словнику з публічного управління зазначається, що інтегрованим органом публічного управління є орган, що утворюється представниками державної влади, місцевого самоврядування та громадянського суспільства (бізнесу, науки, громадськості) для вирішення поточних питань чи проблем і справляння в подальшому управлінського впливу на імплементацію прийнятих рішень (наприклад, робоча група, комісія, центр тощо). Його членами можуть бути представники регіональних органів державної та місцевої влади, які разом із представниками громадянського суспільства (науки, бізнесу, громадських організацій, населення) приймають остаточні управлінські рішення за його результатами, на підставі яких справляється їх вплив на регіональний розвиток, формування і впровадження в регіональну практику нових програм, інтелектуальних, технологічних та інших продуктів [2, с. 64].

Децентралізація влади, як складова державної політики регіонального розвитку, є однією з визначальних реформ в Україні. Вона створила підґрунтя для укорінення кардинальних інституційних перетворень, підвищення якості життя громадян і має велике значення для продовження секторальних реформ. Завдяки створенню нової системи розподілу владних повноважень між центральними та місцевими органами влади в Україні сьогодні формується нова система відносин між різними гілками влади та новий баланс стримувань і противаг. Процес передачі повноважень на рівень громад не може обмежуватись тільки управлінням медициною, освітою і наданням адміністративних послуг, коли громадам в особі органів місцевого самоврядування делегуються функції держави, хоча і з фінансовим забезпеченням. Успішність реформи має бути

закріплена розширенням дієвості громад шляхом поглиблення децентралізації на секторальному рівні: у сферах соціального захисту, енергетики, транспорту, участі в забезпеченні безпеки, охорони правопорядку тощо [3, с. 5,8]. Основними завданнями децентралізації влади є наближення не лише влади до її джерела й носія – народу, а й результатів цієї влади – публічних послуг; перетворення територіальних громад на ключового владного суб'єкта на місцевому рівні; максимальне наближення центрів прийняття управлінських рішень до громадян; визначення питань місцевого значення, які громади можуть вирішувати самостійно, у кооперації з іншими громадами чи делегувати органам державної влади [4, с. 187].

В умовах проведення реформи децентралізації українська влада має бути зацікавленою у спільній з громадськими організаціями розробці комплексних заходів щодо залучення громадськості до підготовки і прийняття управлінських рішень, до спільної розробки та впровадження державних програм соціально-економічного розвитку країни. В іншому випадку довіра до нинішньої влади у населення України буде суттєво зменшуватися. Питання співпраці широкого кола громадськості та громадських об'єднань з органами державної влади мають стати суб'єктами здійснення державної політики у країні заради досягнення спільної мети – розбудови ефективної системи державного управління та місцевого самоврядування, якісної реалізації державної політики [5, с. 5]. Тому, функціонування інтегрованого органу публічного управління забезпечить узгодження спільних позицій представників влади та громадськості для прийняття виважених управлінських рішень.

Органи публічної влади, залучаючи громадськість до формування та реалізації публічної політики в умовах проведення реформи децентралізації в Україні, поглиблюють процес політичної демократизації суспільства, прискорюють становлення соціально-правової держави, формують правову незалежність людини від держави. Сьогодні в Україні особливого значення набуває практичний вимір взаємодії органів публічної влади з інститутами громадянського суспільства. У виробленні й реалізації публічної політики

залежно можна виокремити дві основні групи взаємодії органів публічної влади з громадськістю. Перша група використовує інституційні форми взаємодії, де ініціатива належить громадськості: участь у розробленні і обговоренні проектів нормативно-правових актів; громадські бюджетні ініціативи; діяльність асоціацій, громадських рад, консультативно-дорадчих органів, експертно-аналітичних структур, комісій, інноваційних платформ; функціональне представництво; громадський контроль за діяльністю влади тощо. Друга група використовує такі форми, в яких ініціатива належить владним інституціям, зокрема: залучення представників громадськості до організації виборчого процесу; підтримка діяльності громадських організацій; організація діяльності державно-громадських фондів, залучення інститутів громадянського суспільства до правозастосовчої та правозахисної діяльності, а також громадських об'єднань до надання соціальних послуг населенню на основі укладених з органами влади договорів; підтримка програм самозайнятості та дрібного підприємництва внутрішньо переміщених осіб у територіальних громадах; співпраця органів публічної влади і громадськості в процесі підготовки та перепідготовки публічних службовців та громадських діячів тощо [6, с. 51].

Таким чином, в умовах проведення реформи децентралізації доцільним є використання різних інструментів спільної роботи органів публічної влади та громадськості для формування та реалізації публічної політики на різних рівнях управління. Системне співробітництво та взаємодія між ними є основою для подальшого створення та функціонування на постійній основі інтегрованого органу публічного управління, діяльність якого сприятиме розвитку територій.

Список використаних джерел

1. Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К : НАДУ, 2011. Т. 7: Державне управління в умовах глобальної та європейської інтеграції / наук.-ред. колегія: І. А. Грицяк (співголова), Ю. П. Сурмін (співголова) та ін. – 2011. – 764 с.

2. Публічне управління: термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін. ; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. – Київ : НАДУ, 2018. – 224 с.

3. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу : аналіт. доп. / [Жаліло Я. А., Шевченко О. В., Романова В. В. та ін.] ; за наук. ред. Я. А. Жаліла. – Київ : НІСД, 2019. – 192 с.

4. Упровадження децентралізації публічної влади в Україні: національний і міжнародний аспекти / Г.Г. Динис, Т.О. Карабін, Я.В. Лазур, М.В. Менджул, Р.П. Натуркач, О.Я. Рогач, М.В. Савчин, І.С. Сухан, П.А.Трачук, І.В. Хохлова; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф. М.В. Савчина. – Ужгород: ТІМРАНІ, 2015. – 216 с.

5. Забезпечення ефективної взаємодії органів виконавчої влади з громадськістю: навч.-метод. матеріали / Н. О. Алюшина, Н. Б. Ларіна, О. Р. Антонова ; упоряд. А. В. Ковальчук. – К. : НАДУ, 2013. – 76 с.

6. Інституціоналізація публічного управління в Україні : наук.-аналіт. доп. / за заг. ред. М. М. Білинської, О. М. Петроє. – Київ : НАДУ, 2019. – 210 с

Дубков Артем Володимирович

аспірант кафедри регіональної політики,

Навчально-науковий інститут публічного управління та державної служби Київського національного університету імені Тараса Шевченка

МЕТОДИ ВЗАЄМОДІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З СУБ'ЄКТАМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Реформа децентралізації в Україні передбачає відповідальність органів місцевого самоврядування перед мешканцями територіальних громад за ефективність та результативність своєї роботи, а перед державою - за її законність. Вирішення проблем соціально-економічного розвитку територій

майже повністю покладається на органи місцевого самоврядування. Згідно ст. 27 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», виконавчі органи місцевих (сільських, селищних, міських) рад наділені власними (самоврядними) повноваженнями щодо забезпечення збалансованого економічного та соціального розвитку відповідної території, ефективного використання природних, трудових і фінансових ресурсів [1, ст. 27]. До власних (самоврядних) повноважень зазначеного закону також віднесено право на залучення на договірних засадах підприємств, установ та організацій незалежно від форм власності до участі в комплексному соціально-економічному розвитку сіл, селищ, міст, координація цієї роботи на відповідній території [1, ст. 27].

Однак, разом із збільшенням повноважень в умовах реформи органи місцевого самоврядування отримали збільшення відповідальності за соціально-економічний стан в межах адміністративно-територіальних одиниць. Отже, економічна складова має включати в себе: розвиток інфраструктури території; сприяння розвитку підприємницької діяльності; зростання надходжень до місцевого бюджету за рахунок розвитку підприємництва як наслідок збільшення робочих місць; залучення підприємців до участі у соціально-економічному розвитку відповідних територіальних громад. Соціальна ж складова ґрунтується на: системному підвищенні органами місцевого самоврядування добробуту та сфери життєдіяльності мешканців територіальних громад; підвищення якості публічних послуг, що надаються суб'єктами господарювання, розвитком яких опікуються органи місцевого самоврядування.

Для розв'язання наведених завдань необхідно систематизувати методи взаємодії органів місцевого самоврядування з суб'єктами підприємницької діяльності. Так, метод планування передбачає розробку комплексу заходів, які визначають послідовність досягнення поставленої мети, з урахуванням можливостей та виключних особливостей відповідної території щодо використання ресурсів. Цей метод полягає у завчасному аналізі об'єктивних та суб'єктивних факторів, які забезпечать успішний розвиток підприємницького середовища з видами діяльності, які потребує саме ця територіальна громада.

Саме завдяки успішному плануванню вдається налагодити взаємозв'язок між структурними підрозділами органів місцевого самоврядування та суб'єктами підприємницької діяльності, що вплине на соціально-економічний розвиток території, координувати їх взаємодію, своєчасно реагувати на проблеми, визначати цілі, строки, соціальні зобов'язання перед територіальною громадою тощо.

Метод інформаційного забезпечення передбачає створення інформаційно-аналітичної бази щодо потреб мешканців територіальних громад у товарах і послугах, що дає змогу виявляти пріоритетні напрямки розвитку підприємницької діяльності.

Метод контролю включає запобіжники зловживанням суб'єктами підприємницької діяльності наданих преференцій від органів місцевого самоврядування; а контроль якості, передбачає неухильне дотримання підприємцями встановлених стандартів якості виробленого продукту чи наданої послуги. У той же час контроль соціальної відповідальності передбачає дотримання суб'єктами підприємницької діяльності взятих на себе соціальних обов'язків у кожному окремо взятому проєкті співробітництва з місцевою владою. Вважаємо, що контроль має бути системним, своєчасним та гнучким, але з чіткою стратегічною спрямованістю, відображати суспільні пріоритети розвитку підприємницької діяльності в залежності від потреб територіальної громади. Саме завдяки контролю визначається санкція за порушення суб'єктами підприємницької діяльності взятих на себе зобов'язань під час співпраці з органами місцевого самоврядування.

Список використаних джерел

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР / URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 15.06.2022 р.).

Лактіонова Олена Олександрівна

аспірантка за ОНП «Публічне управління та адміністрування»,
кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та
дорадництва НУБІП України

ІНСТИТУТ ПРЕФЕКТА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ВЗАЄМОДІЇ МІЖ ДЕРЖАВНОЮ ВЛАДОЮ ТА ОРГАНАМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Задекларована реформа з децентралізації влади в Україні, започаткована ще у 2014 р., передбачає впровадження інституту префекта. Питання набуває особливої актуальності, оскільки подальші напрями розвитку реформи залишаються невизначеними. Незважаючи на висловлені наміри влади продовжити цю реформу, законопроект про внесення відповідних змін і доповнень до Конституції України відкликано Президентом України. Тож, звернення до ефективного французького досвіду децентралізації буде доречним для вдосконалення концепції реформування та створення інституту префекта в Україні як важливого засобу взаємодії між державною владою та органами місцевого самоврядування.

Інститут префекта існує в багатьох країнах і в кожній з них має свої особливості. Але саме французька модель, яка формувалася упродовж тривалого часу, вдосконалюючись у відповідь на управлінські виклики та децентралізаційні процеси, стала зразком для багатьох європейських країн з унітарним територіальним устроєм. Історично склалося так, що становлення французької держави відбувалося на жорстких централістських засадах. Посаду префекта (у перекладі з латинської – очільник) було запроваджено ще у наполеонівські часи, зокрема у лютому 1800 р., з метою встановлення повного контролю над усією державною територією. Проте, якщо в епоху Наполеона інститут префекта було задумано як базовий елемент ієрархічної системи державної влади, то з розвитком децентралізаційних процесів він став важливою

ланкою управління в департаменті. Відтоді функції префекта зазнали розвитку від абсолютного контролю над територіями до представництва держави на місцях та нагляду за дотриманням законності органами місцевого самоврядування. У цьому полягає особливість сучасної французької моделі адміністративно-територіального устрою, для якої характерні, як слушно зазначив П. Гураль, більш високий рівень централізації та поєднання місцевого самоврядування і державного управління [1, с.31]. Переломним моментом у розвитку інституту префекта, коли, за словами французького дослідника Н. Када, похитнулася традиційна концепція префектури, був 1982 р. [2, с. 97].

З прийняттям закону від 2 березня 1982 р. «Про права і свободи комун, департаментів і регіонів», який започаткував процеси децентралізації і встановив новий баланс між державою і місцевими органами влади, виконавчі повноваження передано від префектів до голів рад департаментів і регіонів. Водночас регіони набули за цим законом статусу територіальних спільнот, тобто третього рівня місцевого самоврядування поряд із двома іншими – департаментами і комунами. У такий спосіб префекти втратили компетенцію місцевої виконавчої влади, якою були наділені раніше. Окрім того, згаданий закон закріпив статус префекта як представника держави на регіональному та департаментальному рівнях, водночас позбавивши його опіки над органами місцевого самоврядування та надавши йому компетенцію нагляду за їхньою діяльністю. Це зумовило перехід у відносинах держави з органами місцевого самоврядування від контролю а priori до адміністративного контролю а posteriori, здійснення якого покладено на префекта. У процесі децентралізації влади відбулося не лише послаблення традиційної «ідентичності префекта» [3, с. 131–132], але й пошук оптимально ефективної конфігурації його повноважень та функцій. Оскільки статус префекта має конституційну основу, то коло його основних повноважень закріплено у чинній Конституції Франції, зокрема у ч. 6 ст. 72 йдеться про трискладову компетенцію: забезпечення національних інтересів, здійснення адміністративного контролю та виконання законів [4, с. 47]. З огляду на це, серед основних функцій інституту префекта можна виділити не

лише адміністративні (управлінські), але й юридичні та політичні. Перелік повноважень префектів міститься у декреті «Про повноваження префекта, організацію і діяльність служб держави в регіонах і департаментах» від 29 квітня 2004 р. з подальшими змінами і доповненнями. Відповідно до ст. 1 цього декрету префект є «депозитарієм державної влади» в регіоні і департаменті; він представляє прем'єр-міністра та міністрів, наглядає за виконанням постанов та рішень уряду; керує, у підпорядкуванні до прем'єр-міністра та відповідно до чинного законодавства, деконцентрованими цивільними службами держави [5]. Ця ж стаття дублює положення Конституції про те, що префект забезпечує виконання національних інтересів та дотримання законів. Як представник держави, префект виступає гарантом її унітарного устрою, принципів неподільності території та соборності громадян. У відповідь на потенційні ризики децентралізації він забезпечує реалізацію державної політики, адаптуючи її до місцевих умов, водночас здійснюючи необхідні заходи, аби політика місцевих громад не суперечила національним інтересам. Префект забезпечує не лише однакове застосування закону на всій території держави, але й рівність усіх осіб перед законом.

Позаяк префект є деконцентрованим органом державної виконавчої влади, територіальним представником президента республіки та уряду загалом і усіх міністерств зокрема, то, відповідно, його призначення на посаду відбувається на раді міністрів президентом Французької республіки за поданням прем'єр-міністра та міністра внутрішніх справ. Ще однією особливістю префектів у Франції є те, що вони здійснюють професійну діяльність державного службовця (вищої категорії А) і з огляду на це захищені від зміни політичного курсу. До них застосовують принцип політичної неупередженості, тобто заборони у процесі здійснення професійної діяльності відкрито висловлювати власні політичні вподобання. До того ж на призначення на посаду префекта, як правило, впливає не політична лояльність до уряду, а професійні та управлінські якості особи. Адже більшість префектів є випускниками Національної школи управління (ENA), яка формує управлінців вищого рівня. Такий вишкіл дає значні переваги

у кар'єрному просуванні [1, с. 12]. Незважаючи на те, що формально префект департаменту може призначатися на невизначений термін, все ж існує практика перебування на цій посаді від 2-х до 5-ти років. Звільнення з посади відбувається без попередження, але, як правило, після звільнення він отримує відповідну посаду в системі державної служби [1, с. 17]. Однак професійна діяльність префекта обмежена віковим цензом: максимальний граничний вік з травня 2020 поступово продовжено з 65-ти до 67-ми років.

Французька модель інституту префекта формувалася упродовж тривалого часу. Але особливого поштовху до змін та еволюційного поступу цей інститут зазнав в умовах розвитку децентралізаційних процесів, започаткованих реформою 1982 р. Нинішній його формат склався через пошуки кращих форм та можливостей. Він є досить ефективним для збереження специфіки унітарної держави, позаяк сприяє формуванню балансу між загальнодержавними і місцевими інтересами та становленню рівноваги між рівнями децентралізації та ступенем централізації державної влади.

У цьому сенсі саме французький досвід є цікавим для запозичення, оскільки збереження унітарного устрою й уникнення подальших внутрішніх та інспірованих зовні сепаратистських тенденцій є умовою становлення України як цілісної держави. Започаткована в Україні реформа децентралізації потребує якнайшвидшого розвитку, а запровадження інституту префекта сприятиме соціально-економічному зростанню територій, незалежно від політичних настроїв та вподобань регіональних і місцевих еліт.

Список використаних джерел

1. Ганущак Ю., Чипенко І. Префекти: уроки Франції для України. Київ: ІКЦ «Легальний статус», 2015. 44 с.
2. Kada N. Le préfet est mort, vive le préfet! // La décentralisation 30 ans après / sous la direction de S. Regourde, J. Carles, D. Guignard. Toulouse: Presse de l'universitaire Toulouse 1 Capitole, 2013. P. 95–105.
3. Tanguy G. Le préfet dans tous ses états. Une histoire de l'institution

préfecturale est-elle (encore) possible? // Histoire@politique. 2015/3. № 27. p. 124–145.

4. Шаповал В. М. Конституція Французької Республіки. Київ: Центр політико-правових реформ, 2018. 56 с.

5. Décision 82-137 DC – 25 février 1982 – Loi relative aux droits et libertés des communes, des départements et des régions – Non conformité partielle // Journal officiel du 3 mars 1982. P. 759.

Юкіна Світлана Володимирівна

студентка 2 курсу, спеціальність 281 “Публічне управління та адміністрування”, кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Місцеве самоврядування є основою демократичного устрою держави, що гарантує громадянам право брати безпосередню участь у державному управлінні на місцевому та регіональному рівнях. Розвиток місцевого самоврядування є одним із найважливіших і актуальних завдань розбудови України як демократичної держави. Без реформування самоврядування та впровадження процесів децентралізації неможливо подолати негативні процеси в соціально-економічному та культурному розвитку територіальних громад і областей, гарантувати значне підвищення рівня та якості життя населення.

Місцеве самоврядування є основою будь-якої демократії, оскільки воно дає громадянам можливість реалізувати своє право на участь в управлінні. Діяльність органів місцевого самоврядування має важливе значення для функціонування самоврядування, оскільки вони покликані сприяти створенню та підтримці сприятливого середовища, необхідного для всебічного розвитку

людини, гарантуючи якість та доступність публічних послуг на основі сталого розвитку дієдатної громади.

У статті 7 Основного Закону зазначено, що в Україні визнається і гарантується «місцеве самоврядування» [1], а розділ XI «Місцеве самоврядування» регулює конституційні засади організації та функціонування місцевого самоврядування в Україні. Крім того, сам Основний Закон містив суперечливі положення щодо співвідношення системи місцевого самоврядування та системи адміністративно-територіального устрою України.

Метою Закону України «Про добровільне об'єднання органів місцевого самоврядування» було встановлення порядку об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст та надання державної підтримки об'єднаним територіальним громадам, а також створення правових умов і можливостей для: зростання шляхом добровільного об'єднання територіальних громад, посилення їх ролі у вирішенні питань місцевого значення; формування дієдатних територіальних громад, основною функцією яких має бути покращення потреб громадян, швидке та якісне надання основних соціальних та адміністративних послуг, покращення умов сталого розвитку територій, ефективніше використання бюджетних коштів та інших ресурсів; створення умов для вдосконалення системи органів місцевого самоврядування на належній територіальній основі [3].

Для досягнення зазначеної мети у проекті Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» визначено основні умови об'єднання територіальних громад, порядок ініціювання об'єднання, утворення об'єднаної територіальної громади та порядок діяльності органів місцевого самоврядування в такій громаді до формування нових органів [2].

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» основними засадами об'єднання територіальних громад в Україні є такі принципи: 1) конституційності та законності; 2) добровільності; 3) економічної ефективності; 4) державної підтримки; 5) повсюдності місцевого самоврядування; 6) прозорості та відкритості; 7) відповідальності [3].

Суб'єктами добровільного об'єднання територіальних громад законом

визначено суміжні територіальні громади сіл, селищ та міст. Об'єднана територіальна громада, адміністративним центром якої є місто, є міською територіальною громадою, центром якої визначено селище – селищною, центром якої визначено село – сільською. Тобто сьогодні в Україні ми маємо три види об'єднаних територіальних громад: об'єднану територіальну громаду міста; селищна територіальна громада; сільська територіальна громада.

Від початку процесу добровільного об'єднання територіальних громад в Україні можна говорити про успіх реформи місцевого самоврядування. У червні 2016 року в Україні створено 172 об'єднані територіальні громади (ОТГ), які об'єднують 794 сільські, селищні та міські ради. 31 липня 2016 року відбулися вибори ще в 5 об'єднаних територіальних громадах.

Робота ОТГ вимірюється результатами бюджетної децентралізації, яка більш ніж удвічі збільшила доходи місцевих бюджетів об'єднаних територіальних громад (на 1046 млн грн), доходи бюджету ОТГ з трансфертами зросли майже в 5 разів.

Успіх реформування місцевого самоврядування в Україні залежить від об'єднання та координації зусиль органів державної влади та місцевого самоврядування, їх посадових осіб та інститутів громадянського суспільства, а також міжнародних організацій та програм.

Тому можна сказати, що реформа системи місцевого самоврядування сприяє створенню в усіх регіонах України об'єднаних територіальних громад, здатних самостійно або через органи місцевого самоврядування вирішувати місцеві проблеми та створювати ефективну територіальну систему органів місцевого самоврядування та місцеві органи виконавчої влади для забезпечення сталого соціально-економічного розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Реформа місцевого самоврядування в Україні має сприяти підвищенню якості життя громадян шляхом створення умов для сталого розвитку місцевих органів влади та територіальних громад, побудови правової, сучасної, ефективної та конкурентоспроможної держави.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 1996 р., № 30. URL: <https://cutt.ly/GF2f0Lo> (дата звернення: 19.04.2022)
2. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад». URL: <https://inlnk.ru/57856B> (дата звернення: 19.04.2022)
3. Закон України “Про добровільне об'єднання територіальних громад” від 5 лютого 2015 р. № 157. URL: <https://cutt.ly/nF2jVkV> (дата звернення: 19.04.2022)
4. Торгонська А.В. Реформування органів місцевого самоврядування в Україні Право і суспільство : Зб.наук.пр. №1, Ч. 2. 2017. с. 42-47.
5. Федоренко В. Успіх реформи ґрунтується на повазі до демократії та верховенства права / В. Федоренко // Голос України. – 2016. – № 128 (6382). с. 5.

РОЗДІЛ 5. ПРОГРАМА II ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КРУГЛОГО СТОЛУ «ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ В УПРАВЛІННІ ТА ВРЯДУВАННІ»

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ:

«Формування сучасного освітнього середовища на засадах практико-орієнтованого та компетентнісного підходів для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Модератор: Приліпко Сергій Михайлович – в.о. завідувача кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України, доктор наук з державного управління, доцент

Ключові доповіді учасників пленарного засідання:

1. **Томенко Микола Володимирович**, голова Наглядової ради НУБіП України, доктор політичних наук, професор, віце-прем'єр-міністр України з гуманітарних питань (2005 р.), народний депутат України IV-VIII скликань, заступник Голови Верховної Ради України (2007-2012 рр.), голова комітетів Верховної ради України з питань свободи слова та інформації (2002-2005 рр.; 2012-2014 рр.), з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (2007-2008 рр.), з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (2014-2016 рр.), громадський діяч.
Вітальне слово.

2. **Гриценко Іван Сергійович**, в.о. директора ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України, доктор юридичних наук, професор. *Зарубіжний досвід застосування кейсїй під час підготовки здобувачів вищої освіти.*

3. **Хаджирадєва Світлана Костянтинівна**, керівник Центру оцінювання кандидатів на зайняття посад державної служби Української школи урядування, доктор наук з державного управління, професор. *Сучасні тренди професіоналізації публічних службовців.*

4. **Бойко Олена Петрівна**, народний депутат України VIII скликання, член

Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики і місцевого самоврядування (2014-2019 рр.), кандидат наук з державного управління. *Публічна служба: проблеми та перспективи правового регулювання.*

5. **Васильєва Александра Іллівна**, експерт з питань публічного управління (служби в органах місцевого самоврядування) Програми USAID «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), доктор наук з державного управління, професор. *Практико-орієнтоване навчання при підготовці здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».*

6. **Горбата Людмила Петрівна**, начальник управління Державної служби якості освіти в Київській області, доктор філософії з публічного управління та адміністрування. *Критерії якісної підготовки здобувачів вищої освіти.*

7. **Драган Іван Олександрович**, завідувач кафедри економічної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка», доктор наук з державного управління, професор. *Досвід підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» у ДУ «Житомирська політехніка».*

8. **Якобчук Валентина Павлівна**, завідувач кафедри економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління Поліського національного університету, кандидат економічних наук, професор. *Інноваційні підходи до підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» у Поліському національному університеті.*

9. **Приліпко Сергій Михайлович**, в.о. завідувача кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України, доктор наук з державного управління, доцент, гарант ОПП «Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». *Удосконалення компетентностей здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» для повноцінного забезпечення кадрового*

резерву органів публічної влади.

10. **Олійник Володимир Вікторович**, професор кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України, доктор наук з державного управління, доцент, гарант ОПП «Публічне управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». *Удосконалення змісту освітньої програми підготовки бакалаврів «Публічне управління та адміністрування у НУБіП України.*

11. **Грищенко Ірина Миколаївна**, доцент кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва, доктор наук з державного управління, доцент, гарант ОПП «Публічне управління та адміністрування» третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». *Сучасні тенденції підготовки аспірантів: вітчизняний та зарубіжний досвід.*

12. **Витвицька О. Д.**, професор кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України. *Компетентнісний підхід у процесі професійної підготовки здобувачів вищої освіти.*

13. **Мисник Богдан**, голова студентської ради ННІ неперервної освіти і туризму, староста 2 курсу за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування». *Питання удосконалення освітнього процесу через призму студентського самоврядування.*

Участь в обговоренні:

1. Представники Ради роботодавців ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України (секція «Публічне управління та менеджмент»).

2. Науково-педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти ОС «Бакалавр», «Магістр», «Доктор філософії» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

3. Інші учасники пленарного засідання.

ПАНЕЛЬНА ДИСКУСІЯ:

«Актуальні питання публічного управління та адміністрування в умовах сучасних викликів та загроз».

Модератор: Грищенко Ірина Миколаївна – доцент кафедри публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва, доктор наук з державного управління, доцент.

Ключові доповіді учасників панельної дискусії:

1. **Пивоваров Андрій Андрійович**, директор Директорату державної політики у сфері санітарних та фітосанітарних заходів Міністерства аграрної політики України. *Напрями проведення реформ Директоратом державної політики у сфері санітарних та фітосанітарних заходів Міністерства економіки України.*

2. **Жемойда Олександр Віталійович**, директор Департаменту багатосторонніх та двосторонніх торговельних угод Міністерства економіки України, доктор економічних наук, професор. *Механізми забезпечення конкурентоспроможності держави та регіонів.*

3. **Малюга Анжела Володимирівна**, керівник Секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування. *Правовий механізм регулювання організації державної служби у період воєнного стану.*

4. **Старинець Олександр Георгійович**, керівник Секретаріату Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики, доктор економічних наук, доцент. *Нормотворча діяльність Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики*

5. **Войтович Олег Михайлович**, заступник Державного секретаря Кабінету Міністрів України. *Основні напрями діяльності Уряду України в умовах проведення реформ у державному управлінні.*

6. **Бондар Юрій Миколайович**, заступник голови Чабанівської селищної

ради Київської області. *Забезпечення фінансової спроможності територіальних громад на місцевому рівні.*

7. Сизон Володимир Григорович, депутат Боярської міської ради Фастівського району Київської області, кандидат наук з державного управління. *Механізми взаємодії депутатів місцевих рад з виборцями.*

Інші доповіді учасників панельної дискусії:

Бабенко Ю. А. *Економічна безпека аграрних підприємств.*

Басманова А. С. *Насилля як атрибут влади від середніх віків і донині.*

Ветров К. А. *Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та перспективи.*

Грицай В. С. *Розвиток цифрового суспільства в умовах модернізації публічного управління.*

Дебкова А. С. *Визначення цінностей та цілей в публічному адмініструванні.*

Дученко О.В. *Управління інноваційною діяльністю інвент агенств в умовах пандемії.*

Іщенко А. А. *Національна податкова безпека як складова фінансової безпеки України.*

Kiforenko O.V. *Public administration of agro-trade: the international level.*

Ковтун Т. Ю. *Державна підтримка України у воєнний час.*

Ласа А. С. *Тенденції в публічному управлінні та адмініструванні за сучасних умов.*

Можаровська К. Є. *Актуальність теологічної теорії для відбору кадрів в органи публічної влади сучасної України.*

Мельничук Д. О. *Теорія підкорення: гноблення українського народу.*

Набатова С. А. *Теорія гноблення: механізми знищення європейського народу.*

Павленко М. Р. *Діяльність публічних службовців в умовах воєнного стану.*

Петерчук М. С. *Митне регулювання у системі економічної безпеки держави.*

Процько А. О. *Політичне насилля українського народу в 1960-1980 роках.*

Роговська Я. І. *Інвестиційна безпека як складова економічної безпеки України.*

Рябокін Я. В. *Економічна безпека Швеції та України: соціальний аспект.*

Сіленко О. С. *Теологічна теорія: моральні та розумові чесноти - основа поведінки людини.*

Степанова В. В. *Держава як природний продукт розвитку суспільних відносин.*

Хомініч М. К. *Зарубіжний досвід удосконалення організації та функціонування органів публічної влади в Україні.*

Чернійчук М. М. *Протидія дезінформації органами публічної влади через електронну демократію в умовах воєнного стану.*

Ящук Т.О. *Регулювання діяльності медіа: поняття дезінформації.*

Галушка В. Ю. *Механізми випереджаючого державного управління.*

Кузьменко Т. О. *Загальна і спеціальна соціальна ефективність державного управління.*

Муха А. А. *Зарубіжний досвід взаємодії бізнесу з органами публічної влади.*

Омельчук О. М. *Теоретико-методологічна характеристика функцій державного управління.*

Райко Б. П. *Особливості взаємодії держави та громадського суспільства.*

Сабова Д. М. *Формування державного управління на прикладі римської держави.*

Стрійчак-Ковальська Г. К. *Самоуправління як базовий процес організації буття і розвитку особистості та людства в цілому.*

Валов О. В. *Співпраця органів публічної влади з громадськістю у процесі реалізації реформи децентралізації в Україні.*

Дубков А.В. *Методи взаємодії органів місцевого самоврядування з суб'єктами підприємницької діяльності.*

Лактіонова О. О. *Інститут префекта як важливий засіб взаємодії між державною владою та органами місцевого самоврядування.*

Юкіна С. В. *Стан та перспективи реформування системи місцевого самоврядування в Україні.*

Участь в обговоренні:

1. Представники Ради роботодавців ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України (секція «Публічне управління та менеджмент»).

2. Науково-педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти ОС «Бакалавр», «Магістр», «Доктор філософії» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

3. Інші учасники панельної дискусії.

ПРИЙНЯТТЯ РЕКОМЕНДАЦІЙ ПІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КРУГЛОГО СТОЛУ:

Участь в обговоренні та прийнятті рекомендацій:

1. Учасники пленарного засідання та панельної дискусії.

2. Представники Ради роботодавців ННІ неперервної освіти і туризму НУБіП України (секція «Публічне управління та менеджмент»).

3. Науково-педагогічні працівники, здобувачі вищої освіти ОС «Бакалавр», «Магістр», «Доктор філософії» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

РОЗДІЛ 6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ІІ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО КРУГЛОГО СТОЛУ «ВІД ТЕОРІЇ ДО ПРАКТИКИ В УПРАВЛІННІ ТА ВРЯДУВАННІ»

Рекомендації ІІ Всеукраїнського круглого столу «Від теорії до практики в управлінні та врядуванні»

21 червня 2022 року

м. Київ

Організатори ІІ Всеукраїнського круглого столу «Від теорії до практики в управлінні та врядуванні» (надалі – Круглий стіл): Національний університет біоресурсів і природокористування України; Секретаріат Кабінету Міністрів України; Секретаріат Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики; Департамент багатосторонніх та двосторонніх торговельних угод Міністерства економіки України; Управління аграрної інфраструктури Міністерства аграрної політики та продовольства України; Державна служба якості освіти в Київській області; Боярська міська рада Фастівського району Київської області; Чабанівська селищна рада Фастівського району Київської області; Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Всеукраїнська асоціація громад»; ГС «Всеукраїнський аграрний форум»; ВГО «Національна асоціація сільськогосподарських дорадчих служб України»; відділ дослідницької діяльності університетів Інституту вищої освіти НАПН України; кафедра економічної теорії, інтелектуальної власності та публічного управління Поліського національного університету; кафедра економічної безпеки, публічного управління та адміністрування Державного університету «Житомирська політехніка»; кафедра публічного управління та землеустрою Класичного приватного університету; кафедра публічного управління, менеджменту інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України.

Захід проводиться на виконання Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку країни на період до 2030 року», затвердженого 30.09.2019

№722/2019 та наказу ректора Національного університету біоресурсів і природокористування України від 25.03.2022 р. № 163 «Про проведення II Всеукраїнського круглого столу «Від теорії до практики в управлінні та врядуванні».

Мета круглого столу – науково-практичне опрацювання актуальних питань теорії та практики у сфері публічного управління та адміністрування для підвищення обізнаності студентів, слухачів, аспірантів, науково-педагогічних працівників щодо механізмів забезпечення національних інтересів України, сталого розвитку економіки, громадянського суспільства і держави для досягнення зростання рівня та якості життя, активізації залучення громадян до процесів децентралізації та реалізації реформ державного управління, що відбуваються в українському суспільстві; налагодження співробітництва із членами Ради роботодавців ННІ неперервної освіти і туризму з питань забезпечення якісної підготовки фахівців для органів публічної влади та громадських об'єднань.

Заслухавши доповіді та виступи учасників пленарного засідання «Формування сучасного освітнього середовища на засадах практико-орієнтованого та компетентнісного підходів для підготовки здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» і панельної дискусії «Актуальні питання публічного управління та адміністрування в умовах сучасних викликів та загроз», обговоривши їх змістове наповнення, висвітлені проблеми та основні напрями їх вирішення, відзначаючи високу зацікавленість та практичну значимість підготовки здобувачів вищої освіти для органів публічної влади, інститутів громадянського суспільства, закладів вищої освіти в період реалізації реформ в усіх сферах життєдіяльності суспільства, зокрема і реформи державного управління та децентралізації, а також враховуючи ключову роль висококваліфікованих фахівців органів публічної влади у забезпеченні реалізації цих реформ, за результатами роботи учасники Круглого столу рекомендують:

1. Органам публічної влади:

- удосконалити механізми забезпечення реалізації права рівного доступу громадян до публічної служби в Україні;
- оптимізувати структуру державних органів влади й інших суб'єктів сфери публічного управління та адміністрування з урахування сучасних викликів і загроз, які стоять перед українською державою в умовах дії військового стану та післявоєнного відновлення країни;
- підвищити ефективність роботи та забезпечити раціональний розподіл повноважень публічних службовців, одночасно трансформували значну частину публічних послуг на цифрові платформи та зменшивши розмір витрат на утримання державного апарату;
- розвивати технологічні інновації у сфері публічного управління та адміністрування щодо підвищення рівня цифровізації суспільства, удосконалити форми дистанційного надання публічних послуг та вчасного реагування посадових осіб на запити громадян з використанням систем е-документообігу;
- розробити стандарти та правила, що чітко регламентуватимуть діяльність публічних службовців в умовах воєнного стану;
- поглибити міжнародне співробітництво з країнами-партнерами у різних сферах публічного управління та адміністрування, продовжити курс на європейську та євроатлантичну інтеграцію;
- сприяти запровадженню зарубіжного досвіду комплексного відновлення країн у повоєнний та післявоєнний періоди, залучати усі види міжнародних інвестицій та грантових коштів на умовах співфінансування;
- розробити механізми налагодження взаємодії органів державної влади й органів місцевого самоврядування з комунальними службами та іншими суб'єктами господарювання для відновлення пошкоджених об'єктів житлової, виробничої, сервісної, інженерної інфраструктури внаслідок проведення бойових дій;
- запровадити розроблення паспортів безпекового середовища територіальних громад, узгодити їх зі стратегіями та програмами соціально-

економічного розвитку;

– враховувати потреби мешканців територіальної громади з особливими потребами при укладанні інвестиційних та інших договорів щодо здійснення підприємницької діяльності, ремонту дорожньо-транспортної мережі, функціонування інфраструктурних об'єктів житлово-комунальної та соціально-гуманітарної сфер;

– запровадити на законодавчому рівні інноваційні механізми протидії інформаційній атаці та дезінформації на інформаційно-комунікаційному просторі, визначити інструменти їх реалізації у діяльності органів публічної влади;

– розглянути питання запровадження та функціонування інтегрованого органу публічного управління, який включатиме у себе суб'єктів владних відносин і громадянського суспільства, утворюватиметься та функціонуватиме на тимчасовій або постійній основі для вирішення важливих проблем формування й реалізації публічної політики на різних рівнях управління;

– удосконалити систематизацію методів взаємодії органів місцевого самоврядування з суб'єктами підприємницької діяльності;

– використати кращі елементи позитивного французького досвіду функціонування інституту префекта для його адаптації у систему державного управління в Україні.

2. Закладам вищої освіти, що здійснюють підготовку здобувачів вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування», Центрам підвищення кваліфікації, що забезпечують надання освітніх послуг для посадових осіб органів публічної влади:

– удосконалити методи практико-орієнтованого навчання, передбачивши варіативність форм і засобів навчання;

– забезпечити раціональне співвідношення лекційних, практичних та індивідуальних занять з урахуванням індивідуальної освітньої траєкторії;

– збільшити питому вагу викладення змісту навчальних дисциплін та

курсів підвищення кваліфікації у форматі case-study, розглядати на заняттях конкретні практичні ситуації і напрями вирішення проблем;

– використовувати в освітньому процесі метод проєктів, спрямований на застосування інтерактивних, проблемно-орієнтованих, розвивальних (ігрових) та інших технологій для кращого засвоєння матеріалу, розвитку колективної взаємодії та критичного мислення;

– удосконалити зміст існуючих освітніх компонентів в освітніх програмах та курсах для набуття фахівцями важливих компетенцій в умовах постійних змін під час дії військового стану та після його завершення, поглибити засвоєння цифрових компетентностей, підвищити рівень мовної підготовки здобувачів вищої освіти та публічних службовців;

– посилити формування нових компетентностей здобувачів вищої освіти та публічних службовців в умовах дії воєнного стану та у післявоєнний період відбудови країни, зокрема: організація цивільного захисту населення та забезпечення власної безпеки життєдіяльності; психологія спілкування, конфліктологія, стресостійкість, комунікація з постраждалими особами внаслідок втрати майна, заподіяння шкоди здоров'ю громадян та їх близьким особам; надання першочергової медичної допомоги постраждалим громадянам;

– передбачити у змістовому наповненні освітніх компонентів освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти та інших курсах питання забезпечення національної безпеки, захисту національних інтересів, патріотичного виховання молоді, здійснення волонтерського руху та організації гуманітарних місій;

– підвищити рівень професіоналізації публічних службовців за короткостроковими та професійними (сертифікатними) програмами підвищення кваліфікації з питань управління змінами, лідерства та командної роботи, прийняття ефективних рішень та цифрової грамотності.

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Кафедра публічного управління, менеджменту
інноваційної діяльності та дорадництва

Наукове видання

**Матеріали II Всеукраїнського круглого столу
«Від теорії до практики в управлінні та врядуванні»
(до Дня державної служби)
21 червня 2022 р.**

за заг. ред. С.М. Приліпка, І.М. Грищенко

Відповідальний редактор: С.М. Приліпка
Технічний секретар: В.Ю. Галушка
Комп'ютерне верстання : С.М. Приліпка, В.Ю. Галушка

Матеріали друкуються в авторській редакції. За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори. Позиція редакції не завжди може збігатися з точкою зору автора.

Кафедра публічного управління, менеджменту
інноваційної діяльності та дорадництва НУБіП України
Адреса: 03041, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 11,
навчальний корпус № 10, каб. 212
Тел.: (044) 527-86-58
Email: public_admin@nubip.edu.ua

Електронне видання